

De verklarende kracht van wantrouwen

De redelijkheidsbeoordeling van geheimhoudingsargumentatie in het maatschappelijk debat

Enzio Bakker

Stoofsteeg 1

2801 JR Gouda

s1036343

Begeleider: mw. dr. R. Pilgram

Tweede lezer: mw. dr. L. van Poppel

Aantal woorden: 20.625

Universiteit Leiden

Faculteit der Geesteswetenschappen

MA Neerlandistiek

Taalbeheersing van het Nederlands

Masterscriptie

20 juni 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	5
2. Geheimhoudingsargumentatie en drogredenen	8
2.1 <i>Geheimhoudingsargumentatie</i>	
2.2 <i>De analyse van drogredenen</i>	12
3. Het geheimhoudingsargument in de praktijk	19
3.1 <i>De argumentatieve context waarin geheimhoudingsargumentatie gebruikt wordt</i>	
3.2 <i>Het corpus</i>	24
3.3 <i>De reconstructie van geheimhoudingsargumentaties in reacties op nieuwsberichten</i>	29
4. De analyse van het geheimhoudingsargument	33
4.1 <i>Geheimhoudingsargumentatie als argumentatief patroon</i>	
4.2 <i>Subpatronen van geheimhoudingsargumentatie</i>	35
5. Beoordeling van geheimhoudingsargumentatie	39
5.1 <i>Drogredenen in geheimhoudingsargumentatie</i>	
5.1.1 <i>Argumentum ad hominem</i>	40
5.1.2 <i>Argumentum ad ignorantiam</i>	42
5.1.3 <i>De cirkelredenering</i>	44
5.1.4 <i>De ‘Popperiaanse drogreden’</i>	47
5.1.5 <i>De drogreden van de stroman en het argumentum ad verecundiam</i>	50
5.2 <i>Redelijkheidscriteria voor geheimhoudingsargumentatie</i>	52
6. Conclusie	54
Bibliografie	56
Bijlage 1 - Voorwerk	60
Bijlage 2 - Corpus	64
Bijlage 3 - Uitbreiding corpus	104

Voorwoord

De opkomst van geheimhoudingsargumentatie, het onderwerp van deze Masterscriptie, is in mijn ogen symptomatisch voor een bredere ontwikkeling in het politiek en maatschappelijk debat. Geheimhoudingsargumentatie beschreef ik voor het eerst als onderdeel van de argumentatie die de Illuminati-theorie ondersteunt (Bakker, 2013), één van de populairste hedendaagse samenzwerings-theorieën. Dat geheimhoudingsargumentatie inmiddels het maatschappelijk debat - dat op het eerste gezicht ver af staat van de krochten van het internet en de sterke verhalen 's avonds laat in het café waarin samenzweringstheorieën vrij spel hebben - is binnengedrongen, is geen toeval. Samenzweringsdenken wint namelijk terrein, zoals het op 13 juni verschenen filmpje van politieke partij DENK nog eens onderstreept. In het filmpje waarschuwen de politici Selçuk Öztürk, Tunahan Kuzu, Faryd Azarkan en Sylvana Simons voor 'de media', die 'de waarheid' structureel zouden verdraaien. DENK suggereert dat 'de media' samenspannen om het volk te bedriegen. Ook de populariteit van de Amerikaanse presidentskandidaat Donald Trump, die samenzweringstheorieën rond het vermeend moslim-zijn van president Barack Obama voedt en zelfs heeft gehint naar Obama's betrokkenheid bij aanslagen binnen de VS, toont aan dat de voedingsbodem voor samenzweringsdenken groot is in de Westerse wereld.

Geheimhoudingsargumentatie is een onderdeel van dit samenzweringsdenken, mijn onderzoek is hiermee een eerste stap om vanuit de argumentatietheorie in kaart te brengen hoe dit samenzweringsdenken precies werkt. Als dit soort denken, en argumenteren, zoals beschreven door bijvoorbeeld Aupers (2012) de komende jaren een prominenter rol zal spelen in het politiek en maatschappelijk debat, is het belangrijk te weten hoe dit soort argumentaties op redelijkheid beoordeeld kunnen worden. Dergelijk onderzoek zou ook baat kunnen hebben bij inzichten vanuit de psychologie, die kunnen helpen verklaren waarom mensen in samenzweringstheorieën geloven. Uit onderzoek van Newheiser, Farias en Tausch (2011) blijkt bijvoorbeeld dat aanhangers van samenzweringstheorieën die theorieën ervaren op een manier die vergelijkbaar is met hoe gelovigen hun religie ervaren: beide bieden verklaringen voor zaken die anders niet te verklaren zijn. Een samenzweringstheorie heeft een grote 'verklarende kracht' zoals Popper (1963) dat noemt, waardoor alles wat er gebeurt uitgelegd kan worden binnen de theorie en de theorie zo een grote aantrekkingskracht uitoefent op mensen die de wereld willen begrijpen.

Bovendien kan er binnen groepen die in een samenzweringstheorie geloven *group polarization* ontstaan. Hierbij reageren discussianten op elkaar en overtuigen elkaar meer en meer

van de veronderstelde juistheid van de theorie (Aikin en Casey, 2010, p. 99). Bij *group polarization* discussieert een homogene groep alleen onderling, waardoor hun zogenoemde ‘argument pool’ kleiner wordt en de groep uiteindelijk niet meer openstaat voor eventuele andere argumenten van buitenaf. Mochten de vermeende samenzweerders dan uiteindelijk de beschuldiging willen weerleggen, zullen de discussianten bij wie *group polarization* is opgetreden geen aandacht meer besteden aan de argumenten van deze partij. Zij kennen ‘de waarheid’ namelijk al.

Hierop aansluitend is de suggestie die Kay (2011) doet over de mogelijke oorzaak van het groeiende samenzweringsdenken interessant. Hij stelt dat het dogmatische geloof in samenzweringstheorieën mede haar oorsprong gevonden zou kunnen hebben in de door Derrida (1967) ontwikkelde deconstructie. Deconstructie zou gezien kunnen worden als een filosofie die een kritische houding voorstaat, waarbij alles betwijfeld zou moeten worden. Deconstructie en vergelijkbare post-moderne filosofieën zouden volgens Kay bijgedragen kunnen hebben aan de twijfel en het wantrouwen jegens instituties die leiden tot samenzweringstheorieën. In die zin is het ironisch hoe de twijfel die deconstructie voorstaat geleid zou kunnen hebben tot de dogmatische twijfel die samenzweringstheorieën kenmerkt, waarbij aan alles wordt getwijfeld, behalve aan de ‘onomstotelijke waarheid’ van de samenzweringstheorie zelf.

De ontwikkeling beschreven in dit voorwoord is in mijn ogen erg interessant vanuit argumentatietheoretisch oogpunt, omdat samenzweringsdenken in lijkt te druisen tegen het hebben van een kritische houding, volgens de pragma-dialectiek (Van Eemeren en Grootendorst, 1984) een fundamenteel onderdeel van redelijk discussiëren. Toch zal ik mij in deze Masterscriptie beperken tot het beschrijven van geheimhoudingsargumentatie, zo het begrip van samenzweringsdenken hopelijk vergrotend. In deze scriptie trok ik oorspronkelijk mijn onderwerp hier en daar breder, naar de ontwikkeling en de inzichten beschreven in dit voorwoord. Omwille van de helderheid heb ik dit uiteindelijk toch achterwege gelaten, dit voorwoord leek me de juiste plaats om dit bredere perspectief te beschrijven.

1. Inleiding

Het internet is een bruikbaar medium voor het verspreiden en bediscussiëren van samenzweringstheorieën. Dit soort theorieën en de discussies die ze uitlokken zijn een dankbaar object van studie voor diegenen die geïnteresseerd zijn in argumentatie, en dan vooral drogredenen. Uit eerder onderzoek kwam een specifiek soort argumentatie naar voren als vaak voorkomend en een belangrijke rol spelend in het betoog van de aanhangers van de Illuminati-samenzweringstheorie, ‘het geheimhoudingsargument’ (Bakker, 2013).¹ Dit soort argumentatie wordt gebruikt om de vele claims die in samenzweringstheorieën gemaakt worden, maar waarvan geen feitelijke onderbouwing mogelijk is, te rechtvaardigen door te beweren dat de instanties of personen die de samenzwering uitvoeren, elk bewijs van die samenzwering verdoezelen. Er zijn geen bewijzen van de samenzwering, omdat de samenzweerdere die geheimhouden.

Op deze manier kan de gebruiker van deze argumentatie een persoon, instantie of groep ergens van beschuldigen zonder er bewijzen van te overleggen, door te claimen dat deze persoon of instantie die bewijzen geheimhoudt. De regels voor een kritische discussie die in de pragma-dialectiek gehanteerd worden (Van Eemeren en Grootendorst, 1984; Van Eemeren en Grootendorst, 1995a; Van Eemeren en Snoeck Henkemans, 2006), lijken bij geheimhoudingsargumentatie overtreden te worden. Er wordt een ongefundeerde beschuldiging geuit en verdedigd met een ‘argument’ dat niet lijkt bij te dragen aan een redelijke oplossing van het verschil van mening. Welke regels er precies overtreden worden en welke drogreden(en) de gebruikers van dit soort argumentatie dus begaan, is echter moeilijker te specificeren. Er lijken elementen van een aantal drogredenen dat de pragma-dialectiek onderscheidt aanwezig te zijn: het *argumentum ad hominem* (persoonlijke aanval), het *argumentum ad ignorantiam* (concluderen dat een standpunt waar is omdat het tegenovergestelde niet met succes is verdedigd), de cirkelredenering, de drogreden van de stroman en het *argumentum ad verecundiam* (autoriteitsdrogreden). Welke hiervan ook daadwerkelijk in geheimhoudingsargumentatie aanwezig zijn, hoe ze met elkaar samenhangen en hoe dit soort argumentatie beoordeeld kan worden blijft onduidelijk. Tot nu toe is er nog geen bevredigende oplossing voor dit probleem voorhanden. In dit onderzoek gebruik ik de beginselen van de pragma-dialectiek om geheimhoudingsargumentatie verder te analyseren en om

---

¹ In dit onderzoek maak ik onderscheid tussen ‘het geheimhoudingsargument’ als argument en ‘geheimhoudingsargumentatie’ als argumentatief patroon (zie 2.1, p. 8-12). Wat ik in mijn eerdere onderzoek (Bakker, 2013) het geheimhoudingsargument noemde, noem ik in dit onderzoek geheimhoudingsargumentatie.

redelijkheidscriteria te ontwikkelen waarmee geheimhoudingsargumentatie beoordeeld kan worden.

Als aanvulling op de inzichten uit de pragma-dialectiek kan de ‘samenzwering van de onwetendheid’ zoals beschreven door Popper (1963) wellicht uitkomst bieden. Het werk van Popper is een aanval op dogmatisch denken, dat bij geheimhoudingsargumentatie een rol lijkt te spelen. Daarom zullen ook Poppers inzichten een belangrijke rol spelen bij het opstellen van redelijkheidscriteria voor geheimhoudingsargumentatie.

Hoewel een verdere analyse van geheimhoudingsargumentatie op zichzelf al interessant lijkt, wordt zo’n analyse relevanter omdat het gebruik van dit soort argumenten niet alleen beperkt blijkt tot de krochten van het internet waarin samenzweringstheorieën besproken worden. In nationale media en in reacties op online nieuwsberichten, wordt geheimhoudingsargumentatie ook gehanteerd, zoals in voorbeeld (1). Politiek commentator Frits Wester bespreekt hier op het *RTL Nieuws* het onderzoek naar het lek in de commissie Stiekem. Dit is een geheime commissie van fractievoorzitters die gevoelige informatie over de binnenlandse veiligheid bespreekt en waarvan het bestaan door een niet-geïdentificeerd commissielid naar het *NRC Handelsblad* gelekt is. Het onderzoek, geleid door de commissie Schouten, heeft het lek niet kunnen vinden. Wester reageert hier als volgt op:

- (1) “De commissie Schouten had veel meer moeten doen met de middelen die haar ten dienste stonden. Bijvoorbeeld het horen van mensen onder ede of het horen van medewerkers of collega-kamerleden van de fractievoorzitters waar het om ging. Maar nee hoor, dat hebben ze allemaal niet gedaan, ze hebben zich er echt met een jantje-van-leiden van af gemaakt. Feit is dat er gelekt is en dat er dus iemand heeft zitten liegen, maar wie? Dat weten we nu nog steeds niet. En dat roept weer het beeld op dat iedereen elkaar de hand boven het hoofd houdt. En dat laatste, dat is echt niet goed voor de politiek.” (Frits Wester in het *RTL Nieuws* van 20 januari 2016)

Wester impliceert in voorbeeld (1) dat de leden van commissie Stiekem, de politieke elite van het moment, het onderzoek van de commissie Schouten hebben gesaboteerd of op zo’n manier opgezet hebben om de identiteit van het lek verborgen te houden. Concrete bewijzen heeft hij hier niet voor, maar door tevens te impliceren dat “iedereen elkaar de hand boven het hoofd houdt” verklaart Wester waarom die concrete bewijzen er niet zijn. Omdat de samenzweerdere, in dit geval de leden van de commissie Stiekem, er een belang bij hebben dat deze concrete bewijzen het grote publiek

niet bereiken.

Uit voorbeeld (1) blijkt dat geheimhoudingsargumentatie niet alleen door aanhangers van samenzweringstheorieën wordt gebruikt. Ook in andere maatschappelijke debatten dan die rond commissie Stiekem is geheimhoudingsargumentatie aanwezig. Omdat er voor geheimhoudingsargumentatie nog geen duidelijke redelijkheidscriteria zijn en het voor diegenen die middels een dergelijke argumentatie ergens van beschuldigd worden niet duidelijk is hoe die beschuldiging te ontkrachten valt, zal ik in dit onderzoek deze redelijkheidscriteria voor geheimhoudingsargumentatie opstellen. Om dit te kunnen doen zal ik de manier van werken aanhouden die in de pragma-dialectiek gebruikelijk is: eerst de argumentatie analyseren en een argumentatiestructuur ervan opstellen, waarna beoordeling door middel van een aantal criteria mogelijk is. Mijn onderzoeksvraag luidt dan ook:

Welke redelijkheidscriteria kunnen er vanuit pragma-dialectisch oogpunt gesteld worden aan geheimhoudingsargumentatie?

Om deze vraag te beantwoorden zal ik vooral theoretisch-analytisch onderzoek doen, naar de verschillende drogredenen waaruit het argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie lijkt te bestaan, hoe die ‘samenwerken’ en hoe die geanalyseerd en beoordeeld kunnen worden. Eerst zal ik daarvoor in hoofdstuk 2 in het algemeen beschrijven wat ik onder geheimhoudingsargumentatie versta en waarom ik mijn onderzoek uitvoer binnen het theoretisch kader van de pragma-dialectiek. In hoofdstuk 3 definieer ik geheimhoudingsargumentatie preciezer, op basis van inductieve analyse van een corpus van geheimhoudingsargumentaties gevonden in reacties op online nieuwsberichten. De context van de reacties op online nieuwsberichten zal ik tevens beschrijven. Vervolgens zal ik in hoofdstuk 4 op basis van de normatieve reconstructie uitgevoerd op de voorbeelden in het corpus, beschrijven hoe geheimhoudingsargumentatie geen argument is maar een argumentatief patroon en een argumentatiestructuur voor geheimhoudingsargumentatie opstellen. Tot slot zal ik in hoofdstuk 5 kunnen beschrijven op basis van welke redelijkheidscriteria de drogredelijkheid van geheimhoudingsargumentatie vastgesteld kan worden.

2. Geheimhoudingsargumentatie en drogredenen

Bij het analyseren van geheimhoudingsargumentatie en het vervolgens opstellen van redelijkheidscriteria werk ik vanuit het theoretisch kader van de pragma-dialectiek. Het is dan ook van belang om, voor ik de analyse en beoordeling uit ga voeren, uit te leggen op welke principes deze theorie gebaseerd is en hoe de pragma-dialectiek in kan worden toegepast bij het identificeren van drogredenen. Ook zal ik enkele inzichten uit andere benaderingen bespreken, die relevant zijn voor dit onderzoek. Dit zal ik echter pas kunnen doen nadat ik duidelijker heb gemaakt wat ik onder geheimhoudingsargumentatie versta.

2.1 Geheimhoudingsargumentatie

Zoals in hoofdstuk 1 gesteld is geheimhoudingsargumentatie een vaak gebruikte argumentatie in samenzweringstheorieën zoals de Illuminati-theorie (Bakker, 2013), bestaande uit de meest vergezochte beweringen. Aanhangers van de Illuminati-theorie geloven bijvoorbeeld dat een groep reptielachtige buitenaardse wezens (de ‘Illuminati’) in het geheim over de wereld heerst (Bakker, 2013, p. 5). Hiervoor wordt geen enkel concreet bewijs aangevoerd, de Illuminati-theorie steunt op één argumentatie, geheimhoudingsargumentatie: bewijzen voor de Illuminati-theorie zijn er niet, omdat de Illuminati al die bewijzen geheim houden.

Geheimhoudingsargumentatie verklaart niet alleen waarom er geen bewijzen zijn voor het bestaan van de Illuminati, maar juist het ontbreken van bewijs wordt gebruikt als bewijs dat ze wel degelijk bestaan. Iedere ontkenning van het daadwerkelijk bestaan van de Illuminati die een wereldleider zou uiten kan gezien worden als bevestiging, want iemand die werkelijk lid zou zijn van de Illuminati, zou ontkennen erbij te horen. Wanneer iemand de geheimhoudingsargumentatie accepteert, is de Illuminati-theorie een theorie die op geen enkele manier ontkracht kan worden en verklaringen biedt voor alle wereldrampen, oorlogen, aanslagen op politici of andere hooggeplaatste figuren, etcetera (zie 5.1.4, p. 47-50). Er gaat, zoals Popper (1963, p. 56-97) het noemt, een grote ‘verklarende kracht’ uit van de theorie. Aanhangers zien in alles confirmaties ervan. In die zin is geheimhoudingsargumentatie een erg ‘sterk’ argument, aangezien het volledige wereldbeeld van haar aanhangers erop steunt (Bakker, 2013, p. 13).

Ook in mainstream media en in reacties op berichten in de mainstream media wordt

geheimhoudingsargumentatie gebruikt.² Voorbeeld (1) van Frits Wester is hier een voorbeeld van, maar ook het volgende voorbeeld (2), voorbeeld 14 in het corpus (Bijlage 2, p. 74), illustreert hoe geheimhoudingsargumentatie gebruikt wordt in reactie op nieuwsberichten in de mainstream media. Het gaat om een reactie op een artikel over de rechtszaak van Julian Assange, de oprichter van klokkenluiderswebsite WikiLeaks, die in Engeland wordt vervolgd vanwege het al dan niet verkrachten van een Zweedse vrouw. Een panel van de VN heeft geoordeeld dat Assange niet vervolgd zou moeten worden, waar ‘bertie-p’ als volgt op reageert:

- (2) “Ach ja, als de VN in zijn [Assanges] voordeel uitspreekt, leggen de betrokken landen dit gewoon naast zich neer. En dan vinden we het nog raar dat landen als Rusland ook dit soort uitspraken negeren. Het westen is wat dat betreft zeer hypocriet en dus totaal niet geloofwaardig. Het is gewoon amerika dat hier de dienst uitmaakt. Kijk ook maar naar de MH17 camera beelden. Waarom vragen wij die niet op?? Omdat er kennelijk iets te zien is dat amerika niet wil laten zien.”

De reageerder impliceert hier - naast dat “amerika hier de dienst uitmaakt” - dat de regering van de Verenigde Staten beelden heeft van het neerschieten van vlucht MH17 boven Oekraïne, waarop iets te zien zou zijn dat de Verenigde Staten niet willen laten zien. Dit is een beschuldiging aan het adres van de regering van de Verenigde Staten. ‘bertie-p’ heeft geen bewijs voor zijn bewering, maar stelt dat de Verenigde Staten dit bewijs geheim houden en dat dat de reden is dat ‘wij’, Nederland, de beelden niet opvragen. Net als bij de Illuminati-theorie wordt hier niet alleen een verklaring gegeven voor het ontbreken van bewijs dat de VS dergelijke beelden hebben, maar maakt dit ontbreken van bewijs het juist waarschijnlijker dat deze beelden bestaan. Dat de VS dergelijke bewijzen geheim houdt, duidt er volgens geheimhoudingsargumentatie op dat de beelden wél bestaan. Dat de VS de bewijzen inderdaad geheim houdt, wordt ondersteund door het feit dat er geen bewijzen zijn. Dit maakt het voor de beschuldigde, in dit geval de regering van de VS, moeilijk zich te verdedigen tegen een beschuldiging ondersteund door geheimhoudingsargumentatie, want ook een ontkenning zou in de ogen van de tegenpartij een bewijs zijn voor de waarheid van de beschuldiging.

Geheimhoudingsargumentatie wordt niet alleen in Nederland gebruikt, maar ook in het

---

² Chomsky (1997) definieert mainstream media als: Massa media die invloed hebben op een groot aantal mensen en op heersende opvattingen reflecteert en ze vormgeeft.

buitenland. Voorbeeld (3), voorbeeld 19 uit het corpus (Bijlage 2, p. 79) is een reactie op een bericht rond vermeende belastingontduiking van Google in het Verenigd Koninkrijk:

- (3) “Google what you like. But Google hide their tax business behind closed doors because they have something to hide.”

De reageerder beschuldigt Google ervan dat het ‘iets te verbergen heeft’. Wat dat precies is, wordt niet gespecificeerd. Dat het grote publiek het niet zou mogen weten, wijst erop dat het iets illegaals zou zijn, of iets dat het grote publiek niet goed zou keuren. Er valt echter niet te bewijzen dat Google inderdaad iets illegaals doet, aangezien ze bewijzen ervoor geheim zouden houden. Google wordt hier beschuldigd van het doen van iets illegaals of iets dat het grote publiek niet goed zou keuren en in één adem wordt gezegd dat het bewijzen ervoor ‘achter gesloten deuren’ houdt.

Toch lijkt voorbeeld (3) anders dan de eerdere voorbeelden. Bij voorbeeld (1) valt niet aan te tonen dat de leden van de commissie Stiekem ‘elkaar de hand boven het hoofd houden’, bij voorbeeld (2) valt niet aan te tonen dat de VS inderdaad beelden hebben van het neerschieten van het toestel MH17 en die geheim houden. Het is echter wel zo dat Google haar belastinggegevens niet openbaar maakt, zoals de meeste bedrijven, de discussiant leidt daaruit af dat Google dan wel iets te verbergen moet hebben. Dit toont aan hoe sterk het achterhouden van ‘bewijs’ als argument voor onacceptabele praktijken is voor sommige mensen: alleen het niet delen van bepaalde informatie maakt verdacht.

Is voorbeeld (3) dan wel een geheimhoudingsargumentatie? Ja, want (3) verschilt toch niet zo veel van (1) en (2). Dat de belastinggegevens van Google niet openbaar zijn valt te bewijzen, maar dat Google informatie achterhoudt die kan bewijzen dat het bedrijf iets te verbergen heeft, valt niet te bewijzen. Omdat de gegevens niet openbaar zijn is niet met zekerheid te stellen dat de gegevens zouden wijzen op activiteiten van Google die niet geaccepteerd zouden worden door het grote publiek of de wet zouden overtreden. Er is een gebrek aan openbare informatie omtrent de belastingpraktijken van Google, maar wat deze informatie - die alleen voor sommigen inzichtelijk is - precies is, is onbekend. Voorbeelden (1) en (2) komen ook voort uit een gebrek aan (openbare) informatie. Het lek van de commissie Stiekem in (1) is nog niet gevonden, de ware toedracht voor het neerschieten van MH17 in (2) is nog niet zeker. Juist omdat er een gebrek aan informatie bestaat, is er de mogelijkheid voor discussianten om geheimhoudingsargumentatie aan te voeren. Bij volledige transparantie, waarbij alle relevante informatie voorhanden is, kan er geen

geheimhoudingsargumentatie naar voren gebracht worden. Een discussiant kan dan niet een beschuldiging uiten en die ondersteunen door te zeggen dat er informatie geheim wordt gehouden. De beschuldiging die met de geheimhoudingsargumentatie geuit wordt, komt dus altijd voort uit een gebrek aan (openbare) informatie. Het verschil tussen (3) en de andere twee voorbeelden is dan dat in (3) de aanleiding voor de beschuldiging, het gebrek aan informatie, expliciet genoemd wordt.

De in deze paragraaf beschreven kenmerken van geheimhoudingsargumentatie vormen geen sluitende definitie ervan, maar slechts een werkdefinitie. Aan de hand van deze definitie is het mogelijk een corpus op te stellen, zoals ik in hoofdstuk 3 zal beschrijven. De werkdefinitie luidt:

In geheimhoudingsargumentatie lijkt een beschuldiging geuit te worden tegen een partij die in staat is om bepaalde informatie achter te houden (het standpunt). Voor deze beschuldiging zijn geen bewijzen, aangezien de beschuldigde partij, volgens het geheimhoudingsargument, de bewijzen ervoor geheim houdt (het argument).

Geheimhoudingsargumentatie lijkt te kunnen verschillen in 'reikwijdte'. Bij de Illuminati-theorie 'draagt' de geheimhoudingsargumentatie in zijn eentje een theorie die een heel wereldbeeld vormt. Dit hele wereldbeeld, met zijn immense 'verklarende kracht', steunt geheel op de geheimhoudingsargumentatie. Aanhangers voeren andere argumentaties aan, maar die kunnen, zoals Bakker (2013) aantoont, gemakkelijk weerlegd worden, ware het niet dat geheimhoudingsargumentatie alle gaten in de theorie lijkt dicht te timmeren. Ook bij voorbeelden (1), (2) en (3) gaat het om grote onderwerpen, maar is de reikwijdte minder groot dan bij de Illuminati-theorie.

In de werkdefinitie spreek ik van 'geheimhoudingsargumentatie' en van 'het geheimhoudingsargument'. Het geheimhoudingsargument is een argument dat onderdeel uitmaakt van het grotere argumentatief patroon van geheimhoudingsargumentatie, specifiek de premisse die stelt dat de beschuldigde de bewijzen voor diens daden geheimhoudt. Geheimhoudingsargumentatie is het grotere geheel van standpunt en argumentaties en is wat Van Eemeren (2012, p. 442) een argumentatief patroon noemt. Een argumentatief patroon is een constellatie van argumentatieve zinnen waarin ter verdediging van een specifiek type standpunt in een specifiek type verschil van mening een specifiek argumentatieschema of een specifieke combinatie van argumentatieschema's wordt gebruikt in een specifieke argumentatiestructuur. Binnen het argumentatief patroon van geheimhoudingsargumentatie, is het geheimhoudingsargument dan één van de argumentatieve zinnen. Het specifieke type standpunt is hier het standpunt waarin een instantie, persoon of groep

ergens van beschuldigd wordt. De specifieke argumentatieschema's die toegepast worden in geheimhoudingsargumentatie vormen een belangrijke aanwijzing richting de redelijkheidscriteria van het argumentatief patroon, en zal ik in hoofdstuk 5 bespreken.

Voor ik aan de hand van de werkdefinitie geheimhoudingsargumentatie verder zal kunnen analyseren, is het eerst nodig uit te leggen op welke theorie die analyse gebaseerd zal zijn. Daarom zal ik eerst uitleggen hoe inzichten uit de pragma-dialectiek, samen met enkele andere inzichten uit de drogredenleer en epistemologie, gebruikt kunnen worden om geheimhoudingsargumentatie te analyseren en er redelijkheidscriteria voor op te stellen.

2.2 De analyse van drogredenen

De pragma-dialectiek kan gezien worden als een alternatief voor wat Hamblin (1970) de 'Standard Treatment of Fallacies' noemt, die een drogreden definieert als 'een argument dat geldig lijkt, maar dat niet is'. Deze standaardbenadering wordt volgens Hamblin niet ondersteund door een onderliggende methode of theorie. De standaardbenadering is hierdoor volgens Hamblin (1970, p. 12) niet geschikt voor het analyseren en beoordelen van drogredenen, dus ook niet voor geheimhoudingsargumentatie. Geheimhoudingsargumentatie zou aan de bestaande lijst van drogredenen toegevoegd kunnen worden, alleen biedt de standaardbenadering geen theoretisch kader waarbinnen precies bepaald kan worden wat geheimhoudingsargumentatie drogredelijk maakt. Volgens de definitie van het begrip drogreden gehanteerd in de standaardbenadering zou geheimhoudingsargumentatie zelfs geen drogreden zijn, omdat de argumentatie logisch geldig gemaakt kan worden.

Hamblin (1970, p. 253-282) doet een eerste aanzet tot het ontwerpen van een theoretisch onderbouwde methode voor het systematisch identificeren van drogredenen, met zijn 'formele dialectiek'.³ Hierin wordt een argument niet alleen beoordeeld op formele geldigheid (leiden de premissen tot de conclusie?), maar ook binnen de dialectische context waarin het gebruikt wordt. De theorie van Hamblin biedt echter nog geen middelen die de identificatie en beoordeling van drogredenen vergemakkelijken, zoals volgens Van Eemeren en Grootendorst (1995a, 142-144) het doel moet zijn van een methode voor het identificeren en beoordelen van drogredenen.

Barth en Krabbe (1982) hebben hiertoe een poging gedaan door het criterium van validiteit

---

³ Hamblin (1970, p. 256) onderscheidt formele dialectiek van descriptieve dialectiek. Die tweede beschrijft vooral de regels en conventies die een rol spelen bij discussies in de praktijk, terwijl de eerste een niet-noodzakelijk reëel systeem van regels opstelt voor discussies.

te vervangen door productieregels.⁴ Van Eemeren en Grootendorst (1995a, p. 143) merken op dat deze productieregels, hoewel systematischer dan de criteria van eerdere formele logici, uiteindelijk toch alleen nuttig zijn voor het beoordelen van de logische validiteit van argumentatie. De informele drogredenen zoals de cirkelredenering (Walton, 1991, p.1) kunnen in het systeem van Barth en Krabbe niet beoordeeld worden en zouden daardoor niet geïdentificeerd kunnen worden als drogredenen. De pragma-dialectiek biedt wel middelen tot het identificeren en beoordelen van informele drogredenen.

Net als Barth en Krabbe heeft ook Walton (1995) een theoretisch kader ontworpen waarmee argumentatie op een systematische manier beoordeeld kan worden. Om de bezwaren van de pragma-dialectiek tegen de aanpak van Walton (1995) te kunnen beschrijven, is het eerst nodig de uitgangspunten van beide theorieën tegen elkaar af te zetten. Walton gaat voor de beoordeling van drogredenen uit van validiteit, hoewel hij naast formele ook informele validiteit meeneemt in zijn theorie. Hij stelt een pragmatische theorie van drogredenen voor waarin de redelijkheid van een informele drogreden bepaald wordt door de context. Een *ad hominem* ziet Walton bijvoorbeeld niet per definitie als een drogreden, aangezien er volgens hem ook contexten denkbaar zijn waarin een *ad hominem* redelijk kan zijn (zie 5.1.1, p. 40-42). Validiteit is bij Walton breder dan formele geldigheid: wat redelijk is, is volgens hem niet alleen wat waar is, maar ook wat waar lijkt omdat er (voorlopig) geen betere verklaring voorhanden is. Deze laatste categorie argumentaties noemt hij abductieve argumentaties, argumentaties die voorlopig voor waar aangenomen worden omdat er (nog) geen betere verklaring voor een bepaald fenomeen is.

Een drogreden definieert Walton als een argumentatieschema dat verkeerd gebruikt is, of zorgt voor een 'illicit dialectical shift' (Walton, 1995, p. 197), waardoor de discussie wordt verlegd naar een ander 'dialogue type' zoals van wat Walton 'negotiation' of 'onderhandeling' noemt, naar 'quarrel' of 'ruzie'. Iedere drogreden is dus een argumentatie die valide had kunnen zijn, maar dat niet is. Elk schema dat Walton onderscheidt wordt beoordeeld op basis van kritische vragen die specifiek zijn voor dat schema, als deze vragen niet bevredigend beantwoord kunnen worden is er sprake van een drogreden.

Een eerste verschil tussen de benadering van Walton (1995) en die van de pragma-dialectiek is dat de drogredenen die Walton onderscheidt argumentatieschemafouten zijn, en daardoor vrijwel

---

⁴ Volgens Barth en Krabbe (1982) komt redelijke argumentatie voort uit een set van productieregels waarin elke productieregel een voorwaarde stelt waar redelijke argumentatie aan moet voldoen. Alleen argumentatie die gegenereerd kan worden door één of meer productieregels kan als redelijk beschouwd worden. Iedere argumentatie die bij analyse niet uit ten minste één van de productieregels blijkt voort te komen, wordt door Barth en Krabbe gezien als drogreden.

altijd alleen in de argumentatiefase voorkomen.⁵ Sommige van de drogredenen waar Walton over schrijft, zoals het *argumentum ad ignorantiam* (volgens de pragma-dialectiek een drogreden in de afsluitingsfase), komen volgens Walton ook in andere discussiefasen voor, maar Waltons benadering biedt geen middelen waarmee drogredenen in een andere discussiefase geïdentificeerd kunnen worden.

Een tweede, fundamenteeler verschil met de benadering van Walton (1995) is dat Van Eemeren en Grootendorst (1984, 1995a, 1995b) afstand nemen van validiteit die (formele en informele) logici als maatstaf nemen. De pragma-dialectiek is aan de ene kant gebaseerd op de formele dialectiek (Hamblin, 1970, p. 253-282) en het kritische rationalisme (Popper, 1963), en aan de andere kant op de linguïstische pragmatiek (Austin, 1962; Searle, 1969) en het coöperatie-principe (Grice, 1975).

Het doel van argumentatie wordt in de logica traditioneel gezien als het presenteren van argumenten die valide of formeel geldig zijn. Van Eemeren en Grootendorst (1984, p. 16) noemen als een voornaam gevaar hiervan hetgeen Albert (1963) ‘justificationisme’ noemt. Popper (1963, p. 17-19) omschrijft justificationisme al eerder (hoewel hij het niet letterlijk zo noemt) als het onterecht geloven in een theorie als onomstotelijke waarheid, voortkomend uit de, volgens Popper onjuiste, overtuiging dat er een kenbare waarheid bestaat. Het gevaar dat Van Eemeren en Grootendorst (1984) schetsen is dat het op één lijn stellen van valide argumentatie met een begrip als ‘waar’, justificationisme in de hand werkt.

Als alternatief voor justificationisme stelt Popper (1963, p. 47) kritisch rationalisme voor. Kritisch rationalisme is een houding ten opzichte van wetenschap die gebaseerd is op het falsificeren van een theorie, in tegenstelling tot het verifiëren ervan. Een theorie moet aan zo veel mogelijk tests onderworpen worden. Als een theorie stand blijft houden, is het een (voorlopig) acceptabele theorie. Als de theorie niet standhoudt, kan er een sterkere opgesteld worden. Hoewel

---

⁵ De pragma-dialectiek onderscheidt vier discussiefasen (Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 135): de confrontatiefase (waarin zich een verschil van mening voordoet door het naar voren brengen van een standpunt en het niet-accepteren daarvan door een andere partij), de openingsfase (waarin wordt vastgesteld van welke gemeenschappelijke uitgangspunten er in de discussie wordt uitgegaan), de argumentatiefase (waarin de protagonist zijn standpunt met argumenten verdedigt tegen de kritiek van de antagonist) en de afsluitingsfase (waarin het verschil van mening wordt opgelost doordat de protagonist zijn standpunt opgeeft, doordat de antagonist zijn twijfel opgeeft of doordat beiden van positie veranderen).

Popper (1963, p. 195-196) zelf kritisch rationalisme als iets anders ziet dan dialectiek⁶, noemen Van Eemeren en Grootendorst (1984, p. 16) Popper toch als voorstander van dialectiek. De ideeën van Popper passen goed binnen de formeel dialectische argumentatietheorie waar Hamblin (1970, p. 253-282) voor pleit, waardoor de pragma-dialectiek (Van Eemeren en Grootendorst, 1984, p. 16-17) het doel van argumentatie omschrijft als niet logisch (met validiteit als doel) of retorisch (met effectiviteit als doel), maar als dialectisch (met aanvaardbaarheid als doel). In de dialectiek kan er geen absolute ‘waarheid’ bereikt worden, maar slechts via kritische discussie benaderd (in de vorm van ‘algemeen geldige’ of aanvaardbare uitspraken). In een dialectische discussie is de zoektocht naar aanvaardbare uitspraken een doel op zich. Van Eemeren en Grootendorst (1984, p. 17) zien het doel van argumentatie dan ook als het oplossen van een verschil van mening. Dit kan, in een dialectische situatie waarin een protagonist (voorstander van een standpunt) zijn standpunt verdedigt tegen de kritische vragen van een antagonist (twijfelaar aan het standpunt van de protagonist), gebeuren wanneer de protagonist zijn standpunt zal moeten intrekken, wanneer de antagonist zijn twijfel zal moeten intrekken of wanneer zowel de antagonist als de protagonist twijfelen. Dit proces is kritisch rationalistisch, de nadruk ligt op het vinden van onomstotelijk bewijs voor de juistheid van een standpunt, maar op het opwerpen van twijfel aan een standpunt.

De pragma-dialectiek verbindt het dialectische doel van argumentatie met inzichten uit de taalhandelingstheorie. De taalhandelingstheorie, ontwikkeld door Austin (1962) en verfijnd door Searle (1969), is een theorie die drie verschillende soorten taalhandelingen onderscheidt: locutie (de daadwerkelijke taaluiting), illocutie (het communicatieve doel dat de zender, de spreker of schrijver, heeft met die taaluiting) en perlocutie (het interactionele effect dat de uiting heeft op de ontvanger, de luisteraar of lezer). Van Eemeren en Grootendorst (1995a, p. 131) zien argumentatie niet als een losstaand domein van de wetenschap weggelegd voor logici of psychologen, maar als een integraal onderdeel van taal. Argumentaties (en drogredenen) zijn dan ook een complexe taalhandelingen. De taalhandelingstheorie zelf onderscheidt argumentatie niet als een specifieke taalhandeling, waardoor uit deze theorie niet afgeleid kan worden wat het doel van argumentatie is. De pragma-dialectiek

---

⁶ Popper zet zich af tegen de dialectische triade, bestaande uit these, antithese en synthese. Deze theorie beschrijft het dialectisch proces als een proces waarin een aanvankelijke gedachte, theorie of beweging (de these), wordt ontkracht door een tegengestelde gedachte of beweging (de antithese), waarna een nieuwe gedachte, theorie of beweging zal ontstaan uit de houdbare elementen van de these en antithese en die de beperkingen daarvan zal vermijden (de synthese). Deze synthese kan vervolgens zelf weer als these dienen. Popper vindt dat een these altijd kritisch bevraagd moet worden, niet alleen wanneer er een antithese voorhanden is. Anders zullen zij die ervan overtuigd zijn dat een dialectische triade altijd in elk veld van wetenschap werkzaam is, verwachten dat er als vanzelf een antithese zal ‘ontstaan’, zonder dat men daar zelf moeite voor zal hoeven doen.

ziet argumentatie als ‘complexe taalhandeling’ met als doel het oplossen van een verschil van mening.

Dit doel is anders dan dat van validiteit dat Walton (1995) nastreeft, hoewel Walton daarbij meer rekening houdt met de argumentatieve context dan formele logici. De manier om het dialectische doel van de pragma-dialectiek na te streven, is door naast principes uit de dialectiek ook gebruik te maken van principes uit de linguïstische pragmatiek. Argumentatie wordt opgevat als een taalhandeling, met als doel het oplossen van een verschil van mening. Waar Walton validiteit als norm neemt, beschrijven Van Eemeren en Grootendorst (1984, p. 18) redelijkheid in discussies als volgt:

“A language user taking part in an argumentative discussion is a rational language user if in the course of the discussion he performs only speech acts which accord with a system of rules acceptable to all discussants which furthers the creation of a dialectic which can lead to a resolution of the dispute at the centre of the discussion.”

Hier komen de notie van argumentatie als illocutionaire taalhandeling, geïnspireerd op de linguïstische pragmatiek, en argumentatie als middel om een verschil van mening op te lossen, geïnspireerd op de (formele) dialectiek, samen.

Waltons (1995) validiteit moet per argumentatietype op een manier beoordeeld worden die verschilt van hoe dat bij andere argumentatietypen zou moeten. Zeker wanneer daarbij ook rekening gehouden wordt met de context waarin zo’n argumentatietype gebruikt kan worden, kan zijn theorie niet de systematische methode voor het identificeren van drogredenen bieden waar Hamblin (1970) voor pleit. Het doel van redelijkheid van de pragma-dialectiek kan, zoals in de definitie ervan hierboven al genoemd, wél beoordeeld worden volgens een “system of rules acceptable to all discussants” (Van Eemeren en Grootendorst, 1984, p. 18).

Om dit systeem op te stellen, steunt de pragma-dialectiek op het coöperatieprincipe van Grice (1975), dat beschrijft hoe taalgebruikers met elkaar communiceren. Een taalgebruiker is coöperatief wanneer hij of zij zich houdt aan het coöperatieprincipe: “Make your contribution such as required, at the stage at which it occurs, by the accepted purpose or direction of the talk exchange in which you are engaged” (Grice, 1975, p. 45). De pragma-dialectiek doet een poging een norm op te stellen voor argumentatie, als specifieke vorm van communicatie, vergelijkbaar met hoe het coöperatieprincipe een norm stelt voor communicatie.

Die norm is redelijkheid, waarbij redelijkheid wordt gezien als bijdragend aan het oplossen van een verschil van mening. Een discussiant kan alleen redelijk zijn door geen van de tien discussieregels te overtreden. Deze tien regels vormen samen een “system of rules” dat ervoor zorgt dat een verschil van mening opgelost wordt (zie Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 135-136).

Aan de hand van tien discussieregels definiëren Van Eemeren en Grootendorst (1995a, p. 136) het begrip ‘drogreden’ als een taalhandeling die niet bijdraagt aan het oplossen van een verschil van mening, doordat het één of meer discussieregels overtreedt. De eerste discussieregel bijvoorbeeld, de vrijheidsregel, stelt dat discussianten elkaar niet mogen beletten standpunten, argumenten of twijfel naar voren te brengen. Wanneer dit namelijk wel zou gebeuren, wordt het oplossen van het verschil van mening verhinderd.⁷

Dit systeem van regels maakt het mogelijk om bij een argumentatie als geheimhoudingsargumentatie te analyseren welke discussieregels er precies overschreden worden met de argumentatie. Met deze kennis is het dan mogelijk redelijkheidscriteria op te stellen waarmee geheimhoudingsargumentatie niet alleen geïdentificeerd kan worden als drogreden, maar waarmee ook kan worden aangetoond wat de argumentatie drogredelijk maakt en waarom.

Om argumentaties die voorkomen in de argumentatieve praktijk, zoals geheimhoudingsargumentatie, te kunnen beoordelen, is eerst de zogeheten ‘normatieve reconstructie’ van deze argumentaties noodzakelijk. Het normatieve model met de tien discussieregels gericht op het oplossen van een verschil van mening, helpt bij het reconstrueren van argumenten. Op basis van de discussieregels stellen Van Eemeren, Grootendorst, Jackson en Jacobs (1993, p. 34) het ideaalmodel van de kritische discussie op. Een kritische discussie is een discussie waarin discussianten zich te allen tijde houden aan alle discussieregels. Iedere argumentatieve zet in zo’n kritische discussie is gericht op het oplossen van het verschil van mening. Het ideaalmodel beschrijft niet hoe discussies in de praktijk gevoerd worden, maar hoe ze gevoerd *zouden moeten worden*. Bij een normatieve reconstructie dient het ideaalmodel van de kritische discussie als referentiekader, een discussie wordt gereconstrueerd alsof het een kritische discussie is. Op deze manier is het mogelijk iedere discussiezet te zien als gericht op het oplossen van een verschil van mening (ook drogredenen), waardoor alle vanuit pragma-dialectisch oogpunt relevante elementen van de argumentatie

---

⁷ De drogredenen beschreven in de standaardbenadering zijn op deze manier ook op een systematische manier opnieuw ingedeeld bij de specifieke discussieregel die ze overtreden, aangevuld met ‘nieuwe’ drogredenen die de pragma-dialectiek heeft kunnen definiëren aan de hand van de discussieregels, zoals de ambiguïteitsdrogreden, die de taalgebruiksregel (discussianten mogen geen formuleringen gebruiken die onvoldoende duidelijk of verwarrend dubbelzinnig zijn en ze mogen de formuleringen van de tegenpartij niet opzettelijk verkeerd interpreteren) overtreedt.

gereconstrueerd worden.

Door middel van transformaties (Van Eemeren, Grootendorst, Jackson en Jacobs, 1993, p. 61-62) is het mogelijk de geheimhoudingsargumentaties uit mijn corpus (zie Bijlage 2, p. 64-103) te reconstrueren en schematisch weer te geven (Van Eemeren en Snoeck Henkemans, 2006, p. 62-65).⁸ Hierbij is het mogelijk te analyseren of er in geheimhoudingsargumentatie sprake is van enkelvoudige (een standpunt met één argument), meervoudige (een standpunt met meerdere losstaande argumenten) of nevenschikkende (een standpunt met meerdere argumenten die los van elkaar het standpunt niet ondersteunen) argumentatie (Van Eemeren, Grootendorst en Kruiger, 1983, p. 209-267) en vervolgens aan de hand van de discussieregels de redelijkheid van het geheimhoudingsargument te beoordelen, middels redelijkheidscriteria.

Hoewel de pragma-dialectiek het meest systematische theoretische kader biedt voor mijn onderzoek, baseer ik mijn onderzoek ook op werk van andere argumentatietheoretici: Aikin en Casey (2010), Brinton (1995), Bachman (1995), Goodwin (1998), Schellens (1985), Tindale (2007) en Walton (1991, 1995, 1996). Hierbij gebruik ik alleen de inzichten die stroken met de pragma-dialectische benadering.

Verder is ook het werk van Popper (1963) relevant voor mijn onderzoek. Geheimhoudingsargumentatie, dat een standpunt verdedigt zonder ook maar één bewijs voor de juistheid van dat standpunt aan te voeren, lijkt veel gemeen te hebben met het dogmatisch denken (eerder beschreven in deze paragraaf) en de ‘samenzweringstheorie van onwetendheid’ waar Popper zich zo fel tegen afzet. Wat Popper (1963, p. 11) de ‘samenzweringstheorie van onwetendheid’ noemt, is het idee dat onwetendheid meer is dan alleen de afwezigheid van kennis, maar dat deze onwetendheid veroorzaakt wordt door de afwezigheid van een kritisch rationele houding. Geheimhoudingsargument, dat elke ontkenning die de tegenpartij zou aanvoeren tegen de juistheid van de door de discussiant geuite beschuldiging aan het adres van die tegenpartij, ziet als een bevestiging van het argument (‘ze willen het geheim houden’), vertoont gelijkenissen met Poppers ‘samenzweringstheorie van onwetendheid’.

In dit hoofdstuk heb ik een eerste beschrijving gegeven van geheimhoudingsargumentatie en beschreven waarom de pragma-dialectiek het beste theoretisch kader biedt van waaruit dit soort argumentatie beoordeeld kan worden. In hoofdstuk 3 zal ik uitleggen hoe ik het corpus waarop ik mijn definitie van geheimhoudingsargumentatie baseer heb samengesteld, en hoe ik de normatieve reconstructie van de voorbeelden in het corpus heb uitgevoerd.

---

⁸ In 3.3 (zie p. 29-32) leg ik nader uit wat deze transformaties precies zijn en hoe ik ze heb uitgevoerd.

3. Het geheimhoudingsargument in de praktijk

Voor geheimhoudingsargumentatie geanalyseerd kan worden, is een definitie voor geheimhoudingsargumentatie nodig die completer is dan de werkdefinitie uit 2.1 (zie p. 8-12). Hiervoor is een corpus nodig van voorbeelden van geheimhoudingsargumentatie uit de praktijk. Voor dit corpus opgesteld kan worden moet eerst gespecificeerd worden in welke argumentatieve context de voorbeelden ervan gezocht moeten worden, dit doe ik in 3.1. Hoe ik het corpus aangelegd heb en wat de functie van het corpus in dit onderzoek is, leg ik uit in 3.2. De voorbeelden uit het corpus kunnen vervolgens middels de in 2.2 (zie p. 12-18) besproken normatieve reconstructie (Van Eemeren, Grootendorst, Jackson, Jacobs, 1993; Van Eemeren en Snoeck Henkemans, 2006) gereconstrueerd worden. Hoe ik deze reconstructie uitgevoerd heb, beschrijf ik in 3.3.

3.1 De argumentatieve context waarin geheimhoudingsargumentatie gebruikt wordt

Geheimhoudingsargumentatie wordt in ieder geval gebruikt bij het verdedigen van samenzweringstheorieën (Bakker, 2013). Samenzweringstheorieën worden besproken in de zogenoemde alternatieve media⁹ en op fora die door relatief weinig mensen bezocht worden. Om aannemelijk te maken dat geheimhoudingsargumentatie ook in discussies over actualiteiten in de mainstream media, bezocht door het grote publiek, gebruikt worden, kies ik ervoor het gebruik van geheimhoudingsargumentatie in reacties op nieuwsberichten van zulke mainstream media te bestuderen. Voorbeelden (2) en (3) uit 2.1 (p. 8-12) laten zien dat geheimhoudingsargumentatie binnen die context voorkomt.

Er zijn gevallen van geheimhoudingsargumentatie in de mainstream media zelf, dus niet door online reageerders, zoals voorbeeld (1) van Frits Wester. Het is echter efficiënter zoeken in reacties op nieuwsberichten, aangezien in reactie op nieuwsberichten de kans op het voorkomen van geheimhoudingsargumentatie groter lijkt te zijn dan in de media zelf, die beschuldigingen doorgaans zal ondersteunen met feiten. Het is onwaarschijnlijk dat geheimhoudingsargumentatie gebruikt wordt in reacties op nieuwsberichten over onderwerpen als mode of het weer (waar de neiging tot het beschuldigen van iemand op grond van een gebrek aan bewijs, onder de lezers nihil zal zijn), dus is een nog gerichtere zoektocht noodzakelijk.

Waardoor wordt het soort nieuwsberichten waarop gereageerd wordt met geheim-

---

⁹ Niet-commerciële media die opereren in het belang van groepen die zich buiten de mainstream bevinden (Atton, 2002).

houdingsargumentatie gekenmerkt? Zoals besproken in 2.1 is geheimhoudingsargumentatie alleen te gebruiken als er een gebrek aan (openbare) informatie bestaat rond een bepaald onderwerp, aangezien het argument alleen kan functioneren door te wijzen op informatie die de beschuldigde (mogelijk) achter zou houden. Ik beperk mijn zoektocht hier alleen tot nieuwsberichten waarbij een gebrek aan *openbare* informatie een rol speelt. Bij onderwerpen over bijvoorbeeld een stand van zaken in de wetenschap, waarbij bepaalde informatie simpelweg nog niet ontdekt of voldoende onderzocht is, is het minder waarschijnlijk dat een instantie of persoon ergens van beschuldigd zal worden middels geheimhoudingsargumentatie. Hier wordt het gebrek aan informatie namelijk niet (mogelijk) veroorzaakt door een instantie of persoon, er is niemand die de relevante informatie al mogelijk zou kunnen bezitten en verborgen houden. De kans op het vinden van geheimhoudingsargumentatie lijkt groter bij onderwerpen waarbij een gebrek aan *openbare* informatie bestaat. Bij dit soort nieuwsberichten is aannemelijk dat er mogelijk relevante informatie bestaat, maar niet gedeeld wordt met het grote publiek. Wat die relevante informatie dan precies is, is niet bekend, wat ruimte overlaat voor reageerders om ‘verklaringen’ te zoeken en die te ondersteunen met geheimhoudingsargumentatie. Bovendien kan bij een gebrek aan openbare informatie, de bezitter van die mogelijk relevante informatie dienen als beschuldigde binnen de geheimhoudingsargumentatie.

Het criterium van een gebrek aan openbare informatie maakt het zoeken van geschikte nieuwsberichten gemakkelijker. Onderwerpen als het lek in de commissie Stiekem (voorbeeld (1)), het neerschieten van vlucht MH17 (voorbeeld (2)) en de belastingontduiking van Google (voorbeeld (3)) draaien duidelijk om een gebrek aan openbare informatie. In online reacties erop is de kans aanwezig dat geheimhoudingsargumentatie gebruikt wordt. De context waarin ik heb gezocht naar geheimhoudingsargumentatie is dan ook die van de online reacties op nieuwsberichten. Niet omdat geheimhoudingsargumentatie in andere contexten niet voorkomt, maar omdat het hier waarschijnlijker is dat er geschikte voorbeelden te vinden zijn.

Om de kans op het vinden van geheimhoudingsargumentaties zo groot mogelijk te maken en tegelijkertijd te zoeken binnen een context die door een zo breed mogelijk publiek bezocht en gebruikt wordt, heb ik voor mijn corpus gezocht in reacties op nieuwsberichten van media die een groot en relatief divers lezerspubliek en een actieve openbare reageersectie hebben. Dit zijn de websites *rtnieuws.nl* (de website van het *RTL Nieuws*), *ad.nl* (de website van de krant *Algemeen Dagblad*), *nu.nl*, het Britse *guardian.co.uk* (de website van de krant *The Guardian*) en het Amerikaanse *nytimes.com* (de website van de krant *The New York Times*). Deze media behoren alle

vijf tot de mainstream media zoals Chomsky (1997) die beschrijft, maar verschillen onderling. *rtlnieuws.nl*, *ad.nl* en *nu.nl* zijn goed gelezen nieuwswebsites.¹⁰ Door het alleen bij deze drie websites te houden zou echter het lezerspubliek van de zogenoemde kwaliteitskranten, *de Volkskrant*, *Trouw* en *NRC Handelsblad*, over het hoofd gezien worden. Deze Nederlandse kwaliteitskranten hebben echter geen openbare reageersectie op hun website, waardoor er minder vrij gediscussieerd kan worden dan in de reageersecties van de eerder genoemde media. Daarom heb ik in mijn corpus ook reacties van het Britse *guardian.co.uk* (website van de kwaliteitskrant *The Guardian*) en het Amerikaanse *nytimes.com* (website van de kwaliteitskrant *The New York Times*) opgenomen. Bovendien kan het vinden van geheimhoudingsargumentatie in de reageersecties van deze websites aantonen dat geheimhoudingsargumentatie niet alleen in Nederland gebruikt wordt.

Na het vaststellen van de context waarbinnen de hier onderzochte argumentaties gevonden zijn, is het belangrijk deze context nader toe te lichten. De context is online, waardoor iedereen met een internetverbinding kan reageren. Dit kan middels een account aangemaakt bij het medium. De naam van dit account kan de reageerder zelf kiezen, waardoor anonimiteit mogelijk is. Bij *rtlnieuws.nl* wordt gereageerd via een Facebook-account, maar ook een Facebook-account kan geanonimiseerd worden.¹¹ Het onderwerp dat ter discussie staat is typisch gezien het onderwerp van het nieuwsbericht waarop gereageerd wordt, maar het staat de reageerders (of: discussianten) vrij andere standpunten naar voren te brengen. Volledige vrijheid heerst er echter niet, alle vijf de media hebben gebruiksvoorwaarden waarin gespecificeerd wordt wat voor soort reacties niet toegestaan wordt. Dit zijn in alle gevallen zaken als reclamemaken of het verspreiden van virussen, maar ook haatzaaiende en ongepaste uitingen zijn niet toegestaan. Wat onder dat laatste verstaan wordt is niet helemaal duidelijk en zal per medium (enigszins) verschillen. Bij alle vijf media lijkt echter de kans dat geheimhoudingsargumentatie altijd als haatzaaiend of ongepast zal worden aangemerkt en daarom verwijderd, nihil. *The Guardian* en *The New York Times* voeren nog een extra restrictie in door bij sommige artikelen reageren niet mogelijk te maken.

De hierboven beschreven argumentatieve context kan verder in kaart gebracht worden aan de hand van de pragma-dialectiek, door te specificeren wat het ‘argumentatieve actietype’ is van deze context (Van Eemeren, 2010, p. 129-164). Een actietype is een vorm waarin een discussie

---

¹⁰ Uit onderzoek van GfK DAM (2015) naar de meest bezochte websites in Nederland in november 2015, bleek dat *nu.nl* op plaats zes van de meest bezochte websites en apps stond, *ad.nl* op plaats achttien en *rtlnieuws.nl* op plaats negenentwintig.

¹¹ Door deze anonimiteit is niet met zekerheid te zeggen dat de reageerders een diverse groep zijn wat betreft economische, sociale en politieke achtergrond, maar door te kiezen voor media met een ‘neutraal’ voorkomen is de kans op een divers reageerderspubliek bij deze media het grootst.

gevoerd kan worden, binnen een bepaalde institutionele context, het argumentatieve domein. Hierin gelden specifieke regels, ‘institutionele precondities’, die in andere domeinen niet per se gelden, om het ‘institutionele doel’ te bereiken. Binnen het argumentatieve domein rechtspraak zijn er bijvoorbeeld institutionele precondities die voorschrijven wat voor soort argumenten wel en wat voor soort argumenten niet als redelijk aangemerkt worden, gespecificeerd in het wetboek van het betreffende land, om het institutionele doel van eerlijke rechtspraak na te streven. Ook specificeren de precondities bijvoorbeeld op welke manier de vier discussiefasen doorlopen worden, bij de rechtspraak is het de rechter die verantwoordelijk is voor de afsluitingsfase.¹² Deze institutionele precondities zorgen ervoor dat de criteria voor redelijke argumentatie in een bepaald actietype kunnen verschillen van de algemene redelijkheidscriteria, de discussieregels, die de pragma-dialectiek hanteert. Dit kan ervoor zorgen dat discussies in bepaalde actietypes significant anders gevoerd (moeten) worden dan de pragma-dialectiek aanvankelijk (Van Eemeren en Grootendorst, 1984; 1995a) beschreef. Met het concept actietype van Van Eemeren (2010) kunnen discussies en de argumentaties daarbinnen geanalyseerd worden op basis van de specifieke institutionele precondities waarvan sprake is.¹³

Het actietype van de voorbeelden in mijn corpus zou ‘online reacties op nieuwsberichten’ genoemd kunnen worden. Dit actietype komt in grote mate overeen met wat Lewiński (2010) beschrijft als het actietype van ‘online political forum discussions’. Hoewel het hier gaat om discussies over politiek op online fora, gaan veel van de kenmerken die Lewiński noemt ook op voor de online reacties op nieuwsberichten. Zo wordt de confrontatiefase niet vormgegeven door bepaalde regels. Meningsverschillen komen spontaan aan het licht, discussianten zijn niet, zoals in bijvoorbeeld de rechtspraak, gebonden aan bepaalde rollen die voorschrijven dat ze het met elkaar oneens moeten zijn (Lewiński, 2010, p. 84). In de openingsfase zijn er, op de ‘terms and agreements’ waaraan de discussianten in discussies over politiek op online fora zich moeten houden na, geen institutionele precondities wat betreft de gezamenlijke uitgangspunten van de discussianten. Hierdoor en doordat de denkbeelden, achtergronden en (politieke) ideologieën van de discussianten sterk uiteen lopen, kunnen de gezamenlijke uitgangspunten soms zeer beperkt zijn

---

¹² Voor een uitleg van de vier discussiefasen, zie voetnoot 5 op p.15.

¹³ Van Eemeren (2010) breidt de pragma-dialectiek niet alleen uit met het concept van de actietype, maar ook met het begrip ‘strategisch manoeuvreren’. Strategisch manoeuvreren beschrijft hoe discussianten binnen de grenzen die de discussieregels stellen, toch hun eigen doel van het overtuigen van de tegenpartij nastreven (effectiviteit), naast het doel van het oplossen van een verschil van mening (redelijkheid). Ik maak geen gebruik van deze uitbreiding op de pragma-dialectiek, omdat wat volgens de pragma-dialectiek drogredelijk is in algemene zin (dus niet binnen een bepaald actietype) bij Van Eemeren (2010) nog steeds hetzelfde is als in zijn eerdere werk.

(Lewiński, 2010, p. 96-99). Ook bij de online reacties op nieuwsberichten zijn er beperkte institutionele precondities in de openingsfase, en hebben discussianten soms sterk uiteenlopende uitgangspunten.

In de argumentatiefase is er voor discussianten de vrijheid om standpunten te beargumenteren of in twijfel te trekken. De volgorde waarin discussianten op elkaar reageren, de lengte van hun bijdragen, de mogelijkheid tot het weerspreken van argumenten van anderen en de lengte van de discussie zelf zijn bijvoorbeeld niet vastgelegd. Bovendien kan iedereen aan de discussie deelnemen (Lewiński, 2010, p. 99-100). Deze vrijheid is ook kenmerkend voor de reageersecties onder nieuwsberichten. Lewiński (2010, p. 112) beschrijft dat discussies over politiek op online fora in de confrontatiefase geen institutionele precondities hebben die voorschrijven wanneer en hoe een discussie beëindigd moet worden. De afsluitingsfase *hoeft* niet doorlopen te worden, maar *kan* wel doorlopen worden door individuele participanten, die voor zichzelf besluiten niet meer deel te nemen aan de discussie. Dit geldt ook voor discussies in de reageersecties onder nieuwsberichten. Het institutionele doel van de discussies over politiek op online fora beschrijft Lewiński (2010, p. 209) als informele meningsvorming. Aangezien de discussies in reactie op nieuwsberichten, net als die op politieke fora, geen gevolgen hebben (er worden geen beslissingen over beleid of rechtspraak op gebaseerd), lijkt informele meningsvorming ook hier het doel.

De discussies over politiek op online fora in verschillen enkele opzichten van hoe de ideale kritische discussie volgens de pragma-dialectiek eruitziet. Zo is er bijvoorbeeld vaak sprake van discussies waarin meer dan twee partijen zich mengen en lijkt oplossing van het verschil van mening niet het doel van de discussie te zijn. (Lewinski, 2010, p. 215). Toch zorgt de grote mate van vrijheid en het vrijwel geheel afwezig zijn van institutionele precondities er volgens Lewiński (2010, p. 215-217) voor dat dit actietype in veel opzichten overeenkomt met de context waarin een ideale kritische discussie gevoerd kan worden.¹⁴ Gezien de vele overeenkomsten tussen het actietype van online reacties op nieuwsberichten en het actietype van discussies over politiek op online fora, vat ik in dit onderzoek de reageersecties van de gekozen nieuwswebsites eveneens op als contexten waarin een ideale kritische discussie gevoerd kan worden. Hierdoor hoef ik bij het analyseren van de voorbeelden in het corpus geen rekening te houden met bepaalde institutionele precondities. Met andere woorden, de analyse van geheimhoudingsargumentatie en de redelijkheidscriteria ervoor die in dit onderzoek gepresenteerd worden, zijn op te vatten als een

---

¹⁴ Dit betekent volgens Lewiński (2010, p. 216) zeker niet dat discussies binnen dit activity type ook daadwerkelijk ideale kritische discussies *zijn*. Er is alleen *de mogelijkheid tot* een ideale kritische discussie, omdat er geen institutionele precondities zijn die een dergelijke discussie in de weg staan.

typering van geheim-houdingsargumentatie in haar meest algemene vorm. De inzichten die dit onderzoek oplevert zijn daarom ook toepasbaar in andere contexten, andere actietypes, pas daarna zal rekening gehouden hoeven worden met hoe de institutionele precondities van dat specifieke actietype de beoordeling van geheimhoudingsargumentatie beïnvloeden.

3.2 *Het corpus*

Het corpus speelt een belangrijke rol bij het definiëren van geheimhoudingsargumentatie. Het bestaat uit veertig voorbeelden afkomstig uit de reageersecties van *rtnieuws.nl*, *nu.nl*, *ad.nl*, *guardian.co.uk* en *nytimes.com*. Het uiteindelijke corpus is tot stand gekomen op basis van analytische inductie (Jackson, 1986, p. 129). Bij analytische inductie wordt een voorlopig corpus opgesteld, op basis waarvan hypothesen gevormd kunnen worden over de kenmerken van het onderzochte fenomeen, regels die voor het fenomeen gelden, etcetera. Hierna kan gericht gezocht worden naar voorbeelden die deze hypothesen ontkrachten. Wanneer die niet gevonden kunnen worden en de hypothesen niet gefalsificeerd kunnen worden, kunnen de hypothesen aangenomen worden.

De in 2.1 gegeven werkdefinitie van geheimhoudingsargumentatie kan alleen opgesteld worden na het vinden van de eerste voorbeelden in Bijlage 1 (zie p. 60-63). Deze werkdefinitie is nodig om, binnen de in 3.1 gespecificeerde context, criteria op te stellen aan de hand waarvan een corpus kan worden opgesteld. De werkdefinitie is als volgt:

In geheimhoudingsargumentatie lijkt een beschuldiging geuit te worden tegen een partij die in staat is om bepaalde informatie achter te houden (het standpunt). Voor deze beschuldiging zijn geen bewijzen, aangezien de beschuldigde partij, volgens het geheimhoudingsargument, de bewijzen ervoor geheim houdt (het argument).

De werkdefinitie biedt geen vaste kenmerken en geen vaste structuur die geheimhoudingsargumentatie moet hebben. Dit komt voort uit noodzaak, omdat een definitie met dergelijke kenmerken en een dergelijke structuur pas na de normatieve reconstructie van het corpus mogelijk is. Voor het opstellen van het corpus is zo'n relatief losse definitie ook wenselijk, aangezien ik op deze manier een relatief breed scala aan argumentaties op kan nemen in het corpus. Het corpus bevat dan ook alle gevonden argumentaties die een beschuldiging *lijken* te uiten en zich daarbij beroepen op het achterhouden van bewijzen door de beschuldigde. Met andere woorden, het corpus

bevat argumentaties die geheimhoudingsargumentaties *lijken* te zijn. Op deze manier zou, bij de normatieve reconstructie van de voorbeelden in het corpus, in sommige gevallen kunnen blijken dat een bepaald voorbeeld bij nader inzien toch wezenlijk blijkt te verschillen van de kenmerken die het grootste deel van de overige voorbeelden wel heeft en dus niet tot geheimhoudingsargumentatie gerekend kan worden, dat er verschillende subtypen van geheimhoudingsargumentatie bestaan, of dat sommige voorbeelden van geheimhoudings-argumentatie hand in hand gaan met een ander soort argumentatie.

Op basis van de werkdefinitie heb ik de volgende criteria opgesteld voor het opnemen van argumentaties in het corpus. Een argumentatie moet 1) een beschuldiging uiten richting een instantie, een persoon of groep, 2) waarvoor wordt gesteld of geïmpliceerd dat er geen bewijzen zijn, 3) het gebrek aan bewijs verklaren doordat de instantie, persoon of groep alle bewijzen achterhoudt, 4) waarvoor het gebrek aan bewijs als bewijs gezien wordt. Kenmerk 1) moeten expliciet aanwezig zijn in de argumentatie, 2), 3) en 4) kunnen ook impliciet gelaten worden. Dat er geen bewijzen voor de claim 1) voorhanden is, kan namelijk blijken uit het feit dat de discussiant in plaats van overtuigende bewijzen te noemen, gebruik maakt van geheimhoudingsargumentatie. Als de discussiant overtuigende bewijzen zou hebben, is het waarschijnlijk dat hij die zou aanvoeren, in plaats van te kiezen voor geheimhoudingsargumentatie. Ook kan de beschuldiging 1) dermate absurd of vergezocht zijn dat het onwaarschijnlijk is dat er bewijzen voor bestaan.

Van de veertig voorbeelden in het corpus zijn enkele overgebleven uit de eerste set voorbeelden, waarvan er ook enkele niet aan de kenmerken bleken te voldoen, en daarmee dus niet als geheimhoudingsargumentatie gekwalificeerd kunnen worden. Eén ervan, voorbeeld (1), paste niet binnen de context beschreven in 3.1 (zie p. 19-24). Bij het opstellen van het corpus is nog geen rekening gehouden met eventuele subtypen, die in dit stadium nog niet te specificeren zijn, en is ook niet uitgegaan van een gelijke verdeling van voorbeelden over de vijf media.

Na de normatieve reconstructie (beschreven in 3.3, p. 29-32) van het corpus met geheimhoudingsargumentaties blijken de voorbeelden op twee manieren ingedeeld te kunnen worden: op basis van de beschuldiging en op basis van aanvullende argumentatie. De beschuldigingen die in het standpunt van geheimhoudingsargumentatie worden geuit, vallen uiteen in twee groepen. Als eerste zijn er geheimhoudingsargumentaties waarin de beschuldigde wordt beschuldigd van iets anders dan het geheim houden van informatie, als tweede zijn er geheimhoudingsargumentaties waarin het geheim houden van informatie zelf, de beschuldiging is. In voorbeeld (2) is de beschuldiging aan het adres van de VS, dat ze beelden van het neerschieten

van de MH17 niet willen prijsgeven en daar dan dus wel dingen op te zien zullen zijn die voor de VS ongunstig zijn, in voorbeeld (3) wordt de Google ervan beschuldigd zaken te doen die het grote publiek niet zou accepteren. Bij voorbeeld (2) en (3) zijn de beschuldiging en het argument twee verschillende zaken, bij voorbeeld (5), voorbeeld 2 in het corpus (zie Bijlage 2, p. 64), is de beschuldiging hetzelfde als het argument, aangezien de beschuldigde beschuldigd wordt van het geheim houden van informatie:

- (5) “Het is in den haag een grote bende van leugenaars en doofpot bende het word tijd dat wij aan dat zootje een einde maken,met die rotzooi moeten wij niet verder.”

Voor de beschuldiging dat politiek Den Haag een grote bende van leugenaars is, is geen bewijs, omdat politiek Den Haag die bewijzen geheim houdt, want politiek Den Haag is een grote bende van leugenaars. Een dergelijk argument wordt ook wel een cirkelredenering genoemd (zie 5.1.3, p. 44-47). Hoewel er in iedere geheimhoudingsargumentatie een cirkelredenering zit, bestaat bij het soort geheimhoudingsargumentatie waartoe voorbeeld (5) behoort de hele argumentatie uit een cirkelredenering. Bij geheimhoudingsargumentatie waarbij de beschuldigde wordt beschuldigd van iets anders dan het geheim houden van informatie, komt de cirkelredenering pas ‘lager’ in de argumentatiestructuur voor, als ondergeschikte argumentatie.

Een andere tweedeling kan gemaakt worden op basis van het al dan niet aanwezig zijn van aanvullende argumentatie. In voorbeeld (2) wordt genoemd dat het ‘feit’ dat de Nederlandse regering de camerabeelden van het neerschieten van MH17 niet heeft opgevraagd, erop duidt dat de VS die camerabeelden niet wil laten zien aan anderen. In voorbeeld (3) wordt de beschuldiging dat Google iets te verbergen heeft, ondersteund door het feit dat Google haar belastingzaken niet openbaar maakt. In beide gevallen worden deze argumenten op hun beurt ondersteund door de geheimhoudingsargumentatie zelf. In alle voorbeelden in het corpus waarin aanvullende argumentatie gegeven wordt, zou de argumentatie geen stand houden zonder het geheimhoudingsargument, dat zoals in 2.1 (zie p. 8-12) genoemd de gaten in de argumentatie dicht lijkt te timmeren. Bij sommige vormen van geheimhoudingsargumentatie zit er dus nog andere argumentatie ‘tussen’ het geheimhoudingsargument en het standpunt. Er is echter ook een categorie, waartoe voorbeeld (5) behoort, waarbij enkel het geheimhoudingsargument aangevoerd wordt.

Bovenstaande tweedelingen leiden tot een indeling waarin ik vier subtypen van het geheimhoudingsargument onderscheid:

Subtype 1: Beschuldiging van geheim houden, zonder aanvullende argumentatie.

Subtype 2: Beschuldiging van iets anders dan geheim houden, zonder aanvullende argumentatie.

Subtype 3: Beschuldiging van geheim houden, met aanvullende argumentatie.

Subtype 4: Beschuldiging van iets anders dan geheim houden, met aanvullende argumentatie.

De moeilijkheid van het identificeren en beoordelen van geheimhoudingsargumentatie loopt in deze indeling op. Bij Subtype 1 is relatief snel duidelijk dat er sprake is van een cirkelredenering, bij Subtype 2 wordt dit bemoeilijkt doordat standpunt en argument niet hetzelfde zijn, bij Subtype 3 wordt naast of ‘tussen’ het argument dat hetzelfde is als het standpunt en het standpunt zelf ook aanvullende argumentatie gegeven en bij Subtype 4 zijn standpunt en argument(en) niet hetzelfde en is sprake van aanvullende argumentatie. Voorbeeld (1) behoort tot Subtype 1, voorbeelden (2) en (3) behoren tot Subtype 4. Het is waarschijnlijk dat geheimhoudingsargumentatie met een grotere ‘reikwijdte’ zoals beschreven in 2.1, zal behoren tot Subtypen 3 en 4. Een uitgebreide theorie stoelend op geheimhoudingsargumentatie, zoals de Illuminati-theorie, zou tot Subtype 4 behoren.

In het corpus komt Subtype 4 veruit het meeste voor, zoals zichtbaar in Tabel 1a. Het aantal voorbeelden in het corpus is te klein om op basis hiervan vast te stellen dat Subtype 4 de meest voorkomende geheimhoudingsargumentatie is.

Tabel 1a. De spreiding van subtypen in het corpus.

Subtype	Aantal voorkomens
<i>Subtype 1</i>	9 (20,5%)
<i>Subtype 2</i>	7 (15,9%)
<i>Subtype 3</i>	6 (13,6%)
<i>Subtype 4</i>	22 (50%)
Totaal	44

In Tabel 1b is zichtbaar hoe de spreiding van de subtypen over de verschillende media in het corpus eruitziet.

Tabel 1b. De spreiding van subtypen in het corpus, gerangschikt per medium.

	Subtype 1	Subtype 2	Subtype 3	Subtype 4	Totaal
<i>AD.nl</i>	1 (11,1%)		1 (16,6%)	2 (9,1%)	4 (9,1%)
<i>nu.nl</i>	5 (55,5%)		1 (16,6%)	5 (22,7%)	11 (25%)
<i>rtnieuws.nl</i>	3 (33,3%)	6 (85,7%)	3 (50%)	7 (31,8%)	19 (43,2%)
<i>guardian.co.uk</i>		1 (14,3%)		4 (18,2%)	5 (11,4%)
<i>nytimes.com</i>			1 (16,6%)	4 (18,2%)	5 (11,4%)
Totaal	9	7	6	22	44

Er is in Tabel 1a en 1b sprake van een totaal van vierenvestig in een corpus van veertig voorbeelden, doordat enkele voorbeelden op twee manieren geïnterpreteerd kunnen worden. Er lijken in deze gevallen namelijk twee beschuldigden te zijn, waardoor er twee verschillende argumentatiestructuren opgesteld kunnen worden (zie 3.3), die tot verschillende subtypen kunnen behoren. De corpusgrootte is te klein om op basis van Tabel 1b met zekerheid uitspraken te doen over de spreiding van de subtypen over de vijf media. Dat er bijvoorbeeld bij de kwaliteitskranten *The Guardian* en *The New York Times* geen voorbeeld van Subtype 1, de ‘simpelste’ vorm van geheimhoudingsargumentatie, voorkomt, kan niet gegeneraliseerd worden. Dat het grootste aantal voorbeelden is gevonden op de website van het *RTL Nieuws* hoeft tevens niet direct te betekenen dat de reageerders van deze website vaker geheimhoudingsargumentatie gebruiken dan die van de andere websites. Een alternatieve verklaring is dat *rtnieuws.nl* over onderwerpen als de commissie Stiekem of de Panama Papers een groot aantal verschillende, relatief korte artikelen publiceerde, met elk een eigen reageersectie, terwijl de andere media doorgaans minder en relatief lange artikelen aan dezelfde onderwerpen wijdden (en *The Guardian* en *The New York Times* reageren doorgaans niet toelaat bij artikelen over dergelijke onderwerpen).

Om te controleren of de op basis van het corpus gevonden subtypen de enige subtypen zijn, heb ik na de normatieve reconstructie het corpus uitgebreid met nog twintig voorbeelden (zie Bijlage 3, p. 104-108). Analytische inductie (Goodwin, 1986) schrijft voor door te gaan met het zoeken naar voorbeelden tot er zich geen nieuwe fenomenen meer voordoen. In de twintig voorbeelden toegevoegd aan het corpus was geen sprake van nieuwe subtypen, daarom heb ik het bij twintig voorbeelden gelaten.

3.3 Reconstructie van geheimhoudingsargumentatie in reacties op nieuwsberichten

Het corpus is opgenomen in Bijlage 2 (zie p. 64-103), met bij elk voorbeeld uit het corpus (ten minste) twee gereconstrueerde argumentatiestructuren. Een normatieve reconstructie bestaat uit het uitvoeren van de volgende transformaties (Van Eemeren, Grootendorst, Jackson en Jacobs, 1993, p. 61-61): deletie, additie, permutatie en substitutie. In Bijlage 1 is deletie, het verwijderen van niet-argumentatieve elementen uit de taaluiting, impliciet zichtbaar: de niet-relevante elementen hebben geen plek gekregen in de argumentatiestructuur. Additie, het toevoegen van relevante informatie die in de taaluiting mist of impliciet is gebleven, is zichtbaar door de vierkante haken en de ronde haken die om de toegevoegde informatie heen staan. In standpunten of (sub)argumenten afkomstig uit de originele uiting zijn op sommige plaatsen woorden of zinsdelen toegevoegd, tussen vierkante haken. Als een volledig standpunt, argument of gevolgtrekking is toegevoegd, staat dit in zijn geheel binnen ronde haken. De permutatie, het herordenen van de relevante elementen in een volgorde die voor het begrijpen van de argumentatie het meest bevorderlijk is, is zichtbaar aan de argumentatiestructuur zelf: standpunten, argumenten, subargumenten en gevolgtrekkingen zijn weergegeven in de volgorde waarin ze elkaar ondersteunen. Niet alleen door de volgorde waarin ze onder elkaar staan, maar ook door inspringing en het toevoegen van nummering (1.1 ondersteunt 1, 1.1.1 ondersteunt 1.1, etc.). Substitutie, het verduidelijken van de argumentatiestructuur door elementen om te schrijven op zo'n manier dat de argumentatieve functie ervan duidelijk wordt, is net als deletie impliciet duidelijk doordat bepaalde elementen uit de oorspronkelijke uiting zijn verwijderd (deletie) en andere ervoor in de plaats toegevoegd (additie).

De voorbeelden zijn gereconstrueerd in twee rondes. Bij de eerste ronde werden, zoals binnen de pragma-dialectiek gebruikelijk, alleen de implicaturen die gecommuniceerd worden, geëxpliciteerd. Dit zijn de implicaturen die Ariel (2016) explicaturen en sterke implicaturen noemt. Een explicatuur is niet meer dan de expliciete vorm van een uiting (Ariel, 2016, p. 7-11). Neem voorbeeld (6), de eerste zin uit voorbeeld 15 in het corpus (zie Bijlage 2, p. 76):

(6) “Ach, hij wordt door zijn actie door sommige regeringen nu als gevaarlijk gezien.”

De uiting is een reactie op een artikel over WikiLeaks-leider Julian Assange, die geheime documenten van verschillende overheden lekte. De explicatuur van (6) zou dan ook worden: “Ach, Julian Assange wordt door het lekken van geheime documenten door sommige regeringen nu als gevaarlijk gezien”. Uit de context waarin de uiting gedaan wordt valt de explicatuur af te leiden, een

explicatuur wordt dan ook door de spreker gecommuniceerd. Het gedeelte ‘sommige regeringen’ wordt echter niet duidelijk, dit gedeelte kan dus niet geëxpliciteerd worden. Het is mogelijk dat de discussiant in dit geval zelf ook geen specifieke regeringen bedoelt.

Een sterke implicatuur is anders dan een explicatuur, omdat de inhoud ervan onafhankelijk is van de inhoud van de originele uiting (hoewel de sterke implicatuur wel de inhoud van de originele uiting nodig heeft om tot een interpretatie van de implicatuur te komen) en meer is dan slechts de expliciete vorm van die originele uiting (Ariel, 2016, p. 20). Een sterke implicatuur is anders dan wat er letterlijk wordt gezegd, maar is nodig om de letterlijke uiting relevant te maken binnen de context. De spreker *zegt* de inhoud van de originele uiting, maar *bedoelt* de inhoud van de sterke implicatuur. Voorbeeld (7), voorbeeld 27 uit het corpus (zie Bijlage 2, p. 87), verduidelijkt dit:

- (7) “Some have questioned why the Panama Papers were reported earlier and more amply in The Guardian and other sources, as NYTimes delayed and demurred. One can only imagine that owners of many seldom-inhabited eight-figure mid-Manhattan residences would rather this story vanish quickly as possible, and that their NYTimes will be only too happy to comply.”

De spreker zegt het niet letterlijk, maar hij impliceert wel sterk iets als: “De New York Times wil niet berichten over de Panama Papers omdat sommige van haar lezers erin genoemd worden”. De inhoud van de sterke implicatuur is anders dan die van de originele uiting, maar is er wel uit afleidbaar. De originele uiting is, in dit geval, door zinsneden als “some have questioned” en “one can only imagine”, zo geformuleerd dat men zich af zou kunnen vragen waarom het relevant is wat sommigen denken en wat iemand zich voor zou kunnen stellen. De sterke implicatuur is wat de uiting relevant maakt. De sterke implicatuur neemt dan ook een prominente plaats in in de discussie, aangezien het de relevante bijdrage van de spreker vormt (Ariel, 2016, p. 21). Het zou hierom als onredelijk beoordeeld worden als de discussiant zou ontkennen dat hij de inhoud van de sterke implicatuur ook bedoeld had te zeggen. De spreker communiceert de sterke implicatuur.

Alleen de reconstructies waarbij explicaturen en sterke implicaturen worden verduidelijkt (en de andere transformaties worden uitgevoerd) vertonen echter niet voldoende gelijkenissen met elkaar om een onderliggende argumentatiestructuur op te stellen waar alle geheimhoudingsargumentaties op gebaseerd zijn. Om dit probleem te ondervangen heb ik een tweede

reconstructieronde uitgevoerd, daarbij ook expliciterend wat Ariel (2016) achtergrondaannames en *truth-compatible inferences* (TCI's) noemt. Dit zijn implicaturen die niet door de spreker gecommuniceerd worden, waar de spreker dus ook niet op beoordeeld kan worden, maar die wel uit zijn uiting afgeleid kunnen worden.

Een achtergrondaanname (Ariel, 2016, p. 15-18) is een aanname die de spreker niet communiceert (letterlijk, of door explicatuur of sterke implicatuur) en ook niet hoeft te communiceren, omdat de aanname deel uit maakt van onze kennis van de wereld en hoe dingen moeten zijn om de inhoud van de uiting mogelijk te maken (Ariel, 2016, p. 15). Zie voorbeeld (8), voorbeeld 36 uit het corpus (Bijlage 2, p. 97):

- (8) “Voetbal is de allergrootste sport en amusementsindustrie van de wereld. De commerciële belangen zijn reusachtig, dat loopt in de miljarden dollars, of euro's zo u wilt. Dus wat denkt u waarom er de controles op doping zo kleinschalig blijven en er zo weinig voetballers op doping worden betrapt. Of beter gezegd, waarom er zo weinig voor doping worden bestraft. Dat zelfde geldt voor commercieel miljarden opbrengende sporters uit andere sporten, zoals bijv. Usain Bolt, Nadal, enz.”

Een achtergrondaanname hier is dat de wereldvoetbalbond FIFA veel geld aan het voetbal verdient. De FIFA is namelijk de enige organisatie die commerciële belangen heeft bij de voetbalsport én invloed heeft op de dopingreglementen in de sport. Alleen op basis van deze achtergrondaanname zou de ‘onderinformatieve’ uiting toch zinvol zijn (Ariel, 2016, p. 16). Achtergrondaannames kunnen gezien worden als implicaturen die niet gecommuniceerd worden, maar wel bedoeld worden (Ariel, 2016, p. 18). Uit geëxpliciteerde achtergrondaannames kunnen volgens Ariel (2016, p. 16) vervolgens weer sterke implicaturen opgemaakt worden, in het geval van voorbeeld (8) bijvoorbeeld: “De FIFA houdt dopinggebruik onder voetballers geheim uit commerciële overwegingen”. Omdat de achtergrondaanname niet gecommuniceerd wordt door de spreker, kan deze sterke implicatuur ook niet gezien worden als gecommuniceerd, waardoor de spreker (met recht) kan ontkennen dat hij dit geïmpliceerd heeft.

Wat Ariel (2016, p. 24-27) *truth-compatible inferences* noemt, wordt net als achtergrondaannames niet gecommuniceerd door de spreker. Anders dan achtergrondaannames, worden TCI's ook niet *bedoeld* door de spreker. Een TCI is slechts een implicatuur die overeenkomt met wat de spreker zegt. Uit voorbeeld (8) zou bijvoorbeeld de volgende TCI geïmpliceerd kunnen worden:

“Rafael Nadal gebruikt doping.” Tennisser Rafael Nadal wordt door de spreker genoemd als voorbeeld van een sporter wiens dopinggebruik weleens onbestraft zou kunnen blijven omdat de commerciële belangen bij diens prestaties groot zijn. Deze ‘waarheid’ is in overeenstemming met de uitspraak “Rafael Nadal gebruikt doping”. De TCI is echter niet gecommuniceerd door de spreker en uit de uiting valt ook niet op te maken dat hij de TCI bedoeld heeft. Op basis hiervan kan de spreker (met recht) ontkennen dat hij of zij bedoeld heeft dat Rafael Nadal doping gebruikt.

Binnen de pragma-dialectiek worden bij normatieve reconstructie van argumentaties achtergrondaannames en TCI’s niet geëxpliciteerd, omdat een discussiant niet verantwoordelijk gehouden kan worden voor deze implicaturen. Toch heb ik ze bij de tweede reconstructieronde geëxpliciteerd, om beter inzicht te kunnen krijgen in de structuur van geheimhoudingsargumentatie in het algemeen. Bij mijn bespreking van de drogredenen waaruit geheimhoudingsargumentatie bestaat, in hoofdstuk 5, zal ik rekening houden met drogredenen die slechts aanwezig zijn in de achtergrondaannames of TCI’s. Het aantal achtergrondaannames en TCI’s bij een uiting kan groot zijn, daarom heb ik bij de tweede reconstructieronde alleen de achtergrondaannames en TCI’s geëxpliciteerd die nodig zijn om de argumentatiestructuur intern consistent te maken.

De twee reconstructierondes zijn onafhankelijk van elkaar uitgevoerd, waardoor er in de notatie verschillen kunnen optreden. Het belangrijkste verschil is dat ik bij de twee reconstructieronde de notatie ‘>>>>’ gebruikt heb om een cirkelredenering aan te duiden, in de uiteindelijke argumentatiestructuur in 4.2 (zie p. 33-34) heb ik deze notatie vervangen door gevolgtrekkingsrelaties die de cirkelredenering bevatten.

Bij sommige argumentaties uit het corpus zijn twee naast elkaar staande reconstructies mogelijk (zowel binnen de eerste reconstructieronde als binnen de tweede), aangezien twee partijen beschuldigd worden en niet duidelijk is op welke van deze twee partijen de beschuldiging vooral gericht is. Dergelijke argumentaties heb ik gemarkeerd als ‘dubbele beschuldiging’, waarbij de discussiant twee partijen tegelijk lijkt te willen beschuldigen, partijen die samen zouden werken om bepaalde zaken geheim te houden en daarbij beide even schuldig lijken. Bij andere argumentaties in het corpus worden ook meerdere partijen beschuldigd, maar is duidelijk dat de ‘hoofd-beschuldiging’ gericht is op slechts één partij. De andere partij(en) is of zijn dan slechts medeplichtig aan hetgeen waaraan de belangrijkste beschuldigde zich schuldig maakt.

4. De analyse van geheimhoudingsargumentatie

Op basis van de normatieve reconstructie van de voorbeelden in het corpus beschreven in hoofdstuk 3, kan nu een argumentatiestructuur opgesteld worden die beschrijft welke onderliggende argumentatie kenmerkend is voor geheimhoudingsargumentatie. Dit kan vervolgens ook gedaan worden voor de vier in 3.2 (zie p. 24-29) onderscheiden subtypen. Alvorens dit te kunnen doen, is het eerst belangrijk de vier in 3.2 genoemde kenmerken van geheimhoudingsargumentatie in het licht van het tweede corpus te bespreken en moet het argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie worden geanalyseerd.

4.1 Geheimhoudingsargumentatie als argumentatief patroon

Een geheimhoudingsargumentatie is een groter ‘argumentatief patroon’ (Van Eemeren, 2012) dat (onder meer) ondersteund wordt door het geheimhoudingsargument, als het geheimhoudingsargument wegvalt, valt de gehele argumentatie weg (zie 2.1, p. 8-12). Van Eemeren (2016, p. 15) beschrijft hoe het huidige onderzoek dat uitgevoerd wordt binnen de pragma-dialectiek gericht is op het identificeren van prototypische argumentatieve patronen die veel voorkomen door institutionele precondities die gelden binnen bepaalde argumentatieve domeinen, het juridische, politieke, medische en academische domein. Van Eemeren (2016) stelt niet dat het gebruik van het begrip argumentatief patroon beperkt hoeft te worden tot een specifiek domein, ik vat geheimhoudingsargumentatie dan ook op als een argumentatief patroon dat in theorie voor zou kunnen komen binnen verschillende argumentatieve domeinen. Zoals beschreven in 3.1 is de context, of het actietype, waarbinnen de voorbeelden van het corpus waarop mijn analyse gebaseerd is, vergelijkbaar met de ideale kritische discussie van de pragma-dialectiek. Ik beschrijf het argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie dan ook als patroon gebruikt in discussies in algemene zin. Het is uiteraard mogelijk en het valt zelfs te verwachten dat geheimhoudingsargumentatie binnen bepaalde domeinen en actietypes vaker voor zal komen (zie 3.1, p. 19-24), maar ik beperk mij niet tot één zo’n domein om geheimhoudingsargumentatie zo algemeen mogelijk te kunnen beschrijven.

Op basis van de normatieve reconstructies van de voorbeelden in het tweede corpus is vast te stellen dat de argumentatiestructuur (AS) de basis vormt voor het argumentatiepatroon van geheimhoudingsargumentatie:

- (AS) 1. Beschuldigde (B) maakt zich schuldig aan activiteit (A) of (G) (en beschuldigde (Bb) maakt zich schuldig aan activiteit (Ab) of (Gb)),
- 1.1 want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G) (en beschuldigde Bb zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)),
- 1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G), dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (A) of (G).
- 1.1.1 want bewijs voor activiteit (A) of (G) is geheim
- 1.1.1' Als bewijs voor activiteit (A) of (G) geheim is, is er geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb).
- 1.1.1.1 omdat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G) (ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)),
- 1.1.1.1' Als beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G) (ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb), is bewijs voor activiteit (A) of (G) geheim.
- 1.1.1.1.1 want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G) (en beschuldigde Bb zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)).
- 1.1.1.1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G) (en beschuldigde Bb zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)), dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G) (ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)).

Het standpunt bestaat altijd uit een beschuldigde (B), die beschuldigd wordt van het uitvoeren van een bepaalde activiteit (A) anders dan het geheimhouden van informatie, of door het geheim houden van informatie, activiteit (G). Bij een dubbele beschuldiging is een tweede argumentatiestructuur nodig, waarin ook beschuldigde (Bb) wordt beschuldigd, van een andere activiteit: (Ab) of (Gb). Ter ondersteuning van premisse 1.1 wordt in premisse 1.1.1.1 aangevoerd of geïmpliceerd dat beschuldigde (B) ook bezig is het bewijs voor activiteit (A) geheim te houden, dit is activiteit (G). In het geval van een dubbele beschuldiging wordt activiteit (G) ondersteund door activiteit (Ab) van

beschuldigde (Bb), in de tweede argumentatiestructuur vervult activiteit (G) van beschuldigde (B) die rol. Ook het bewijs voor activiteit (G) is geheim (premissie 1.1.1.1), wat weer wordt ondersteund door de claim dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G) (premissie 1.1.1), etc. In de gevolgtrekkingsrelatie 1.1', wordt vervolgens gesteld dat als premisse 1.1 waar is, standpunt 1 ook waar is. Elk van de premissen, het standpunt en de gevolgtrekkingsrelatie kunnen impliciet gelaten worden.

Aangezien geheimhoudingsargumentatie een argumentatiepatroon is, moet de argumentatiestructuur niet te strikt opgevat worden. De premissen in de argumentatiestructuur zijn de argumenten die in ieder geval aanwezig zijn in een geheimhoudingsargumentatie, maar kunnen vergezeld worden door aanvullende argumenten. Dit kan in meervoudige, nevenschikkende, of onderschikkende vorm.

4.2 Subpatronen van geheimhoudingsargumentatie

Zoals in 3.2 besproken zijn er vier subtypen van geheimhoudingsargumentatie te onderscheiden, op basis van het soort beschuldiging, van activiteit (A) of van activiteit (G), en op basis van het al dan niet aanwezig zijn van aanvullende argumentatie. Aangezien ik geheimhoudingsargumentatie in 4.2 opvat als argumentatief patroon, spreek ik vanaf nu niet meer van subtypen, maar van subpatronen. De subpatronen zijn namelijk varianten op het argumentatief patroon van geheimhoudingsargumentatie. De vier subpatronen zijn, voor de duidelijkheid, als volgt:

Subpatroon 1: Beschuldiging van geheim houden, zonder aanvullende argumentatie.

Subpatroon 2: Beschuldiging van iets anders dan geheim houden, zonder aanvullende argumentatie.

Subpatroon 3: Beschuldiging van geheim houden, met aanvullende argumentatie.

Subpatroon 4: Beschuldiging van iets anders dan geheim houden, met aanvullende argumentatie.

Elk van deze subtypen krijgt als argumentatiestructuur een eigen variant op argumentatiestructuur (AS). De argumentatiestructuur van Subtype 1, (ASa), ziet er als volgt uit:

(ASa) 1. Beschuldigde (B) maakt zich schuldig aan activiteit (G),

1.1 want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G),

1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G), maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G).

1.1.1 want bewijs voor activiteit (G) is geheim,

1.1.1' Als bewijs voor activiteit (G) geheim is, is er geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G).

1.1.1.1 omdat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G)
(ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit
(Ab) of (Gb))

1.1.1.1' Als beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G), is bewijs
voor activiteit (G) geheim.

1.1.1.1.1 want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig
maakt aan activiteit (G).

1.1.1.1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig
maakt aan activiteit (G), dan maakt beschuldigde (B) zich
(waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G).

De activiteit waarvan beschuldigde (B) wordt beschuldigd is altijd het geheim houden van informatie, activiteit (G), wat ondersteund wordt door de observatie dat er geen bewijs is voor activiteit (G). Dat er geen bewijs is voor activiteit (G), wordt veroorzaakt door activiteit (G), de premissen 1.1' en 1.1.1.1.1' bevatten een cirkelredenering.

Bij Subtype 2 is de beschuldiging iets anders dan het geheim houden van informatie, waardoor de argumentatiestructuur (ASb) er als volgt uit komt te zien:

(ASb) 1. Beschuldigde (B) maakt zich schuldig aan activiteit (A),

1.1 want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A),

1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A),
dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (A).

1.1.1 want bewijs voor activiteit (A) is geheim,

1.1.1' Als bewijs voor activiteit (A) geheim is, is er geen bewijs dat beschuldigde (B)
zich schuldig maakt aan activiteit (A).

1.1.1.1 omdat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G)
(ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit

(Ab) of (Gb)),

1.1.1.1' Als beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G), is bewijs voor activiteit (A) geheim.

1.1.1.1.1 want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A).

1.1.1.1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A), dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G).

Hier is geen sprake van een cirkelredenering in de gevolgtrekkingsrelatie 1.1', omdat de (sub)argumenten 1.1 tot en met 1.1.1.1.1 verschillen van het standpunt 1.

Bij Subtype 3 is de argumentatiestructuur (ASc) hetzelfde als (ASa) van Subtype 1, alleen laat de structuur ruimte over voor aanvullende argumentatie:

(ASc) 1. Beschuldigde (B) maakt zich schuldig aan activiteit (G),

1.1(a) want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G),

1.1(a)' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G), dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G).

(1.1b-n of 1.2-n, als aanvullende argumentatie)

1.1(a).1 want bewijs voor activiteit (G) is geheim,

1.1(a).1' Als bewijs voor activiteit (G) geheim is, is er geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G).

1.1(a).1.1 omdat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G)

(ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)),

1.1(a).1.1' Als beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G), dan is bewijs voor activiteit (G) geheim.

(1.1(a).1.1.1 of 1.1(a).1.1b-n of 1.1(a).1.2-n, als aanvullende argumentatie)

1.1(a).1.1.1(1) want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G).

1.1(a).1.1.1(1)' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G), dan maakt beschuldigde (B) zich

(waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G).

Hoewel er aanvullende argumentatie geleverd wordt, blijft de belangrijkste argumentatie hetzelfde als het standpunt, waardoor ook bij Subtype 3 sprake is van een cirkelredenering in de gevolgtrekkingsrelatie 1.1'. Tussen ronde haken staan de premissen die als aanvullende argumentatie kunnen dienen, zowel onderschikkend (1.1(a).1.1.1), nevenschikkend (1.1b-n en 1.1(a).1.1b-n) als meervoudig (1.2-n en 1.1(a).1.2-n), waarvan er geen vaststaand aantal mogelijk is (aangegeven met n). Elk van deze aanvullende argumentaties kan weer door een n-aantal onderschikkende, nevenschikkende of meervoudige argumentaties ondersteund worden.

De argumentatiestructuur (ASd) van Subtype 4 komt overeen met argumentatiestructuur (ASb) van Subtype 2, alleen is het hierbij noodzakelijk dat er aanvullende argumentatie gegeven wordt.

(ASd) 1. Beschuldigde (B) maakt zich schuldig aan activiteit (A),

1.1(a) want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A),

1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A),

dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (A).

(1.1b-n of 1.2-n, als aanvullende argumentatie)

1.1(a).1 want bewijs voor activiteit (A) is geheim,

1.1(a).1' Als bewijs voor activiteit (A) geheim is, is er geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A).

1.1(a).1.1 omdat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G)

(ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)),

1.1(a).1.1' Als beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G), is het bewijs voor activiteit (A) geheim.

(1.1(a).1.11 of 1.1(a).1.1b-n of 1.1(a).1.2-n, als aanvullende argumentatie)

1.1(a).1.1.1 want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A).

1.1(a).1.1.1' Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A), maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G).

Net als bij argumentatiestructuur (ASc) wordt hier aanvullende argumentatie gegeven. Het verschil zit hem echter in de beschuldiging in 1., bij (ASc) wordt beschuldigde (B) beschuldigd van activiteit (G), bij (ASd) van activiteit (A). Geen van de argumentatiestructuren heeft de mogelijkheid tot dubbele beschuldiging, aangezien een dubbele beschuldiging altijd bestaat uit twee verschillende argumentatiestructuren. Bij (ASc) en (ASd) kan er wel een tweede partij beschuldigd worden, deze is echter geen tweede ‘hoofdbeschuldigde’, maar een ‘medeplichtige’ (zie 3.3, p. 29-32).

In hoofdstuk 5 bespreek ik de redelijkheidscriteria aan de hand waarvan geheimhoudingsargumentatie beschouwd kan worden als drogredenen, en specificeer ik ook redelijkheidscriteria voor de vier verschillende subtypen.

5. Beoordeling van geheimhoudingsargumentatie

Na de analyse uitgevoerd in hoofdstuk 4, is het nu mogelijk redelijkheidscriteria op te stellen voor geheimhoudingsargumentatie. Deze redelijkheidscriteria maken duidelijk uit welke drogredenen het argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie bestaat. Deze drogredenen worden, binnen het kader van de pragma-dialectiek, geïdentificeerd aan de hand van de tien discussieregels (Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 135-136; 2006, p. 192). Overtreedt een argumentatie een discussieregel, dan is er sprake van een drogreden. Om te toetsen of een argumentatie daadwerkelijk drogredelijk is, zijn er specifieke redelijkheidscriteria. Alleen wanneer aan alle redelijkheidscriteria voldaan wordt, is de argumentatie redelijk. In 5.1 zal ik de drogredenen die in geheimhoudingsargumentatie begaan lijken te worden, bespreken. In 5.2 zal ik op basis hiervan een set kritische vragen of redelijkheidscriteria opstellen waarmee geheimhoudingsargumentatie beoordeeld kan worden.

5.1 Drogredenen in geheimhoudingsargumentatie

Geheimhoudingsargumentatie lijkt op het eerste gezicht een aantal drogredenen te begaan: het *argumentum ad hominem*, het *argumentum ad ignorantiam*, de cirkelredenering, de drogreden van de stroman, het *argumentum ad verecundiam* en wat ik de ‘Popperiaanse drogreden’ noem, een redeneerfout die Popper (1963, p. 11) beschrijft en die binnen de pragma-dialectiek gezien kan worden als overtreding van de afsluitingsregel. Elk van deze drogredenen zal ik in een subparagraaf

bespreken, daarbij noemend welke discussieregel de drogreden precies overtreedt. Ik zal in deze paragraaf spreken van protagonisten en antagonist. De protagonist kan degene zijn die de argumentatie daadwerkelijk naar voren gebracht heeft, maar ook een andere discussiant die het middels de geheimhoudingsargumentatie naar voren gebrachte standpunt heeft aanvaardt en het in de discussie voor de protagonist opneemt. De antagonist kan de beschuldigde (B) zijn, maar ook een andere discussiant die het middels de geheimhoudingsargumentatie naar voren gebrachte standpunt in twijfel trekt.

5.1.1 *Argumentum ad hominem*

Volgens verschillende argumentatietheoretici, zoals Schellens (1985), Brinton (1995) en Walton (1995a, p. 39), is het *argumentum ad hominem*, waarbij een standpunt niet wordt beoordeeld op haar inhoud, maar op de persoon die het standpunt naar voren bracht (Van Eemeren en Snoeck Henkemans, 2006, p. 92), niet per definitie drogredelijk. Dit komt doordat zij de *ad hominem*, of de persoonlijke aanval, opvatten als een drogreden van relevantie en het aanvallen van de persoon die een standpunt naar voren brengt in sommige gevallen wel degelijk relevant is. Schellens (1985, p. 189) merkt bijvoorbeeld op dat bij het weerleggen van een *argumentum ad verecundiam*, een autoriteitsdrogreden, een *ad hominem*-argumentatie gerechtvaardigd is aangezien via dergelijke argumentatie gesteld kan worden dat degene die zich schuldig maakt aan de *argumentum ad verecundiam*, geen autoriteit is.

Van Eemeren en Grootendorst (1995b) bepleiten echter dat het *argumentum ad hominem* onder alle omstandigheden drogredelijk is. Deze argumentatie overtreedt namelijk de vrijheidsregel. Volgens die regel mogen discussianten elkaar niet beletten standpunten, argumenten of twijfel naar voren te brengen. Een *argumentum ad hominem* beperkt de opponent in zijn of haar vrijheid, doordat het claimt dat de opponent geen recht van spreken heeft omdat diegene niet capabel, betrouwbaar of consistent is (Van Eemeren en Grootendorst, 1995b, p. 225). Op deze manier verhindert een *argumentum ad hominem* het oplossen van het verschil van mening, daarom is dit soort argumentatie volgens de pragma-dialectiek altijd drogredelijk. Zelfs wanneer het gebruikt wordt in reactie op een *argumentum ad verecundiam* blijft de argumentatie drogredelijk: als een drogreden gebruikt wordt in reactie op een drogreden betekent dat niet dat het een redelijke discussiezet is (Van Eemeren en Grootendorst, 1995b, p. 227). Bovendien staat bij een *argumentum ad verecundiam* de autoriteit van de persoon zelf ter discussie. Hierbij is argumentatie waarin getwijfeld wordt aan die autoriteit volledig redelijk. Dit soort argumentatie kan soms lijken op

argumentum ad hominem, maar is niet hetzelfde (Van Eemeren, 2016, p. 8), aangezien de twijfel aan een autoriteit behoort tot de legitieme kritische vragen bij autoriteitsargumentatie.

Met geheimhoudingsargumentatie maakt de protagonist zich schuldig aan twee varianten van het *argumentum ad hominem*, beschreven als de *abusive*-variant en de *circumstantial*-variant (Van Eemeren en Grootendorst, 1995b, p. 225; Walton, 1995, p. 37-40). De *abusive*-variant is het soort argumentatie waarin de persoon van de tegenpartij aangevallen wordt, door bijvoorbeeld diens intelligentie, kunde, ervaring of morele deugden in twijfel te trekken of te ontkennen. De *abusive*-variant is niet bij elke geheimhoudingsargumentatie in het corpus aanwezig en lijkt daarom niet noodzakelijkerwijs onderdeel uit te maken van het argumentatief patroon. Aangezien geheimhoudingsargumentatie vaak serieuze beschuldigingen bevat, gekoppeld aan een diep wantrouwen jegens een bepaalde partij of groep, is het niet verrassend dat dit soort argumentatie gepaard kan gaan met de *abusive argumentum ad hominem*, maar deze drogreden is geen essentieel onderdeel van het argumentatief patroon.

De *circumstantial*-variant is echter wel een essentieel onderdeel van het argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie. Wat Van Eemeren en Grootendorst (1995b) de *circumstantial argumentum ad hominem* noemen lijkt bij Walton (1995) uiteen te vallen in twee typen: de *bias*-variant en de *poisoning-the-well*-variant.¹⁵ In de pragma-dialectiek wordt de *circumstantial*-variant ook wel de indirecte persoonlijke aanval genoemd, waarbij de aanval niet gericht is op de persoon zelf, maar op diens motieven (Van Eemeren en Snoeck Henkemans, 2006, p. 92). De *bias*-variant en de *poisoning-the-well*-variant van Walton (1995, p. 37-38) zijn sterk aan elkaar verwant en beschrijven twee gradaties van het in twijfel trekken van iemands motieven. Bij de *bias*-variant zou een discussiant bevooroordeeld zijn vanwege een persoonlijke betrokkenheid bij de propositie die ter discussie staat, waardoor diens standpunt betwijfeld zou moeten worden. Bij de *poisoning-the-well*-variant zou een discussiant zo sterk bevooroordeeld zijn dat bij voorbaat niets dat diegene naar

---

¹⁵ Walton (1995, p. 37) beschrijft ook een variant die hij *circumstantial* noemt, maar deze variant komt overeen met wat Van Eemeren en Grootendorst (1995b, p. 225) de *tu quoque*-variant noemen. Deze variant wordt door de meeste theoretici gezien als een specifiek soort *circumstantial argumentum ad hominem* (Tindale, 2007, p. 94), maar Walton hangt een definitie van de *circumstantial*-variant aan die alleen de *tu quoque* behelst. Bij een *tu quoque*-argumentatie wordt de tegenpartij bekritiseerd omdat diens (eerdere) daden of meningen niet overeenkomen met het standpunt dat die persoon inneemt. Als iemand die rookt bijvoorbeeld zegt dat men niet zou moeten beginnen met roken, kan men diens standpunt in twijfel trekken door te stellen dat de persoon zelf ook rookt. Welke van de twee indelingen van dit type drogreden de juiste is laat ik in mijn onderzoek buiten beschouwing, aangezien dit type drogreden geen onderdeel uitmaakt van het argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie.

Walton (1995) ziet de *bias*-variant en de *poisoning-the-well*-variant niet als subvarianten van wat hij de *circumstantial*-variant noemt, maar als varianten van de *argumentum ad hominem* in bredere zin. De *bias*- en *poisoning-the-well*-varianten zijn volgens hem sterk aan elkaar verwant. Ze komen samen overeen met wat Van Eemeren en Grootendorst (1995a) de *circumstantial*-variant noemen.

voren brengt aangaande de propositie, vertrouwd of geloofd zou moeten worden. In beide varianten worden de motieven van een discussiant in twijfel getrokken, bij de ene variant echter sterker dan de andere.

Deze sterkere *poisoning-the-well*-variant is in geheimhoudingsargumentatie aanwezig in wat ik in 2.1 het geheimhoudingsargument noemde en wat in argumentatiestructuur (AS) (zie p. 33-34) premisse 1.1.1.1 is: ‘omdat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G)’. Door beschuldigde (B) te beschuldigen van activiteit (G), het geheim houden van bewijzen voor het standpunt, wordt beschuldigde (B) afgeschilderd als sterk bevooroordeeld en wordt duidelijk gemaakt dat niets wat beschuldigde (B) aan zou voeren in de discussie, geloofd moet worden. Iedere uiting van beschuldigde (B) zou namelijk, volgens het *poisoning-the-well*-argument, alleen maar dienen voor het geheim houden van ‘de waarheid’.

Geheimhoudingsargumentatie overtreedt middels de altijd aanwezige *poisoning-the-well*-variant en de in sommige gevallen aanwezige *abusive*-variant van het *argumentum ad hominem* de pragma-dialectische vrijheidsregel (discussianten mogen elkaar niet beletten standpunten, argumenten of twijfel naar voren te brengen). De beschuldigde (B) is het recht van spreken ontzegd, diens discussiezetten moeten bij voorbaat gewantrouwd worden. Dit staat een oplossing van het verschil van mening in de weg.

5.1.2. *Argumentum ad ignorantiam*

Een drogreden die bij geheimhoudingsargumentatie in combinatie met het *argumentum ad hominem* gebruikt wordt, is het *argumentum ad ignorantiam*. Het *argumentum ad ignorantiam* is een drogreden waarbij wordt geconcludeerd dat iets waar is, omdat het tegendeel niet bewezen kan worden (Hamblin, 1970, p. 43-44; Walton, 1996, p. 1-2; Wagemans, 2003, p. 1049; Van Eemeren en Snoeck Henkemans, 2006, p. 195). Een klassiek voorbeeld hiervan is het feit dat niet bewezen kan worden dat God niet bestaat, zien als een bewijs dat God wel bestaat (Wagemans, 2003, p. 1049). Dat er geen bewijs, of wat Walton (1996, p.15) ‘negatief bewijs’ noemt, is voor niet-X, kan echter niet gezien worden als voldoende bewijs voor X. In de pragma-dialectiek wordt het *argumentum ad ignorantiam* gezien als een overtreding van de afsluitingsregel, die stelt dat een niet-afdoende verdediging van een standpunt niet mag leiden tot het handhaven van dit standpunt door de discussiant (Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 136). Bovendien verschuift de discussiant ten onrechte de bewijslast naar zijn of haar tegenstander (die bijvoorbeeld moet bewijzen dat God niet bestaat) (Wagemans, 2003, p. 1049). Toch wordt het *argumentum ad ignorantiam* niet gezien als

eveneens een overtreding van de verdedigingsplicht-regel, die voorschrijft dat een discussiant niet mag weigeren zijn standpunt te verdedigen (Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 135). Een *argumentum ad ignorantiam* zegt bijvoorbeeld niet dat de tegenstander moet bewijzen dat God niet bestaat (verschuiven van de bewijslast), maar stelt bij voorbaat al dat niet bewezen kan worden dat God niet bestaat en trekt daaruit de conclusie dat God wel bestaat. Het *argumentum ad ignorantiam* gaat op deze manier een stap verder dan de drogreden die de pragma-dialectiek ziet als het verschuiven van de bewijslast (Van Eemeren en Snoeck Henkemans, 2006, p. 193) en is een overtreding van de afsluitingsregel.

In het argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie wordt een drogreden die overeenkomt met het *argumentum ad ignorantiam* toegepast door te stellen dat niet bewezen kan worden dat de beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A), en daarmee bewezen is dat de beschuldigde B zich inderdaad schuldig maakt aan activiteit (A). Dit wordt gespecificeerd in de gevolgtrekkingsrelatie 1.1': 'Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G), dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (A) of (G)'. Deze redenering is anders dan het klassieke *argumentum ad ignorantiam*. In plaats van 'geen bewijs voor niet-X, dus X', wordt hier 'geen bewijs voor X, dus X' gezegd. Op zichzelf lijkt dit een overduidelijke redeneerfout, maar door premisse 1.1.1.1, die stelt dat beschuldigde (B) zich eveneens schuldig maakt aan activiteit (G), lijkt de redenering aannemelijker. Als 1.1.1.1 waar is en (B) inderdaad de bewijzen voor activiteit (A) geheimhoudt, lijkt het niet voorhanden zijn van bewijs voor (A), een bewijs te zijn voor zowel (A) als (G).

Het bovenstaande vertoont kenmerken van een cirkelredenering, die ik in 5.1.3 nader zal bespreken. Voor nu is het belangrijk te kijken naar hoe geheimhoudingsargumentatie een gebrek aan bewijs, negatief bewijs, aanvoert als 'bewijs' voor haar conclusie. Walton (1996, p. 101-107) bespreekt twee casussen waarin een *argumentum ad ignorantiam* wordt gebruikt om een bepaalde persoon te beschuldigen.¹⁶ De eerste casus is een rechtszaak waarbij van een van moord beschuldigde vrouw wordt geëist dat ze haar onschuld bewijst, de tweede casus gaat over de 'Salem Witchcraft Trials' waarbij veertien vrouwen en vijf mannen tijdens een uitbraak van massa-hysterie in het Amerikaanse plaatsje Salem van hekserij beschuldigd werden en werden opgehangen nadat ze het tegendeel niet konden bewijzen. Beide casussen komen overeen met hoe geheimhoudingsargumentatie de beschuldigde (B) beschuldigt. De beschuldigde (B) is beschuldigd van activiteit

---

¹⁶ Hoewel, zoals besproken in 2.2 (zie p. 12-18), de benadering van Walton in veel gevallen niet overeenkomt met de pragma-dialectiek, toont Wagemans (2003) aan dat dat de behandeling van de *argumentum ad ignorantiam* bij Walton en de pragma-dialectiek vergelijkbaar zijn.

(A) en moet vervolgens zelf bewijzen dat die beschuldiging onterecht is. Dankzij de in 5.1.1 (zie p. 40-42) beschreven drogredenen van *poisoning-the-well* is de verdachtmaking van (B), net als bij de casussen van Walton, echter al dermate sterk, dat het vrijwel onmogelijk is voor (B) om zijn of haar onschuld te bewijzen.¹⁷ Wat voor argumenten (B) ook aan zal voeren, de kans dat de aanhanger(s) van de geheimhoudingsargumentatie van gedachte zullen veranderen is klein, aangezien ze alles wat (B) naar voren brengt bij voorbaat wantrouwen. Geheimhoudingsargumentatie maakt zich op deze manier niet schuldig aan slechts het verschuiven van de bewijslast, maar het trekt een conclusie op basis van negatief bewijs. De voorstander van de geheimhoudingsargumentatie staat immers niet open voor de bewijzen die de tegenstander vervolgens aanvoert, hij of zij heeft al een conclusie getrokken.

De in deze paragraaf besproken drogreden moet wellicht gespecificeerd worden als specifieke variant van het *argumentum ad ignorantiam*. De drogreden is, net als het *argumentum ad ignorantiam* zoals die wordt beschreven in de pragma-dialectiek (Wagemans, 2003, p. 1050), een overtreding is van de afsluitingsregel en dat er op basis van de afwezigheid van bewijs een conclusie getrokken wordt die eigenlijk niet getrokken zou mogen worden. Het bijzondere is dat hier niet zoals bij de reguliere *argumentum ad ignorantiam* een gebrek aan bewijs voor het tegendeel als bewijs geldt voor de conclusie, maar dat een gebrek aan bewijs voor de conclusie geldt als bewijs voor de conclusie. Hoe dit mogelijk is beschrijf ik in de volgende paragraaf.

5.1.3 De cirkelredenering

De cirkelredenering lijkt een essentieel onderdeel van geheimhoudingsargumentatie en is al enkele keren eerder in dit onderzoek genoemd. De cirkelredenering, ook wel ‘begging the question’ of *petitio principii* genoemd, is in haar meest basale vorm een argumentatie waarbij conclusie en argument hetzelfde zijn. Van Eemeren en Snoeck Henkemans (2006, p. 106) geven hier een eenvoudig voorbeeld van:

(11) “Discriminatie is strafbaar, want het is tegen de wet.”

---

¹⁷ Walton (1996, p. 125-129) bespreekt twee casussen waarin de *argumentum ad ignorantiam* wordt gecombineerd met de *argumentum ad hominem* (en de *argumentum ad verecundiam*, zie 5.1.5, p. 50-52), op enigszins vergelijkbare wijze als bij geheimhoudingsargumentatie het geval is. Dit zijn echter andere casussen dan die van de van moord beschuldigde vrouw en de Salem Witchcraft Trials, hoewel bij deze casussen mijns inziens eveneens betoogd zou kunnen worden dat er sprake is van *argumentum ad ignorantiam* in combinatie met *argumentum ad hominem* en *argumentum ad verecundiam*.

In (11) komen standpunt en argument op hetzelfde neer. Niet alle gevallen van cirkelredeneringen zijn echter even eenvoudig te identificeren, aangezien er meerdere schakels (argumenten) tussen het standpunt en het argument dat op hetzelfde neerkomt als het standpunt, kunnen zitten (Van Eemeren en Grootendorst, 1992, p. 160). Er is in principe geen limiet aan het aantal schakels tussen het standpunt en het argument dat op hetzelfde neerkomt als het standpunt.¹⁸

In argumentatiestructuur (AS) (zie p. 33-34) is de cirkelredenering het beste zichtbaar in premisse 1.1.1.1.1: ‘Als er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G) (en beschuldigde Bb zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb)), dan maakt beschuldigde (B) zich (waarschijnlijk) schuldig aan activiteit (G) (ondersteund door beschuldigde (Bb) die zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb))’. Het bewijs voor activiteit (G), het geheimhouden van de bewijzen voor (A) of (G), is dat er geen bewijzen voor (A) of (G) zijn. Volgens de geheimhoudingsargumentatie kan dit bewijs echter alleen ontbreken omdat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan (G). Het standpunt ‘bewijst’ dus het argument en het argument ‘bewijst’ het standpunt, waardoor de redering circulair is. De cirkelredenering is eveneens herkenbaar aan het feit dat premisse 1.1 (‘want er is geen bewijs dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G) (en beschuldigde Bb zich schuldig maakt aan activiteit (Ab) of (Gb))’) en premisse 1.1.1.1.1 identiek zijn, premisse 1.1 ‘bewijst’ hierdoor zichzelf.

De pragma-dialectiek classificeert de cirkelredenering als een overtreding van de uitgangspuntregel, die stelt dat een discussiant niet ten onrechte iets als gemeenschappelijk uitgangspunt mag presenteren (Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 136). In voorbeeld (11) wordt dit duidelijk doordat ‘het is tegen de wet’ als gemeenschappelijk uitgangspunt wordt gezien en daarmee een argument wordt aangevoerd voor de stelling dat discriminatie strafbaar is. Aangezien het argument op hetzelfde neerkomt als de stelling, en de stelling blijkbaar ter discussie staat, is het echter onmogelijk dat ‘het is tegen de wet’ een gemeenschappelijk uitgangspunt is dat gedeeld wordt door de discussianten. Als het argument namelijk inderdaad een gemeenschappelijk uitgangspunt was geweest, had er nooit een verschil van mening kunnen ontstaan (Van Eemeren en Grootendorst, 1992). Zoals te zien is aan voorbeeld (11) gaat het er bij de cirkelredenering niet om of het standpunt waar is of niet. Discriminatie is in Nederland inderdaad strafbaar, maar dat het tegen de wet is kan hiervan niet de *reden* zijn. Ook bij geheimhoudingsargumentatie gebeurt dit, doordat het idee dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (G) als gemeenschappelijk

---

¹⁸Ook bij geheimhoudingsargumentatie is de cirkelredenering in sommige gevallen moeilijker aan te wijzen dan in andere, bij Subtype 1 is dit het makkelijkste, bij Subtype 4 het moeilijkste.

uitgangspunt wordt gepresenteerd, want hoe kan het anders dat er geen bewijs is dat beschuldigde (B) zich schuldig maakt aan activiteit (A) of (G)? Ook hier gaat het er niet om of het inderdaad waar is dat er geen bewijs is (er is inderdaad geen bewijs), het gaat erom dat activiteit (G) niet de reden kan zijn voor de afwezigheid van bewijs, aangezien activiteit (G) op haar beurt alleen ‘bewezen’ wordt door datzelfde gebrek aan bewijs. Hiermee overtreedt de geheimhoudingsargumentatie de uitgangspuntregel.

Toch is er meer aan de hand. In paragraaf 5.1.1 en 5.1.2 (zie p. 40-44) heb ik beschreven hoe een *poisoning-the-well*-variant van de *argumentum ad hominem* en een mogelijke variant van de *argumentum ad ignorantiam* (en wellicht een *argumentum ad verecundiam*, zie 5.1.5, p. 50-52) er gezamenlijk voor zorgen dat de antagonist in een dermate kwaad daglicht word gezet, dat diegene vrijwel geen enkel argument aan kan voeren om zijn ongelijk te bewijzen tegenover de protagonist. Zoals Van Eemeren (2012) een constellatie van argumenten dat gezamenlijk een standpunt ondersteunt een argumentatief patroon noemt, zal ik de constellatie van bovengenoemde drogredenen een ‘drogredelijk argumentatief patroon’ noemen.¹⁹ Dit drogredelijk argumentatief patroon zou gemakkelijk te weerleggen zijn, als het niet door zichzelf ondersteund werd. Met andere woorden, het drogredelijk patroon maakt in haar geheel deel uit van een cirkelredenering, waarin het zowel de functie van standpunt als van argument vervult. Het drogredelijk patroon schildert beschuldigde (B) af als hoogst onbetrouwbaar, ontzegt hiermee de antagonist recht van spreken in de discussie en vat op basis daarvan gebrek aan bewijs op als bewijs voor het standpunt (de *argumentum ad ignorantiam*). Maar waarop is dit negatieve beeld van beschuldigde (B) gebaseerd? Op het negatieve beeld zelf. Het negatieve beeld dat van beschuldigde (B) wordt neergezet middels de geheimhoudingsargumentatie wordt telkens door zichzelf bevestigd, mede doordat ieder argument dat de beschuldigde (B) of een andere antagonist naar voren zou brengen, door de protagonist uitgelegd zou worden als bevestiging van het negatieve beeld. Niets dat de tegenstander naar voren zou brengen zou namelijk door de voorstander geloofd worden.²⁰

---

¹⁹ Wat Van Eemeren (2012, 2016) beschrijft als argumentatieve patronen lijken altijd binnen de redelijkheidsnormen van de pragma-dialectiek te vallen. Een drogredelijk argumentatief patroon kan dan gezien worden als de niet-redelijke tegenhanger van een argumentatief patroon. Op deze manier zou ook de geheimhoudingsargumentatie in haar geheel een drogredelijk argumentatief patroon genoemd kunnen worden, maar in deze paragraaf verwijs ik alleen naar de constellatie van de *poisoning-the-well*-variant van de *argumentum ad hominem* en de mogelijke variant van de *argumentum ad ignorantiam* als ‘het drogredelijk argumentatief patroon’. Dit is in dit geval een kleiner drogredelijk argumentatief patroon binnen een groter drogredelijk argumentatief patroon van geheimhoudingsargumentatie.

²⁰ En mogelijk zelfs gezien worden als een verdere poging ‘de waarheid’ die de voorstander middels de ‘hollow man’ (zie 5.1.5, p. 50-52) gelooft te kennen, te verbergen.

De hierboven beschreven cirkelredenering vertoont veel gelijkenissen met wat Walton (1991, p. 83-85) beschrijft als ‘self-sealing arguments’. Walton ziet dit als een meer subtiele en gevaarlijke vorm van cirkelredenering, waarin de cirkelredenering gebruikt wordt om de indruk te wekken dat er bewijs voor een standpunt aangevoerd wordt, maar dat in werkelijkheid niet gebeurt. Bovendien wordt hiermee de antagonist verhinderd verdere tegenargumenten te geven. Walton illustreert dit met een voorbeeld van Waller (1988, p. 193):

- (12) “It is doubly wrong to allow defendants in child abuse cases to be present when the abused children give their testimony. These child abusers often use terrible threats to keep the abused children from telling anyone about the abuse. To allow such vicious people to continue their intimidation of the children by being present when the children testify - and thus to perhaps avoid conviction - compounds their abuse of the children and extends that abuse into the courtroom.”

Voorbeeld (12) is volgens Walton (1991, p. 84) een cirkelredenering omdat de beschuldiging zichzelf waarmaakt. Er is volgens Walton tevens sprake van een *argumentum ad ignorantiam* omdat alleen de beschuldiging al voldoende is om de vermeende kindermisbruiker aan te merken als schuldig. De vermeende kindermisbruiker krijgt onterecht de verdedigingsplicht op zich en wordt het ook nog eens onmogelijk gemaakt zichzelf te verdedigen. Een dergelijk ‘self-sealing argument’ werkt op een vergelijkbare manier als geheimhoudingsargumentatie. Bij geheimhoudingsargumentatie wordt de onbetrouwbaarheid van beschuldigde (B) ten onrechte als gemeenschappelijk uitgangspunt gepresenteerd.

5.1.4 De ‘Popperiaanse drogreden’

Wanneer de drogredelijkheid van de ‘self-sealing’ cirkelredenering uit 5.1.1 tot en met 5.1.3 (zie p. 40-47) is aangetoond, zou de protagonist in kunnen brengen dat dat niet direct hoeft te betekenen dat hij of zij ongelijk heeft. Hoewel zijn of haar claims nergens op gebaseerd zijn, zouden ze in theorie nog steeds wel waar *kunnen* zijn. De vrijwel onbetwistbare waarheid die de geheimhoudingsargumentatie leek te bezitten mag dan gebroken zijn, de argumentatie zou voor sommigen nog steeds een bepaalde aantrekkingskracht kunnen hebben, zeker aangezien de geheimhoudingsargumentatie een gebrek aan openbare informatie lijkt op te vullen. Dankzij de geheimhoudingsargumentatie lijkt iets dat onverklaarbaar is, plotseling wel verklaarbaar.

Popper (1963) houdt zich bezig met wat hij de ‘verklarende kracht’ van theorieën noemt. Hierbij heeft hij het niet over samenzweringstheorieën, maar over invloedrijke theorieën van gerenommeerde denkers, zoals de psychoanalyse van Freud (1900) en de maatschappijkritiek van Marx (1867). Het probleem van dergelijke theorieën is volgens Popper (1963, p. 56-60) dat iedere waarneming door de theorie te verklaren valt. De manier waarop hij dit beschrijft (Popper, 1963, p. 58) vertoont gelijkenissen met hoe geheimhoudingsargumentatie werkt:

“Wanneer de ogen eenmaal geopend waren, zag men overal confirmerende gevallen: de wereld was vol *confirmaties* van de theorie. Wat er ook gebeurde, steeds werd de theorie bevestigd. De waarheid van de theorie leek dus manifest te zijn en ongelovigen waren duidelijk mensen die de manifeste waarheid niet wilden zien (...).”

Zoals bij geheimhoudingsargumentatie de beschuldigde (B) niets kan aanvoeren om aan te tonen dat de beschuldiging niet klopt, kan de ‘ongelovige’ die de theorie van Freud of Marx niet aanhangt op geen enkele manier aantonen dat die theorie niet klopt. Dergelijke theorieën zijn niet falsificeerbaar, weerlegbaar of testbaar (Popper, 1963, p. 62). Hierdoor lijkt het alsof de theorieën alles wat er binnen een bepaalde context in de werkelijkheid gebeurt (bij Freud het menselijk gedrag, bij Marx de politiek en de maatschappij, bij geheimhoudingsargumentatie het doen en laten van beschuldigde (B)) kunnen verklaren, aangezien alles wat er gebeurt overeenkomstig is met de theorie. Alles wat er gebeurt (iedere gedraging van een patiënt van Freud, iedere nieuwe ontwikkeling in de maatschappij bij Marx, iedere discussiezet van de antagonist bij geheimhoudingsargumentatie) is een confirmatie van de theorie zelf. Het enige wat de theorie hierdoor zegt is “niet meer dan dat een geval in het licht van een theorie kan worden geïnterpreteerd” (Popper, 1963, p. 59). Alles kan dus verklaard worden binnen de theorie, maar deze theorie zegt niets over de werkelijkheid.

De manier waarop het *poisoning-the-well argumentum ad hominem*, het *argumentum ad ignorantiam* en de cirkelredenering bij geheimhoudingsargumentatie gecombineerd worden, doen de geheimhoudingsargumentatie lijken op een ‘manifeste waarheid’ zoals Popper (1963, p. 58) die beschrijft. Een goede (wetenschappelijke) theorie moet echter onverenigbaar zijn met bepaalde mogelijke waarnemingen en verbieden dat bepaalde dingen gebeuren (Popper, 1963, p. 60-61). Alleen op deze manier valt de theorie aan een test te onderwerpen, alleen theorieën die veel van dergelijke testen doorstaan zijn sterke theorieën. Doorstaat een theorie de test niet, kan er begonnen

worden aan een nieuwe, sterkere theorie. Geheimhoudingsargumentatie is echter ontestbaar, omdat het niets verbiedt en iedere gebeurtenis kan verenigen met het standpunt, of zo uit kan leggen dat het klopt met het standpunt.

Popper (1963, p. 80-83) beschrijft hoe dergelijke niet-falsificeerbare theorieën verbonden zijn met dogmatisch denken, dat lijnrecht tegenover kritisch denken staat. Een persoon met een dogmatische houding blijft vasthouden aan een overtuiging, zelfs als er bewijs geleverd wordt dat deze ‘waarheid’ weerlegt, en is constant bezig de overtuiging te verifiëren. Een persoon met een kritische houding daarentegen is altijd bereid zijn of haar eigen overtuigingen kritisch te testen en indien mogelijk te falsificeren. Geheimhoudingsargumentatie is niet-falsificeerbaar en werkt daarmee een dogmatische houding in de hand, wat de antagonist ook zegt, de protagonist zal zijn standpunt niet herzien. Aangezien de kritische houding, of het kritisch rationalisme, zoals Popper die beschrijft één van de fundamentele beginselen is waarop de pragma-dialectiek gebaseerd is (zie 2.2, p. 14), verhindert iedere niet-falsificeerbare theorie per definitie het oplossen van een verschil van mening. Dit gebeurt specifiek door het overtreden van de afsluitingsregel (een niet-afdoende verdedigd standpunt mag niet leiden tot het handhaven van dit standpunt door de protagonist). Bij een dogmatische houding blijft een discussiant vasthouden aan zijn standpunt, ook als blijkt dat dat standpunt niet klopt.

Hoewel de beschuldiging geuit middels een geheimhoudingsargumentatie in principe waar *zou kunnen zijn*, draagt het hanteren van de dogmatische geheimhoudingsargumentatie niet bij aan het oplossen van het verschil van mening. Geheimhoudingsargumentatie moet dan ook te allen tijde vermeden worden, omdat het de kritische houding, een fundamenteel onderdeel van het oplossen van een verschil van mening zoals de pragma-dialectiek beschrijft, afwijst. Hoewel de in 5.1.1 tot en met 5.1.3 beschreven drogredenen ieder een discussieregel overtreden, overtreedt het drogredelijk argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie vanwege haar niet-falsificeerbaarheid, in zijn geheel de afsluitingsregel en wijst het daarmee de principes van de pragma-dialectiek af. Alleen om deze reden al zou het gebruik van geheimhoudingsargumentatie nooit als redelijk gezien mogen worden.

De grote verklarende kracht van geheimhoudingsargumentatie komt voort uit hoe de drogredenen uit 5.1.1 tot en met 5.1.3 met elkaar gecombineerd worden. Wat ik de ‘Popperiaanse drogredenen’ noem is dus geen losstaande drogredenen, maar het gevolg van de combinatie van drogredenen die ik eerder het drogredelijk argumentatief patroon noemde. De afzonderlijke behandeling van de drogredenen in de voorgaande paragrafen was echter niet afdoende om te

beschrijven hoe een dogmatische niet-falsificeerbare theorie (of drogredelijk argumentatief patroon) de afsluitingsregel overtreedt, zoals beschreven in deze paragraaf.

5.1.5 De drogreden van de stroman en het *argumentum ad verecundiam*

Naast de in de voorgaande paragrafen beschreven drogredenen, vertoont geheimhoudingsargumentatie kenmerken van nog twee drogredenen: de drogreden van de stroman en het *argumentum ad verecundiam*. Binnen de pragma-dialectiek moeten deze twee typen drogreden echter expliciet (dat wil zeggen: in de letterlijke uiting, in de explicatuur of in de sterke implicatuur, zie 3.3) aanwezig zijn in een argumentatie alvorens ze als zodanig beoordeeld kunnen worden, wat bij geheimhoudingsargumentatie niet het geval is. De drogreden van de stroman en het *argumentum ad verecundiam* kunnen alleen op basis van het expliciteren van achtergrondaannames en *truth-compatible inferences* (zie 3.3, p. 29-32) geïdentificeerd worden. De protagonist kan niet verantwoordelijk gehouden worden voor deze twee drogredenen. Toch kan de bespreking van deze twee drogredenen en de manier waarop ze in geheimhoudingsargumentatie een rol zouden kunnen spelen, inzichten bieden bij hoe geheimhoudingsargumentatie werkt.

Wanneer een discussiant de drogreden van de stroman hanteert, verdraait hij of zij een standpunt van zijn of haar opponent tot een zwak standpunt dat gemakkelijk weerlegd kan worden (Lewiński, 2011). De weerlegging van dit fictieve of veranderde standpunt is echter niet voldoende om het originele standpunt te weerleggen, aangezien het niet relevant is voor het originele standpunt. Binnen de pragma-dialectiek wordt de drogreden van de stroman dan ook gezien als een overtreding van de standpuntsregel, die stelt dat een aanval op een standpunt geen betrekking mag hebben op een standpunt dat niet werkelijk door de andere partij naar voren is gebracht (Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 136).

Aikin en Casey (2010) beschrijven een variant, de ‘hollow man’, waarbij een discussiant de tegenpartij een volledig fictief standpunt of argument in de schoenen schuift, om dat vervolgens te weerleggen. De ‘hollow man’ is niet afgeleid uit iets dat de tegenpartij naar voren gebracht heeft, maar is volledig gefabriceerd (Aikin en Casey, 2010, p. 92). Een dergelijke strategie is, zij het niet expliciet, ook kenmerkend voor geheimhoudingsargumentatie. Wanneer een discussiant namelijk een persoon, partij of groep beschuldigt middels geheimhoudingsargumentatie, impliceert hij dat het argument dat de tegenpartij naar voren zal brengen iets zal zijn als: voor beschuldiging van activiteit (A) is geen bewijs. Het gebruik van de ‘hollow man’ heeft nog enkele gevolgen die ook bij geheimhoudingsargumentatie een belangrijke rol spelen. Doordat de tegenpartij een volledig fictief

standpunt of argument toegedicht wordt, is het volgens Aikin en Casey (2010, p. 94) onwaarschijnlijk dat de antagonist inhoudelijk op dit standpunt of argument in zal gaan, omdat hij of zij niet met dit fictieve standpunt of argument geassocieerd wil worden. Bovendien impliceert de ‘hollow man’ dat wat voor argumentatie de tegenstander ook aanvoert, het fictieve standpunt of argument het enige *ware* argument is. Dit lijkt goed te passen binnen het ‘self-sealing argument’ zoals beschreven in 5.1.3 en zou er wellicht onderdeel van uit kunnen maken.

Ook het *argumentum ad verecundiam* is slechts impliciet aanwezig en daardoor niet bruikbaar om geheimhoudingsargumentatie op te beoordelen, maar lijkt wel degelijk een rol te kunnen spelen. Verborgen achter de eindeloos zichzelf bewijzende cirkel van drogredenen die ik in de paragrafen 5.1.1 tot en met 5.1.3 (zie p. 40-47) bespreek, lijkt het *argumentum ad verecundiam*, of de autoriteitsdrogreden, schuil te gaan. Bachman (1995, p. 281) noemt een duidelijk drogredelijk voorbeeld van een *argumentum ad verecundiam*, wanneer iemand advies nodig heeft voor het kopen van een nieuwe auto en daarbij afgaat op de mening van basketballer Michael Jordan. Jordan is geen autoriteit op het gebied van auto’s en zou dus ook niet als autoriteit aangehaald moeten worden. In de pragma-dialectiek wordt het *argumentum ad verecundiam* gezien als een overtreding van de relevantieregel, die stelt dat een standpunt niet verdedigd mag worden door argumentatie die geen betrekking heeft op het standpunt (Van Eemeren en Grootendorst, 1995a, p. 136) en als een overtreding van de argumentatieschemaregel, die stelt dat een niet door een formeel geldige redenering bewezen standpunt niet als afdoende verdedigd mag worden beschouwd als de verdediging niet plaatsvindt door middel van een geschikt argumentatieschema dat correct is toegepast. In het voorbeeld van Bachman (1995) zou de pragma-dialectiek de ‘expertise’ van Michael Jordan zien als irrelevant voor het standpunt dat ter discussie staat, een overtreding van de relevantieregel. Bovendien zou Bachmans voorbeeld de argumentatieschemaregel overtreden, omdat het argumentatieschema van argumentatie gebaseerd op een kentekenrelatie verkeerd wordt toegepast. Dat Michael Jordan een auto goed vindt, is namelijk geen kenteken dat de auto daadwerkelijk goed is.

Bij geheimhoudingsargumentatie lijkt sprake te zijn van een *argumentum ad verecundiam* waarbij de protagonist schermt met zijn eigen autoriteit, of beter gezegd een bepaalde kennis die hij of zij impliceert te hebben.²¹ Zoals in 5.1.3 beschreven maakt geheimhoudingsargumentatie gebruik

---

²¹ Het is ook mogelijk dat er geschermd wordt met de autoriteit van een derde, zoals aanhangers van de Illuminati-theorie soms doen. Zij vertrouwen op de ‘autoriteit’ van publicist David Icke, die in verband zou staan met een ‘boodschapper uit een andere dimensie’ en daarom meer zou weten dan het grote publiek (Kay, 2011).

van een ‘self-sealing’ cirkelredenering, die zichzelf bewijst. Hierdoor is het niet nodig bewijzen voor elk van de uitspraken in de geheimhoudingsargumentatie aan te voeren, aangezien de uitspraken elkaar ‘bewijzen’. De cirkelredenering heeft geen einde en geen begin, waardoor verborgen blijft dat de geheimhoudingsargumentatie in feite begonnen is bij de claims die de gebruiker ervan naar voren gebracht heeft. Wanneer de self-sealing cirkelredenering ontward wordt en als drogreden geïdentificeerd blijft er slechts één reden over om de geheimhoudingsargumentatie te aanvaarden: omdat de protagonist het zegt. De protagonist impliceert, met het naar voren brengen en als waar presenteren van zijn of haar beschuldiging, door de ‘leugens’ van de beschuldigde (B) heen te kunnen kijken en kennis te hebben die anderen niet hebben. Hij impliceert hiermee een soort autoriteit te zijn wat betreft de ‘ware’ bedoelingen van de beschuldigde (B).

De *argumentum ad verecundiam* die de voorstander van de geheimhoudingsargumentatie toepast heeft iets paradoxaals: als de beschuldigde (B) alle geheimen voor het uitvoeren van activiteit (A) geheimhoudt, hoe kan de voorstander dan toch weten dat (B) zich schuldig maakt aan (A)? En als de voorstander een klokkenluider is die ooit deel uitmaakte van of samenwerkte met (B), waarom heeft de voorstander dan geen daadwerkelijke bewijzen in plaats van slechts het ‘bewijs’ in de vorm van geheimhoudingsargumentatie? Als (B) zich inderdaad schuldig maakt aan activiteit (G) zou de voorstander alleen van de betrokkenheid van (B) bij (A) kunnen weten als hij of zij op de één of andere manier betrokken was bij (B) en/of (A), maar in dat geval zou de voorstander ook moeten beschikken over daadwerkelijke bewijzen. Met andere woorden, de voorstander heeft niet de relevante deskundigheid of autoriteit om de geheimhoudingsargumentatie te kunnen doen steekhouden, en begaat daarbij een overtreding van de relevantieregel en de argumentatieschemaregel.

De ‘hollow man’ en het *argumentum ad verecundiam* zijn gebaseerd op een achtergrondaanname (zie 3.3). De discussiant kan de geheimhoudingsargumentatie alleen uiten op basis van de achtergrondaanname dat wat hij zegt, geloofd moet worden. Aangezien deze achtergrondaanname niet gecommuniceerd wordt door de discussiant, kan hij niet verantwoordelijk gehouden worden door de drogreden die met deze achtergrondaanname begaan wordt.

5.2 Redelijkheidscriteria voor geheimhoudingsargumentatie

Op basis van de in 5.1 (zie p. 40-52) beschreven drogredenen die onderdeel zijn van geheimhoudingsargumentatie, is het mogelijk redelijkheidscriteria op te stellen voor het drogredelijk argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie. Geheimhoudingsargumentatie

overtreedt middels het *argumentum ad hominem* de vrijheidsregel (de discussianten mogen elkaar niet beletten standpunten, argumenten of twijfel naar voren te brengen), middels het *argumentum ad ignorantiam* de afsluitingsregel (een niet-afdoende verdediging van een standpunt mag niet leiden tot het handhaven van dit standpunt door de protagonist) en middels de cirkelredenering de uitgangspuntregel (iemand mag niet ten onrechte iets als gemeenschappelijk uitgangspunt presenteren). Zoals in 5.1.4 (zie p. 47-50) beschreven leidt de combinatie van die drie drogredenen tot de dogmatische, niet-falsificeerbare geheimhoudingsargumentatie, daarmee de afsluitingsregel eveneens overtredend, maar dan op een andere manier dan waarop een *argumentum ad ignorantiam* alleen dat doet. Op basis van deze overtredingen heb ik de volgende vier redelijkheidscriteria opgesteld:

Redelijkheidscriterium 1: de argumentatie zorgt er niet voor dat de antagonist belet wordt standpunten, argumenten of twijfel naar voren te brengen, door de beschuldigde (B) af te schilderen als volledig onbetrouwbaar en partijdig, hem of haar daarmee het recht van spreken ontzeggend.

Redelijkheidscriterium 2: de argumentatie zorgt er niet voor dat de protagonist een standpunt handhaaft dat niet-afdoende verdedigd is, door gebrek aan bewijs voor het standpunt op te vatten als bewijs voor het standpunt.

Redelijkheidscriterium 3: de argumentatie zorgt er niet voor dat de onbetrouwbaarheid van de beschuldigde (B) ten onrechte als gemeenschappelijk uitgangspunt gepresenteerd wordt, door de onbetrouwbaarheid van beschuldigde (B) aan te voeren als bewijs voor de onbetrouwbaarheid van beschuldigde (B).

Redelijkheidscriterium 4: de argumentatie zorgt er niet voor dat de protagonist een standpunt handhaaft dat niet-afdoende verdedigd is, doordat de argumentatie alles wat beschuldigde (B) doet of zegt kan verklaren binnen de argumentatie, maar daarmee niets zegt over de werkelijkheid. Vasthouden aan deze argumentatie staat een kritische houding in de weg.

Alleen argumentatie die alle vier deze criteria overtreedt kan gezien worden als het drogredelijk argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie. Op deze manier kunnen de beoordelingscriteria dienen als hulpmiddel bij het identificeren van geheimhoudingsargumentatie. De redelijkheidscriteria zijn geen heuristisch middel, ze specificeren de kenmerken die geheim-

houdingsargumentatie vertoont niet zoals de kenmerken 1) tot en met 4) dat doen (zie 3.2, p. 24-29). De redelijkheidscriteria tonen de drogredelijkheid van geheimhoudingsargumentatie aan, door te benoemen op welke manieren de argumentatie het oplossen van het verschil van mening in de weg staat. Deze redelijkheidscriteria zijn afdoende om de vier subpatronen (zie 4.3, p. 35-39) mee te beoordelen, al zal het toepassen van de criteria bij de subpatronen oplopende moeilijkheid vertonen. De drogredelijkheid is bij Subpatroon 4 namelijk minder duidelijk op de voorgrond aanwezig dan bij Subpatroon 1.

6. Conclusie

Op basis van een inductieve analyse van een corpus met voorbeelden van geheimhoudingsargumentatie, heb ik het drogredelijk argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie kunnen analyseren en vervolgens vier redelijkheidscriteria op kunnen stellen. Het eerste redelijkheidscriterium specificeert hoe geheimhoudingsargumentatie middels een *poisoning-the-well argumentum ad hominem* de antagonist het recht van spreken ontzegt en zo belet standpunten, argumenten of twijfel naar voren te brengen (overtreding van de vrijheidsregel). Het tweede redelijkheidscriterium specificeert hoe geheimhoudingsargumentatie middels een (variant op een) *argumentum ad ignorantiam* een gebrek aan bewijs voor het standpunt opvat als bewijs voor het standpunt, en daarmee een niet-afdoende verdedigd standpunt handhaaft (overtreding van de afsluitingsregel). Het derde redelijkheidscriterium specificeert hoe geheimhoudingsargumentatie middels een ‘self sealing’ cirkelredenering de onbetrouwbaarheid van de beschuldigde (B) aanvoert als bewijs voor de onbetrouwbaarheid van beschuldigde (B), daarmee de onbetrouwbaarheid van beschuldigde (B) ten onrechte als een gemeenschappelijk uitgangspunt presenterend (overtreding van de uitgangspuntregel). Het vierde redelijkheidscriterium specificeert hoe geheimhoudingsargumentatie middels het opwerpen van een dogmatische niet-falsificeerbare theorie een kritische houding in de weg staat, doordat de argumentatie op deze manier alles wat beschuldigde (B) doet of zegt kan verklaren binnen de argumentatie, maar daarmee niets zegt over de werkelijkheid (overtreding van de afsluitingsregel).

De argumentatiestructuur (AS) geeft weer hoe de onderliggende structuur van het drogredelijk argumentatief patroon geheimhoudingsargumentatie eruitziet, van de vier subpatronen heb ik eveneens argumentatiestructuren opgesteld. Van de subpatronen kan bij alle vier middels de vier redelijkheidscriteria de drogredelijkheid vastgesteld worden, de subpatronen begaan dezelfde

overtredingen van de discussieregels als het argumentatiepatroon in het algemeen. De structuren van de subpatronen worden echter complexer, oplopend van Subpatroon 1 naar Subpatroon 4, waardoor de beoordeling bemoeilijkt wordt.

Verder onderzoek zou gedaan kunnen worden naar de rol die de drogreden van de stroman en de *argumentum ad verecundiam* spelen bij geheimhoudingsargumentatie. Wellicht zou in zulk onderzoek aangetoond kunnen worden dat deze drogredenen bij sommige voorkomens van geheimhoudingsargumentatie expliciet genoemd worden, zulke voorbeelden heb ik voor mijn corpus niet gevonden. Ander interessant vervolgonderzoek zou gedaan kunnen worden naar welke andere argumentatief patronen mogelijk kenmerkend zijn voor samenzweringsdenken. Daaraan vooraf zou wellicht meer theoretisch het concept van het drogredelijk argumentatief patroon binnen de pragma-dialectiek verder uitgewerkt kunnen worden, tot de drogredelijke tegenhanger van het concept argumentatief patroon.

Bibliografie

- Aikin, S.F., Casey, J. (2010). Straw Men, Weak Men and Hollow Men. *Argumentation* 25(1), p. 87-105.
- Albert, H. (1963). Die Idee der Kritischen Vernunft. Zur Problematik der Rationalen Begründung und des Dogmatismus. In: *Club Voltaire. Jahrbuch für Kritische Aufklärung*, red. Szczesny, G. München: Bd 1.
- Ariel, M. (2016). Revisiting the typology of pragmatic interpretations. *Intercultural Pragmatics*, 13(1), 1-35.
- Atton, C. (2002). *Alternative Media*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Aupers, S. (2012). 'Trust no one': Modernization, paranoia and conspiracy culture. *European Journal of Communication*, 27(1), p. 22-34.
- Austin, J.L. (1976). *How to Do Things with Words* (J.O. Urmson en M. Sbisà, Ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Bakker, E. (2013). *De onweerlegbare theorie weerleggen. Hoe de aanhangers van de Illuminati-theorie hun standpunten verdedigen en daarin niet slagen*. [ongepubliceerde Bachelor-scriptie]
- Barthe, E.M., Krabbe, E.C.W. (1982). *From Axiom to Dialogue*. Berlijn: De Gruyter.
- Brinton, A (1995). The Ad Hominem. *Fallacies: Classical and Contemporary Readings*, red. Hansen, H.V., Pinto, R.C. (1995). University Park, PA: Penn State University Press, p. 213-222.
- Bachman, J. (1995). Appeal to Authority. *Fallacies: Classical and Contemporary Readings*, red. Hansen, H.V., Pinto, R.C. (1995). University Park, PA: Penn State University Press, p. 274-286.
- Chomsky, N. (1997). What makes mainstream media mainstream. *Z Magazine* 10(10), p. 17-23.
- Derrida, J. (1967). *Of Grammatology*, vert. Spivak, G. C. (1978). Baltimore & London: Johns Hopkins University Press.
- Eemeren, F.H. van (2010). *Strategic Maneuvering in Argumentative Discourse: Extending the pragma-dialectical analysis of argumentation*. Amsterdam: John Benjamins.
- Eemeren, F.H. van (2012) The pragma-dialectical theory under discussion. *Argumentation* 26, p. 439-457.
- Eemeren, F.H. van (2016). Identifying Argumentative Patterns: A Vital Step in the Development of

- Pragma-Dialectics. *Argumentation* 30(1), p. 1-23
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R. (1984). *Speech Acts in Argumentative Discussions. A Theoretical Model for the Analysis of Discussions Directed towards Solving Conflicts of Opinion*. Dordrecht: Foris.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R. (1992). De cirkelredenering. *Onze Taal*, 61(7/8), p. 159-160.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, S. (1995a) The Pragma-Dialectical Approach to Fallacies. *Fallacies: Classical and Contemporary Readings*, red. Hansen, H.V., Pinto, R.C. (1995). University Park, PA: Penn State University Press, p. 130-144.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, S. (1995b) Argumentum ad Hominem: A Pragma-Dialectical Case in Point. *Fallacies: Classical and Contemporary Readings*, red. Hansen, H.V., Pinto, R.C. (1995). University Park, PA: Penn State University Press, p. 223-228.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R., Kruijer, T. (1983). *Het analyseren van een betoog*. Groningen.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R., Jackson, S., Jacobs, S. (1993). *Reconstructing Argumentative Discourse*. Tuscaloosa/Londen.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R., Snoeck Henkemans, F. (1997). *Handboek argumentatietheorie. Historische achtergronden en hedendaagse ontwikkelingen*. Groningen.
- Eemeren, F.H. van, Snoeck Henkemans, A.F. (2006). *Argumentatie. Inleiding in het identificeren van meningsverschillen en het analyseren, beoordelen en houden van betogen*. 3e dr., Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Eemeren, F.H. van, Garssen, B., Meuffels, B. (2009). *Fallacies and judgments of reasonableness: empirical research concerning the pragma-dialectical discussion rules*. Dordrecht etc.: Springer.
- Freud, S. (2013). *The Interpretation of dreams*. Read Books Ltd.
- GfK DAM (2015). *Online Bereikcijfers GfK DAM; november 2015*. Geraadpleegd op 15 juni 2016 van http://www.gfk.com/fileadmin/user_upload/country_one_pager/NL/documents/GfK_Dam_gemiddeld_maandbereik_november_2015.pdf
- Goodwin, J. (1998). Forms of authority and the real ad verecundiam. *Argumentation*, 12(2), p. 267-280.
- Govier, T. (1987). *Problems in Argument Analysis and Evaluation*. Dordrecht: Foris.
- Grice, P. (1975). Logic and conversation. *Syntax and semantics*, red. Cole, P., Morgan, J (1975).

- New York: Academic Press. p. 41-58.
- Hamblin, C.L. (1970). *Fallacies*. Londen: Methuen.
- Jackson, S. (1986). Building a case for claims about discourse structure. *Contemporary Issues in Language and Discourse Processes*, red. Ellis, D.G., Donahue, W.A. (1986). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, p. 129-147.
- Kay, J. (2011). *Among the Truthers: A Journey Through America's Growing Conspiracist Underground*. New York: Harper.
- Lewiński, M. (2010). *Internet political discussion forums as an argumentative activity type: A pragma-dialectical analysis of online forms of strategic maneuvering in reacting critically*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.
- Lewiński, M. (2011). Towards a critique-friendly approach to the straw man fallacy evaluation. *Argumentation*, 25(4), p. 469-497.
- Locke, J. (1959). *An Essay Concerning Human Understanding* (A.C. Fraser, Ed.). New York: Dover.
- Marx, K. (1967). *Capital: a critique of political economy*, 3 vols.
- Newheiser, A., Farias, M., Tausch, N. (2011). The functional nature of conspiracy beliefs: Examining the underpinnings of belief in the Da Vinci Code conspiracy. In: *Personality and Individual Differences*, Vol.51(8), pp. 1007-1011.
- Popper, K. R. (1963). *De groei van kennis*. Londen: Routledge and Kegan Paul.
- Schellens, P.J. (1985). *Redelijke argumentatie. Een onderzoek naar normen voor kritische lezers*. Dordrecht, etc.: Foris Publications.
- Searle, J.R. (1969). *Speech Acts; An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Tindale, C. W. (2007). *Fallacies and argument appraisal*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Wagemans, J.H.M. (2003). Conceptualizing fallacies: The informal Logic and pragma-dialectic approaches to the argumentum ad ignorantiam. In: *Proceedings of the fifth conference of the International Society for the Study of Argumentation*, reds. Eemeren, F.H van, Blair, J.A., Willard, C.A., Snoeck Henkemans, A.F., p. 1049-1051.
- Waller, B.N. (1988). *Critical Thinking: Consider the Verdict*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Walton, D. (1991). *Begging the Question. Circular Reasoning as a Tactic of Argumentation*. Westport, CT: Greenwood Press.

Walton, D. (1995). *A pragmatic theory of fallacy*. Tuscaloosa, Ala., etc.: The University of Alabama Press.

Walton, D. (1996). *Arguments from ignorance*. University Park, PA: Penn State University Press.

Bijlage 1 - Corpus

1. “De commissie Schouten had veel meer moeten doen met de middelen die haar ten dienste stonden. Bijvoorbeeld het horen van mensen onder ede of het horen van medewerkers of collega-kamerleden van de fractievoorzitters waar het om ging. Maar nee hoor, dat hebben ze allemaal niet gedaan, ze hebben zich er echt met een jantje-van-leiden van af gemaakt. Feit is dat er gelekt is en dat er dus iemand heeft zitten liegen, maar wie? Dat weten we nu nog steeds niet. En dat roept weer het beeld op dat iedereen elkaar de hand boven het hoofd houdt. En dat laatste, dat is echt niet goed voor de politiek.”

(Frits Wester in het *RTL Nieuws* van 20 januari 2016, <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/onderzoekers-commissie-stiekem-hebben-zich-er-met-een-jantje-van-leiden-van>)

2. “Waar het om gaat is dat deze regering en de tweede kamer al jaren informatie achter houden, vooral de laatste 3 jaar. Nu vooral houdt de tweede kamer de regering in het zadel omdat men verkiezingen vreest. En dan nog spreken over democratie, normen en waarden en vrijheid, men is toch wel heel hypocriet in Den Haag.”

(John Gommers in reactie op 'Onderzoekers Commissie Stiekem hebben zich er met een jantje-van-leiden van afgemaakt', gedeelte van het *RTL Nieuws* van 20 januari 2016)

3. “Het is in den haag een grote bende van leugenaars en doofpot bende het word tijd dat wij aan dat zootje een einde maken,met die rotzooi moeten wij niet verder.”

(Lowie Peters in reactie op ‘Fritsvlog: ‘Onderzoek naar affaire-Stiekem is flut’ op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016: <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/fritsvlog-onderzoek-naar-affaire-stiekem-flut>)

4. “Ik vrees dat er in dit geval wel voor wordt gezorgd dat ook die persoon [het lek] het zwijgen wordt aangezegd, al dan niet bijgestaan door een flinke bak geld.”

(Ronald Hooyer in reactie op ‘Fritsvlog: ‘Onderzoek naar affaire-Stiekem is flut’ op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

5. “Het is te verwachten! Foute dingen in de doofpot, want slecht voor de campagne voor de volgende verkiezing. Ze dekken elkaar! Corruptie en nepotisme?”

(Fitrijani Hilman in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: 'Dit schaadt imago van de politiek’ op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016: <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/lek-affaire-stiekem-blijft-geheim-dit-schaadt-imago-van-de-politiek>)

6. “Dit antwoord had ik ze drie maanden geleden al kunnen vertellen. Zonde van al die tijd. Maar gelukkig kunnen die luitjes zich op een andere manier weer profileren door bijvoorbeeld Van der Steur keihard aan te pakken omdat die een foutje heeft gemaakt met die professor en nog wat andere onbelangrijke zaken.. Want dat is veel belangrijker dan de waarheid boven tafel te krijgen. Vertrouwen is weg. Helemaal. Stelletje lafaards. Stuk voor stuk. Ik krijg het haast niet uit mijn bek maar die leipe Wilders stijgt steeds meer in aanzien bij mij.”

(Harry Meer in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’ op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

7. “En hoe corrupt zijn we dan? Het politiek imago kan niet meer geschaad worden. Daar was al lange tijd niets meer van over, stelletje meglomane psychopaten... OPENBAAR MAKEN,die hele klerezooi...!!!!”

(Nico Voorned in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

8. “Ik ga het nog een x schrijven want ik begrijp niet dat men nog gelooft in deze hele poppenkast! wij worden opgevoed om onze regeringen te vertrouwen en geloven dat deze om ons lot bekommeren. dit is echter een grote misvatting. onze politieke leiders zijn niet meer dan marionetten gedirigeerd door een geopolitieke supranationale kracht. deze bestaat uit de rijkste families op onze planeet en de machtigste multinationals. zij worden door niemand gecontroleerd of ter verantwoording geroepen. het doel van deze elitaire heersende klasse is de oprichting van een technocratische werelddictatuur. het zal een dictatuur zijn die erger is dan alle voorgaande dictaturen. het zal de goelag archipel op wereldniveau worden. in deze werelddictatuur zal een door computers gestuurde maatschappelijke orde heersen bovendien zal een allesoverheersende controle van het individu plaatsvinden. en de mens heeft het zelf niet eens door dat ze ongemerkt meedoen aan de totale controle over de mensdom! social media technologie vingerafdruk, gezichtsherkenning, dit is een interview van robin de ruiters! ook bekend van zijn boek 13 satanische bloedlijnen. hij verteld ook in dit interview over de crisis de vluchtelingen- stroom en isis. en zolang wij er niks aan gaan doen gaat dit gewoon door! maar ja de mens kan het geloven of niet dat moeten ze zelf maar weten! maar ben er zeker van dat de wereld er niet beter op word!” (Alie Visser in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

9. “Het GROOT GANGSTERDOM den haag en de bekende doofpot!!! Een ongeloof in dit zootje en een grote schande voor de oprechte Nederlander. Voor dit tuig is geen goed woord te vinden! Een totale zwijnenstal!” (Cees Smolders in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

10. “Het lek Pechtold is lekker dan lek, de tsunami onzin die deze betweter uitgalmd is niet te stoppen. Maar het kabinet heeft deze kwebbel nodig bij hun wijze plannen, vandaar deze snel in elkaar gelijmde doofpot.” (Henk Siemonsma in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

“Dat was te verwachten en zeker nu nederland op de rand van anarchie balanceert. Doofpot na doofpot, de MH17 affaire is wel de ergste want daar heeft de regering bloed aan zijn handen.” (John Gommers in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

11. “We gaan wachten tot er een journalist met alle details naar voren komt, hebben ze opnieuw een rede om deze gevangen te nemen, zoals destijds Bart Mos en Joost de Haas, vanwege het niet willen vermelden van de bron, wat zoij dus nu ook niet doen, lekker meten met 2 maten, dit komt de politiek erg ten goede, de burger kotst ze al uit, wat een zwakte bod. Ik hoopdat juist deze 2 mannen van stavast met deze info komen, dat zou een leuke bijkomstigheid zijn.” (Loni vom Braunenbergr in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

12. “Carola Schouten is een lachertje. Wat een slappe opstelling van een voorzitter van een commissie die de waarheid boven tafel moet zien te krijgen. Verhoren onder ede is misschien een

idee! De waarheid mag niet boven tafel komen want dat komt politiek niet zo goed uit. Iets in mij zegt dat wanneer het de PVV was geweest de burger dit gelijk had geweten!”
(We Richard in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rthnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

13. “Het volk wat geen boter op zijn hoofd heeft wist de uitslag allang hoor, Frits Wester, Den Haag kan gewoon openlijk frauderen liegen en bedriegen, de doofpot is on uitputtelijk, en niet vol te krijgen. Maar zolang niet iedereen elke maand met honger de laatste tien dagen van de maand door hoeft tekomen, blijven ze stemmen op dit zootje correcte witte boorden criminelen.”
(Johan Hennings in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rthnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

14. “Ze willen alles van ons weten .daar in denhaag we worden met camera,s in de gaten gehouden maar zelf eerlijk zijn is te veel gevraagd . hoe lang pikken we het nog dat bedrieg van dat neo parlement wat er nu zit . wat niks meer doet voor zijn eigen volk maar alles doen voor buitenlanders , liegen en bedriegen is het enigste wat ze daar doen . en dat met ons geld.”
(Henk Meijer in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rthnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

15. “Door deze in de doofpot te stoppen,zeg men meteen er bij dat het niet een PVVer is..want dat had ook de bewoners op pluto het geweten..Dus waar zit die lek????????”
(Ed Britton in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rthnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

16. “Lekker onderzocht. lekker verdiend. lekker liegen .lekker in de doofpot. lekker mekaar dekken. een grote orgie van leugens. dit kabinet hangt ervan aanmekaar. bevolking naaien hun vrouw een oor aannaaien.”
(Ruud Moens in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rthnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

17. “Ach ja, als de VN in zijn voordeel uitspreekt, leggen de betrokken landen dit gewoon naast zich neer. En dan vinden we het nog raar dat landen als Rusland ook dit soort uitspraken negeren. Het westen is wat dat betreft zeer hypocriet en dus totaal niet geloofwaardig. Het is gewoon amerika dat hier de dienst uitmaakt. Kijk ook maar naar de MH17 camera beelden. Waarom vragen wij die niet op?? Omdat er kennelijk iets te zien is dat amerika niet wil laten zien.”
(‘bertie-p’ in reactie op ‘VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange’ op *nu.nl* op 5 februari 2016, <http://www.nuij.nl/algemeen/vn-panel-pleit-voor-vrijheid-julian-assange.35045355.lynx>)

18. “Ach, hij wordt door zijn actie door sommige regeringen nu als gevaarlijk gezien. En omdat hij nog veel meer te " luiden" heeft zal een eventuele vrijheid hoe dan ook, van korte duur zijn. Rust zal hij nooit meer hebben.”
(‘joh@nnes’ in reactie op ‘VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange’ op *nu.nl* op 5 februari 2016)

19. “Vervelend verhaal voor nieuwe klokkenluiders die misstanden aan het licht willen brengen, zo zakt je de moed in de schoenen, hier zit een smerig luchtje aan”

(‘HKli’ in reactie op ‘VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange’ op *nu.nl* op 5 februari 2016)

20. “Die hele verkrachtingszaak is een wassen neus. Slechts een reden om hem te kunnen vastzetten en daarna zonder blikken of blozen uit te leveren richting de VS. Als men 1 ding geleerd heeft is dat je

de VS niet in je harnas moet jagen, die maken je (mond)dood ten kosten van alles. Overigens ben ik voorstander van transparantie. De burger heeft het recht om te weten...”

(‘MasterAki’ in reactie op ‘VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange’ op *nu.nl* op 5 februari 2016)

21. “Het gaat de Zweedse en Britse regering er alleen maar om Assange door te kunnen sturen naar de VS. Die hele rechtszaak vanwege verkrachting is een dekmantel. Zo gaan regeringen dus om met hun burgers. Het is machtsmisbruik en de betrokken regeringen zouden omver getrokken moeten worden.”

(‘kwaaiiekop’ in reactie op ‘VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange’ op *nu.nl* op 5 februari 2016)

22. “€520.000,- per jaar /12 = 43.333,- per maand / 30 = €1444,- per dag / 24 = €60,- per uur. Dus elk uur van de dag, 24 uur lang, een overvolle boodschappenkar bij AH. Dat, terwijl er mensen zijn die dit nog niet in 1 week kunnen besteden. Genoeg is blijkbaar NOOIT genoeg bij onze bedrijfsleiders en ander boevengildes. En zoals hier ook alweer te lezen valt, ze houden elkaar de hand boven het hoofd .. ik gun jou iets, wat gun jij straks mij? ... komt hier maar weer al te goed naar voren.”

(‘Donpedro’ in reactie op ‘Directeur Delta hoeft na omstrede verhoging geen loon in te leveren’ op *nu.nl* op 5 februari 2016, <http://www.nu.nl/ondernemen/4209804/directeur-delta-hoeft-omstreden-verhoging-geen-loon-in-leveren.html>)

23. “Wij verwachten dat van die gekke Chinezen en die gekke Russen, maar zij presteren dus echt niet significant beter dan de zo betrouwbare landen als Duitsland, Frankrijk, Engeland en.....

Nederland. Kunnen wij het beter verstoppen of zit er een grote denkfout in mijn boerenverstand?”

(‘JvandeM’ in reactie op “Chinese atletes werden in jaren negentig gedwongen doping te gebruiken” op *nu.nl* op 5 februari 2016, <http://www.nuij.nl/algemeen/chinese-atletes-werden-in-jaren-negentig.35046261.lynkx>)

24. “Iedereen deed het. En dat wisten ze van elkaar. De instantie die erop moest toezien deed zelf ook niks want ze dit oplossen kost teveel moeite. Lekker makkelijk geld verdienen.”

(‘alcatel’ in reactie op “Chinese atletes werden in jaren negentig gedwongen doping te gebruiken” op *nu.nl* op 5 februari 2016)

Bijlage 2 - Corpus

1. “Waar het om gaat is dat deze regering en de tweede kamer al jaren informatie achter houden, vooral de laatste 3 jaar. Nu vooral houdt de tweede kamer de regering in het zadel omdat men verkiezingen vreest. En dan nog spreken over democratie, normen en waarden en vrijheid, men is toch wel heel hypocriet in Den Haag.”

(John Gommers in reactie op 'Onderzoekers Commissie Stiekem hebben zich er met een jantje-van-leiden van afgemaakt', gedeelte van het *RTL Nieuws* van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. De Tweede Kamer houdt de regering in het zadel [in de rel rond de Commissie Stiekem]

1.1a want [de Tweede Kamer] vreest verkiezingen

1.1b en [De Nederlandse] regering en de Tweede Kamer houden al jaren informatie achter, vooral de laatste drie jaar.

(1.1' Als de Tweede Kamer verkiezingen vreest en samen met de regering al jaren informatie achterhoudt, houdt de Tweede Kamer (waarschijnlijk) de regering in het zadel in de rel rond de Commissie Stiekem.)

Ronde 2:

1. De Tweede Kamer houdt de regering in het zadel [door het lek in de Commissie Stiekem niet te ontmaskeren]

1.1 omdat [de regering en de Tweede Kamer] verkiezingen [vrezen]

(1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1 dit bewijs houden de regering en de Tweede Kamer geheim)

1.1.1.1.1 de regering en de Tweede Kamer houden al jaren informatie achter

1.1.1' Als de regering en de Tweede Kamer al jaren informatie achterhouden, houdt de Tweede Kamer (waarschijnlijk) bewijs geheim voor het feit dat de Tweede Kamer verkiezingen vreest (cirkelredenering)

(1.1' Als de regering en de Tweede Kamer verkiezingen vrezen, houdt de Tweede Kamer (waarschijnlijk) de regering in het zadel door het lek in de Commissie Stiekem niet te ontmaskeren.)

(Subpatroon 3)

2. “Het is in den haag een grote bende van leugenaars en doofpot bende het word tijd dat wij aan dat zootje een einde maken,met die rotzooi moeten wij niet verder.”

(Lowie Peters in reactie op 'Fritsvlog: 'Onderzoek naar affaire-Stiekem is flut'' op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016: <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/fritsvlog-onderzoek-naar-affaire-stiekem-flut>)

Ronde 1:

1. Het is tijd dat [het volk] een einde maakt aan [de grote bende van leugenaars die politiek Den Haag heet]

1.1 want met [politiek Den Haag] moeten wij niet verder

1.1.1 want [politiek Den Haag] is een grote bende van leugenaars en doofpot bende.
(1.1' Als politiek Den Haag een grote bende van leugenaars en doofpot bende is, is het (waarschijnlijk) tijd dat het volk daar een einde aan maakt.)

Ronde 2:

1. [Politiek Den Haag] is een grote bende van leugenaars
1.1 omdat [politiek Den Haag] een grote bende van leugenaars is
(1.1.1 hiervoor is geen bewijs)
    (1.1.1.1 politiek Den Haag houdt het bewijs geheim)
        1.1.1.1.1 omdat [politiek Den Haag] een grote bende van leugenaars is
(1.1.1' als politiek Den Haag een grote bende van leugenaars is, dan is politiek Den Haag een grote bende van leugenaars (cirkelredenering))
(1.1' Als politiek Den Haag een grote bende van leugenaars is, is politiek Den Haag (waarschijnlijk) een grote bende van leugenaars.)

(Subpatroon 1)

3. “Ik vrees dat er in dit geval wel voor wordt gezorgd dat ook die persoon [het lek] het zwijgen wordt aangezegd, al dan niet bijgestaan door een flinke bak geld.”
(Ronald Hooyer in reactie op ‘Fritsvlog: ‘Onderzoek naar affaire-Stiekem is flut’ op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. [De lek in de Commissie Stiekem] wordt het zwijgen [opgelegd] [door de regering].
(1.1 want ook andere lekken wordt het zwijgen opgelegd door de regering)
(1.1' Als lekken het zwijgen opgelegd wordt door de regering, wordt (waarschijnlijk) ook het lek in de Commissie Stiekem het zwijgen opgelegd.)

Ronde 2:

1. Het lek in de Commissie Stiekem wordt het zwijgen opgelegd [door de regering]
(1.1 omdat ook andere personen die gevoelige informatie over de regering wilden lekken het zwijgen opgelegd wordt door de regering)
(1.1.1 hiervoor is geen bewijs)
    1.1.1.1 personen [die gevoelige informatie over de regering wilden lekken]
        wordt het zwijgen opgelegd [door de regering]
(1.1.1' als personen die gevoelige informatie over de regering wilden lekken het zwijgen opgelegd wordt door de regering, worden personen die gevoelige informatie over de regering wilden lekken (waarschijnlijk) het zwijgen opgelegd door de regering
(cirkelredenering))
(1.1' Als andere personen die gevoelige informatie over de regering wilden lekken het zwijgen opgelegd wordt door de regering, wordt ook het lek in de Commissie Stiekem (waarschijnlijk) het zwijgen opgelegd door de regering.)

(4)

4. “Het is te verwachten! Foute dingen in de doofpot, want slecht voor de campagne voor de volgende verkiezing. Ze dekken elkaar! Corruptie en nepotisme?”

(Fitrijani Hilman in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: 'Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016: <http://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/lek-affaire-stiekem-blijft-geheim-dit-schaadt-imago-van-de-politiek>)

Ronde 1:

1. [Dat het lek in de Commissie Stiekem niet gevonden zou worden] was te verwachten.

1.1 want de regering stopt foute dingen in de doofpot

1.1.1 omdat foute dingen slecht zijn voor de campagne voor de volgende verkiezing.

(1.1’ Als de regering foute dingen in de doofpot stopt, is het (waarschijnlijk) te verwachten dat het lek in de Commissie Stiekem niet gevonden zou worden.)

Ronde 2:

(1. Leden van de regering doen foute dingen, wellicht corruptie en nepotisme)

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1 de foute dingen die leden van de regering doen, zijn geheim)

1.1.1.1 foute dingen [die leden van de regering doen] gaan in de doofpot

1.1.1.2 ze [leden van de regering] dekken elkaar

(1.1.1’ als foute dingen die leden van de regering doen in de doofpot gaan en leden van de regering elkaar dekken, zijn de foute dingen die leden van de regering doen geheim

(cirkelredenering))

(1.1’ Als er geen bewijzen voor zijn dat leden van de regering foute dingen doen, doen ze (waarschijnlijk) foute dingen.)

(2)

5. “Ik ga het nog een x schrijven want ik begrijp niet dat men nog gelooft in deze hele poppenkast! wij worden opgevoed om onze regeringen te vertrouwen en geloven dat deze om ons lot bekommeren. dit is echter een grote misvatting. onze politieke leiders zijn niet meer dan marionetten gedirigeerd door een geopolitieke supranationale kracht. deze bestaat uit de rijkste families op onze planeet en de machtigste multinationals. zij worden door niemand gecontroleerd of ter verantwoording geroepen. het doel van deze elitaire heersende klasse is de oprichting van een technocratische werelddictatuur. het zal een dictatuur zijn die erger is dan alle voorgaande dictaturen. het zal de goelag archipel op wereldniveau worden. in deze werelddictatuur zal een door computers gestuurde maatschappelijke orde heersen bovendien zal een allesoverheersende controle van het individu plaatsvinden. en de mens heeft het zelf niet eens door dat ze ongemerkt meedoen aan de totale controle over de mensdom! social media technologie vingerafdruk, gezichtsherkenning, dit is een interview van robin de ruiters! ook bekend van zijn boek 13 satanische bloedlijnen. hij verteld ook in dit interview over de crisis de vluchtelingen- stroom en isis. en zolang wij er niks aan gaan doen gaat dit gewoon door! maar ja de mens kan het geloven of niet dat moeten ze zelf maar weten! maar ben er zeker van dat de wereld er niet beter op word!”

(Alie Visser in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. [Nederlandse] politieke leiders zijn niet meer dan marionetten gedirigeerd door een geopolitieke [supranationale] kracht.
  - 1.1 want [de Nederlandse politiek] is een poppenkast.
  - 1.2 en Ron de Ruiter zegt het in zijn boek '13 Satanische bloedlijnen'.(1.2' Als Ron de Ruiter iets zegt, is dat (waarschijnlijk) waar.)
(1.1' Als de Nederlandse politiek een poppenkast is en Ron de Ruiter zegt dat het zo is, zijn Nederlandse politieke leiders niet meer dan marionetten gedirigeerd door een geopolitieke supranationale kracht.)

Ronde 2:

1. Onze politieke leiders zijn niet meer dan marionetten, gedirigeerd door een geopolitieke supranationale kracht, bestaande uit de rijkste families en de machtigste multinationals op onze planeet
  - (1.1 hiervoor zijn geen bewijzen)
    - (1.1.1 omdat de rijkste families en machtigste multinationals geheim houden dat onze politieke leiders niet meer zijn dan marionetten van een geopolitieke supranationale kracht)
      - 1.1.1.1 de mens heeft zelf niet door dat ze ongemerkt meedoen aan de totale controle over de mensheid
>>>> vanaf 1.1(1.1' Als er geen bewijzen zijn dat onze politieke leiders niet meer zijn dan marionetten, gedirigeerd door een geopolitieke supranationale kracht, bestaande uit de rijkste families en de machtigste multinationals op onze planeet, dan zijn onze politieke leiders (waarschijnlijk) niet meer dan marionetten, gedirigeerd door een geopolitieke supranationale kracht, bestaande uit de rijkste families en de machtigste multinationals op onze planeet)

(2)

6. "Het GROOT GANGSTERDOM den haag en de bekende doofpot!!! Een ongeloof in dit zootje en een grote schande voor de oprechte Nederlander. Voor dit tuig is geen goed woord te vinden! Een totale zwijnenstal!"
(Cees Smolders in reactie op 'Lek affaire-Stiekem blijft geheim: 'Dit schaadt imago van de politiek'' op rtlnieuws.nl, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. [Politiek Den Haag] is een grote schande voor de oprechte Nederlander.
  - 1.1 want [politiek] Den Haag is [een groep gangsters], tuig en een totale zwijnenstal
    - 1.1.1 want [politiek Den Haag] [gebruikt] de bekende doofpot(1.1' Als politiek Den Haag een groep gangsters, tuig en een totale zwijnenstal is, is politiek Den Haag (waarschijnlijk) een grote schande voor de oprechte Nederlander.)

Ronde 2:

- (1. Politiek Den Haag is een criminele organisatie)
- (1.1 politiek Den Haag houdt het lek van de Commissie Stiekem geheim)
  - 1.1.1a politiek Den Haag stopt het lek in de doofpot
    - (1.1.1a.1 hiervoor is geen bewijs)
      - (1.1.1a.1.1a politiek Den Haag stopt dit bewijs in de doofpot)
        - >>>> vanaf 1.1.1a.1
      - 1.1.1a.1.1b politiek Den Haag stopt vaker zaken in de doofpot
        - >>>> vanaf 1.1.1a.1
  - 1.1.1b politiek Den Haag stopt vaker zaken in de doofpot
    - (1.1.1b.1 hiervoor is geen bewijs)
      - (1.1.1b.1.1a politiek Den Haag stopt dit bewijs in de doofpot)
        - >>>> vanaf 1.1.1b.1
      - 1.1.1b.1.1b politiek Den Haag stopt vaker zaken in de doofpot
        - >>>> vanaf 1.1.1b.1
- (1.1' Als een organisatie zaken in de doofpot stopt, is die organisatie (waarschijnlijk) een criminele organisatie)

(2)

7. “Het lek Pechtold is lekker dan lek, de tsunami onzin die deze betweter uitgalmd is niet te stoppen. Maar het kabinet heeft deze kwebbel nodig bij hun wijze plannen, vandaar deze snel in elkaar gelijmde doofpot.”

(Henk Siemonsma in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’ op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

- 1. [Alexander] Pechtold is het lek [in de Commissie Stiekem]
- 1.1 want de tsunami onzin die de betweter [Alexander Pechtold] uitgalmt is niet te stoppen.
- (1.1' Als Alexander Pechtold een tsunami onzin uitgalmt, is hij het lek in de Commissie Stiekem.)

Ronde 2:

Dubbele beschuldiging

- 1. [Alexander] Pechtold is het lek [in de Commissie Stiekem]
- 1.1 [Alexander] Pechtold is een betweter die een niet te stoppen tsunami aan onzin uitgalmt
- (1.2 er zijn geen bewijzen dat Alexander Pechtold het lek is in de Commissie Stiekem)
  - 1.2.1 omdat het kabinet die bewijzen in de doofpot stopt
    - 1.2.1.1 het kabinet heeft [Alexander Pechtold] nodig bij haar wijze plannen
      - (1.2.1.1.1 er zijn geen bewijzen dat het kabinet Alexander Pechtold nodig heeft bij haar wijze plannen)
        - (1.2.1.1.1.1 omdat het kabinet die bewijzen in de doofpot stopt)
- (1.1' Als iemand een betweter is die een niet te stoppen tsunami aan onzin uitgalmt, is diegene (waarschijnlijk) het lek [in de Commissie Stiekem])
- (1.2' Als er geen bewijzen zijn dat iemand een lek is, is diegene (waarschijnlijk) een lek)

(4)

(1. Het kabinet houdt geheim dat Alexander Pechtold het lek is in de Commissie Stiekem)

1.1 het kabinet heeft [Alexander Pechtold] nodig bij haar wijze plannen

(1.1.1 er zijn geen bewijzen dat het kabinet Alexander Pechtold nodig heeft bij haar wijze plannen

(1.1.1.1 omdat het kabinet die bewijzen in de doofpot stopt)

(1.2 er zijn geen bewijzen dat het kabinet geheim houdt dat [Alexander] Pechtold het lek is [in de Commissie Stiekem]

1.2.1 omdat het kabinet die bewijzen in de doofpot stopt

(1.1' Als het kabinet iemand nodig heeft bij haar wijze plannen, zal het kabinet (waarschijnlijk) geheim houden dat diegene het lek is [in de Commissie Stiekem])

(1.2' Als er geen bewijzen zijn dat het kabinet geheim houdt dat iemand een lek is, houdt het kabinet (waarschijnlijk) geheim dat iemand een lek is)

(3)

8. "Dat was te verwachten en zeker nu Nederland op de rand van anarchie balanceert. Doofpot na doofpot, de MH17 affaire is wel de ergste want daar heeft de regering bloed aan zijn handen."

(John Gommers in reactie op 'Lek affaire-Stiekem blijft geheim: 'Dit schaadt imago van de politiek'' op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. [Dat het lek in de Commissie Stiekem niet gevonden zou worden] was te verwachten.

1.1 want [de Nederlandse regering hanteert] doofpot na doofpot

1.1.1 omdat Nederland op de rand van anarchie balanceert

1.1.2 omdat [de Nederlandse regering] [in de doofpot stopt dat] het bloed aan haar handen heeft bij de MH17-affaire

(1.1' Als de Nederlandse regering doofpot na doofpot hanteert, is het (waarschijnlijk) te verwachten dat het lek in de Commissie Stiekem niet gevonden zou worden.)

Ronde 2:

1. De regering heeft bloed aan haar handen bij de MH17-affaire

(1.1 hiervoor zijn geen bewijzen)

(1.1.1 omdat de regering de bewijzen in de doofpot stopt)

1.1.1.1 de regering stopt vaker dingen in de doofpot

>>>> vanaf 1.1

(1.1' Als er geen bewijzen zijn dat de regering bloed aan haar handen heeft bij de MH17-affaire, heeft de regering (waarschijnlijk) bloed aan haar handen bij de MH17-affaire)

(2)

9. "We gaan wachten tot er een journalist met alle details naar voren komt, hebben ze opnieuw een rede om deze gevangenen te nemen, zoals destijds Bart Mos en Joost de Haas, vanwege het niet willen vermelden van de bron, wat zij dus nu ook niet doen, lekker meten met 2 maten, dit komt de

politiek erg ten goede ,de burger kotst ze al uit,wat een zwakte bod. Ik hoopdat juist deze 2 mannen van stavast met deze info komen, dat zou een leuke bijkomstigheid zijn.”

(Loni vom Braunenbergr in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. Als er een journalist met alle details [over het lek in de Commissie Stiekem] naar voren komt, neemt [de Nederlandse regering] die gevangen.

1.1 want [dat deed de Nederlandse regering ook bij] Bart Mos en Joost de Haas [voor het naar buiten brengen van informatie die de Nederlandse regering niet openbaar wilde]

1.2 en [het niet naar buiten komen van alle details over het lek in de Commissie Stiekem] komt de politiek erg ten goede.

(1.1’ Als de Nederlandse regering Bart Mos en Joost de Haas gevangen namen voor het naar buiten brengen van informatie die de Nederlandse regering niet openbaar wilde en het niet naar buiten komen van alle details over het lek in de Commissie Stiekem de politiek erg ten goede komt, neemt de Nederlandse regering (waarschijnlijk) journalisten die met alle details over het lek in de Commissie Stiekem naar voren komen, gevangen.)

Ronde 2:

(1. [De regering] neemt mensen die met alle details [over geheime regeringszaken] naar voren komen, gevangen)

1.1 [de regering] nam ook Bart Mos en Joost de Haas gevangen

1.1.1 Bart Mos en Joost de Haas wilden met details [over geheime regeringszaken] naar voren komen

(1.1.1.1 hiervoor zijn geen bewijzen)

(1.1.1.1.1 de regering houdt deze bewijzen geheim)

1.1.1.1.1.1. [De regering] neemt mensen die met alle details [over geheime regeringszaken] naar voren komen, gevangen

1.1.1.1.1.1.1. [de regering] nam ook Bart Mos en Joost de Haas gevangen

1.1.1.1.1.1.1.1. Bart Mos en Joost de Haas wilden met details [over geheime regeringszaken] naar voren komen

(1.1.1.1.1.1.1.1.1. hiervoor zijn geen bewijzen)

(1.1.1.1.1.1.1.1.1.1. de regering houdt deze bewijzen geheim)

>>>> vanaf 1.1.1.1.1.1

(1.1’ Als de regering twee journalisten gevangen neemt die met alle details [over geheime regeringszaken] naar voren komen, neemt de regering (waarschijnlijk) alle journalisten die met alle details over geheime regeringszaken naar voren komen, gevangen)

(3)

10. “Carola Schouten is een lachertje. Wat een slappe opstelling van een voorzitter van een commissie die de waarheid boven tafel moet zien te krijgen. Verhoren onder ede is misschien een

idee! De waarheid mag niet boven tafel komen want dat komt politiek niet zo goed uit. Iets in mij zegt dat wanneer het de PVV was geweest de burger dit gelijk had geweten!”

(We Richard in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rthnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

(1. De Nederlandse politiek houdt de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem geheim)

1.1 want [het bekend worden van de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem] komt [de Nederlandse] politiek niet zo goed uit

(1.1’ Als het bekend worden van de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem de Nederlandse politiek niet zo goed uitkomt, dan houdt de Nederlandse politiek (waarschijnlijk) de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem geheim.)

Ronde 2:

Dubbele beschuldiging

1. De politiek wil niet dat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] boven tafel komt

1.1 omdat het de politiek niet goed uitkomt dat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] boven tafel komt

(1.1.1 omdat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] ongunstig is voor de politiek)

1.1.1.1 wanneer [het lek] de PVV was geweest had de burger het gelijk geweten

(1.1.1.1.1 omdat het in diskrediet brengen van de PVV gunstig is voor de politiek)

(1.1.1.1.1.1 hiervoor zijn geen bewijzen)

1.1.1.1.1.1.1 omdat de politiek niet wil dat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] boven tafel komt

>>>> vanaf 1.1.1 en 1.1.2

(1.1.2 hiervoor zijn geen bewijzen)

1.1.2.1 omdat de politiek niet wil dat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] boven tafel komt

>>>> vanaf 1.1.1 en 1.1.2

(1.1’ Als het de politiek niet goed uitkomt dat de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem boven tafel komt, wil de politiek (waarschijnlijk) niet dat de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem boven tafel komt)

(3)

(1. Het lek in de Commissie Stiekem speelt een belangrijke rol in de politiek)

1.1 omdat het de politiek niet goed uitkomt dat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] boven tafel komt

(1.1.1 omdat de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem ongunstig is voor de politiek)

1.1.1.1 wanneer [het lek] de PVV was geweest had de burger het gelijk geweten

(1.1.1.1 omdat het in diskrediet brengen van de PVV gunstig is voor de politiek)

(1.1.1.1.1 hiervoor zijn geen bewijzen)

1.1.1.1.1.1 omdat de politiek niet wil dat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] boven tafel komt

>>>> vanaf 1.1

(1.1.2 hiervoor zijn geen bewijzen)

1.1.2.1 omdat de politiek niet wil dat de waarheid [over het lek in de Commissie Stiekem] boven tafel komt

>>>> vanaf 1.1

(1.1' Als het de politiek niet goed uitkomt dat de waarheid over het lek in de Commissie Stiekem boven tafel komt, speelt het lek in de Commissie Stiekem een belangrijke rol in de politiek)

(4)

11. "Het volk wat geen boter op zijn hoofd heeft wist de uitslag allang hoor, Frits Wester, Den Haag kan gewoon openlijk frauderen liegen en bedriegen, de doofpot is onuitputtelijk, en niet vol te krijgen. Maar zolang niet iedereen elke maand met honger de laatste tien dagen van de maand door hoeft tekomen, blijven ze stemmen op dit zootje correcte witte boorden criminelen."

(Johan Hennings in reactie op 'Lek affaire-Stiekem blijft geheim: 'Dit schaadt imago van de politiek'' op *rtlnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. [De regering] kan gewoon openlijk frauderen, liegen en bedriegen

1.1 want [iedereen] blijft stemmen op [de regeringspartijen]

1.1.1 want iedereen heeft niet elke maand met honger de laatste tien dagen van de maand door te komen.

(1.1' Als iedereen blijft stemmen op de regeringspartijen, kan de regering (waarschijnlijk) gewoon openlijk frauderen, liegen en bedriegen.)

Ronde 2:

1. [Politiek] Den Haag fraudeert, liegt, bedriegt en is een zootje correcte witte boorden-criminelen

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1 omdat bewijs hiervoor door politiek Den Haag in de doofpot wordt gestopt)

1.1.1.1 de doofpot [van politiek Den Haag] is onuitputtelijk en niet vol te krijgen

(1.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1.

(1.1' Als er geen bewijzen zijn dat politiek Den Haag fraudeert, liegt, bedriegt en een zootje correcte witte boorden-criminelen is, dan is politiek Den Haag (waarschijnlijk) een zootje correcte witte boorden-criminelen dat fraudeert, liegt en bedriegt)

12. "Ze willen alles van ons weten .daar in denhaag we worden met camera,s in de gaten gehouden maar zelf eerlijk zijn is te veel gevraagd . hoe lang pikken we het nog dat bedrieg van dat neo

parlement wat er nu zit . wat niks meer doet voor zijn eigen volk maar alles doen voor buitenlanders , liegen en bedriegen is het enigste wat ze daar doen . en dat met ons geld.”
(Henk Meijer in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

(1. Het volk moet het bedriegen door het parlement niet meer pikken)

1.1 want [het parlement] doet niks meer voor het eigen volk, maar alles voor buitenlanders

1.2 en liegen en bedriegen is het enige dat [het parlement] doet

(1.1’ Als het parlement niks meer doet voor het eigen volk, maar alles voor buitenlanders, en alleen liegt en bedriegt, dan moet het volk (waarschijnlijk) het bedriegen door het parlement niet meer pikken.)

Ronde 2:

1. [De regering] doet niks meer voor haar eigen volk, maar alles voor buitenlanders

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.1 eerlijk zijn is [voor de regering] teveel gevraagd

(1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.1.1.1 eerlijk zijn is [voor de regering] teveel gevraagd

>>>> vanaf 1.1.1.1

1.1.1.1.2 liegen en bedriegen is het enige dat [de regering] doet

>>>> vanaf 1.1.1.1

1.1.2 liegen en bedriegen is het enige dat [de regering] doet

(1.1.2.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.2.1.1 eerlijk zijn is [voor de regering] teveel gevraagd

>>>> vanaf 1.1.2.1

1.1.2.1.2 liegen en bedriegen is het enige dat [de regering] doet

>>>> vanaf 1.1.2.1

(1.1’ Als er geen bewijs is dat de regering niks meer doet voor haar eigen volk, maar alles voor buitenlanders, dan doet de regering (waarschijnlijk) niks meer voor haar eigen volk, maar alles voor buitenlanders)

(2)

13. “Lekker onderzocht. lekker verdiend. lekker liegen .lekker in de doofpot. lekker mekaar dekken. een grote orgie van leugens. dit kabinet hangt ervan aanmekaar. bevolking naaien hun vrouw een oor aannaaien.”

(Ruud Moens in reactie op ‘Lek affaire-Stiekem blijft geheim: ‘Dit schaadt imago van de politiek’” op *rtnieuws.nl*, van 20 januari 2016)

Ronde 1:

1. Het kabinet hangt [van leugens] aan elkaar

1.1 want [het onderzoek naar het lek in de Commissie Stiekem is] een grote orgie van leugens

1.1.1 want [het lek in de Commissie Stiekem] is lekker onderzocht

- 1.1.2 en [het salaris voor het onderzoek naar het lek] is lekker verdiend
- 1.1.3 en er wordt lekker gelogen [door de leden van het kabinet]
- 1.1.4 en [de waarheid belandt] lekker in de doofpot
- 1.1.5 en [de leden van het kabinet] dekken elkaar lekker
- 1.2 en [het kabinet] naait de bevolking
- 1.3 en [de leden van het kabinet] naaien hun vrouw een oor aan
- (1.1' Als het onderzoek naar het lek in de Commissie Stiekem een grote orgie van leugens is, het kabinet de bevolking naait en de leden van het kabinet hun vrouw een oor aannaaien, dan hangt het kabinet (waarschijnlijk) van leugens aan elkaar.)

Ronde 2:

1. Het kabinet naait de bevolking

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.1 [het kabinet] liegt

(1.1.1.1 het onderzoek naar het lek in de Commissie Stiekem is halfslachtig uitgevoerd)

(1.1.1.1.1 om het lek in de doofpot te stoppen)

>>>> vanaf 1.1

1.1.2 [het kabinet] stopt [het lek in de Commissie Stiekem] in de doofpot

(1.1.2.1 het onderzoek naar het lek in de Commissie Stiekem is halfslachtig uitgevoerd)

(1.1.2.1.1 om het lek in de doofpot te stoppen)

>>>> vanaf 1.1

1.1.3 [de leden van het kabinet] dekken elkaar

(1.1.3.1 het onderzoek naar het lek in de Commissie Stiekem is halfslachtig uitgevoerd)

(1.1.3.1.1 om het lek in de doofpot te stoppen)

>>>> vanaf 1.1

1.1.4 [de communicatie van het kabinet naar het volk] is een grote orgie van leugens

(1.1.4.1 het onderzoek naar het lek in de Commissie Stiekem is halfslachtig uitgevoerd)

(1.1.4.1.1 om het lek in de doofpot te stoppen)

>>>> vanaf 1.1

(1.1' Als er geen bewijs is dat het kabinet de bevolking naait, naait het kabinet (waarschijnlijk) de bevolking)

(2)

14. "Ach ja, als de VN in zijn voordeel uitspreekt, leggen de betrokken landen dit gewoon naast zich neer. En dan vinden we het nog raar dat landen als Rusland ook dit soort uitspraken negeren. Het westen is wat dat betreft zeer hypocriet en dus totaal niet geloofwaardig. Het is gewoon amerika dat hier de dienst uitmaakt. Kijk ook maar naar de MH17 camera beelden. Waarom vragen wij die niet op?? Omdat er kennelijk iets te zien is dat amerika niet wil laten zien." ('bertie-p' in reactie op 'VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange' op *nu.nl* op 5 februari 2016, <http://www.nuij.nl/algemeen/vn-panel-pleit-voor-vrijheid-julian-assange.35045355.lynkx>)

1.1.1b.2.1.1.1.1b Rusland legt uitspraken [van de VN]
ook naast zich neer

1.1.1b.2.1.1.1b [het Westen] vindt het raar dat landen als
Rusland uitspraken [van de VN] negeren

(1.1' Als Nederland de camerabeelden van het neerschieten van MH17 niet opvraagt, willen de VS
(waarschijnlijk) iets niet laten zien dat te maken heeft met het neerschieten van vlucht MH17)

(4)

15. "Ach, hij wordt door zijn actie door sommige regeringen nu als gevaarlijk gezien. En omdat hij
nog veel meer te " luiden" heeft zal een eventuele vrijheid hoe dan ook, van korte duur zijn. Rust
zal hij nooit meer hebben."

('joh@nnes' in reactie op 'VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange' op *nu.nl* op 5 februari 2016)

Ronde 1:

1. [Julian Assange] zal nooit meer rust hebben

1.1 want sommige regeringen zullen [Julian Assange's] vrijheid [niet lang laten duren]

1.1.1 omdat [Julian Assange] door [het lekken van geheime informatie] door sommige
regeringen nu als gevaarlijk wordt gezien

1.1.1.1 omdat [Julian Assange] nog veel meer [geheime informatie kan lekken].

(1.1' Als sommige regeringen Julian Assange's vrijheid niet lang laten duren, dan zal Julian Assange
(waarschijnlijk) nooit meer rust hebben.)

Ronde 2:

(1. Sommige regeringen doen zaken die het grote publiek niet zou accepteren)

(1.1 deze regeringen proberen klokkenluiders het bekendmaken van deze zaken, onmogelijk te
maken)

1.1.1 [Julian Assange] zal nooit meer rust hebben

1.1.1.1 [Julian Assange's] eventuele vrijheid zal van korte duur zijn

1.1.1.1.1 [Julian Assange] wordt door sommige regeringen nu als gevaarlijk
gezien

(1.1.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1.1.1 sommige regeringen proberen klokkenluiders
het bekendmaken van zaken die het grote publiek niet zou
accepteren, onmogelijk te maken

>>>> vanaf 1.1.1

1.1.1.1.1.2a [Julian Assange] heeft nog veel meer [zaken die het grote
publiek niet zou accepteren, die hij bekend kan maken]

(1.1.1.1.1.2b sommige regeringen proberen klokkenluiders het
bekendmaken van zaken die het grote publiek niet zou accepteren,
onmogelijk te maken)

>>>> vanaf 1.1.1

(1.1' Als sommige regeringen het klokkenluiders onmogelijk maken bepaalde zaken die deze
regeringen doen bekend te maken, dan zijn dit (waarschijnlijk) zaken die het grote publiek niet zou
accepteren)

16. “Die hele verkrachtingszaak is een wassen neus. Slechts een reden om hem te kunnen vastzetten en daarna zonder blikken of blozen uit te leveren richting de VS. Als men 1 ding geleerd heeft is dat je de VS niet in je harnas moet jagen, die maken je (mond)dood ten koste van alles. Overigens ben ik voorstander van transparantie. De burger heeft het recht om te weten...”

(‘MasterAki’ in reactie op ‘VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange’ op *nu.nl* op 5 februari 2016)

Ronde 1:

1. De verkrachtingszaak [rond Julian Assange] is slechts een reden om hem te kunnen vastzetten en daarna uit te leveren aan de VS.

1.1 want de VS moet je niet tegen je in het harnas jagen

1.1.1 want [de VS] maken je (mond)dood ten koste van alles.

(1.1’ Als je de VS niet tegen je in het harnas moet jagen, is de verkrachtingszaak rond Julian Assange (waarschijnlijk) slechts een reden om hem te kunnen vastzetten en daarna uit te leveren aan de VS.)

Ronde 2:

1. De VS maken [klokkenluiders] monddood ten koste van alles

(1.1 klokkenluider Julian Assange wordt monddood gemaakt door de VS)

1.1.1 de verkrachtingszaak [waarvoor Assange terechtstaat] is een wassen neus

1.1.1.1 [de verkrachtingszaak] is slechts een reden om [Julian Assange] vast te kunnen zetten en daarna uit te leveren aan de VS

(1.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.1.1.1 De VS maken [klokkenluiders] monddood ten koste van alles

>>>> vanaf 1.1

(1.1’ Als één klokkenluider monddood wordt gemaakt door de VS, worden (waarschijnlijk) alle klokkenluiders monddood gemaakt door de VS)

(3)

17. “Het gaat de Zweedse en Britse regering er alleen maar om Assange door te kunnen sturen naar de VS. Die hele rechtszaak vanwege verkrachting is een dekmantel. Zo gaan regeringen dus om met hun burgers. Het is machtsmisbruik en de betrokken regeringen zouden omver getrokken moeten worden.”

(‘kwaaiiekop’ in reactie op ‘VN-panel pleit voor vrijheid Julian Assange’ op *nu.nl* op 5 februari 2016)

Ronde 1:

1. Het gaat de Zweedse en Britse regering er alleen maar om [Julian] Assange door te kunnen sturen naar de VS

1.1 want de [verkrachtingszaak rond Julian Assange] is een dekmantel

(1.1' Als de verkrachtingszaak rond Julian Assange een dekmantel is, gaat het de Zweedse en Britse regeringen er (waarschijnlijk) alleen maar om Julian Assange door te kunnen sturen naar de VS.)

Ronde 2:

Dubbele beschuldiging

1. De Zweedse en Britse regering willen [Julian] Assange uitleveren aan de VS

1.1 de rechtszaak [tegen Julian Assange] vanwege verkrachting is een dekmantel

(1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1 de Zweedse en Britse regering houden dit bewijs geheim)

1.1.1.1.1 Zo [regeringen slepen hun burgers onterecht voor de rechter om ze uit te kunnen leveren aan andere regeringen] gaan regeringen dus om met hun burgers

1.1.1.1.1a De Zweedse en Britse regering willen [Julian] Assange uitleveren aan de VS

>>>> vanaf 1.1

1.1.1.1.1b de rechtszaak [tegen Julian Assange] vanwege verkrachting is een dekmantel

>>>> vanaf 1.1.1

(1.1' Als de rechtszaak tegen Julian Assange vanwege verkrachting een dekmantel is, willen de Zweedse en Britse regering Julian Assange (waarschijnlijk) uitleveren aan de VS)

(4)

1. Zo [regeringen slepen hun burgers onterecht voor de rechter om ze uit te kunnen leveren aan andere regeringen] gaan regeringen dus om met hun burgers

1.1a de Zweedse en Britse regering willen [Julian] Assange uitleveren aan de VS

1.1a.1 de rechtszaak [tegen Julian Assange] vanwege verkrachting is een dekmantel

(1.1a.1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1a.1.1.1 Zo [regeringen slepen hun burgers onterecht voor de rechter om ze uit te kunnen leveren aan andere regeringen] gaan regeringen dus om met hun burgers

>>>> vanaf 1.1a en 1.1b

1.1b de rechtszaak [tegen Julian Assange] vanwege verkrachting is een dekmantel

(1.1b.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1b.1.1 Zo [regeringen slepen hun burgers onterecht voor de rechter om ze uit te kunnen leveren aan andere regeringen] gaan regeringen dus om met hun burgers

>>>> vanaf 1.1a en 1.1b

(1.1' Als de Zweedse en Britse regering een rechtszaak tegen Julian Assange aanspannen als dekmantel om Julian Assange uit te kunnen leveren aan de VS, gaan regeringen zo [regeringen slepen hun burgers onterecht voor de rechter om ze uit te kunnen leveren aan andere regeringen] dus (waarschijnlijk) om met hun burgers)

(4)

18. “€520.000,- per jaar /12 = 43.333,- per maand / 30 = €1444,- per dag / 24 = €60,- per uur. Dus elk uur van de dag, 24 uur lang, een overvolle boodschappenkar bij AH. Dat, terwijl er mensen zijn die dit nog niet in 1 week kunnen besteden. Genoeg is blijkbaar NOOIT genoeg bij onze bedrijfsleiders en ander boevengildes. En zoals hier ook alweer te lezen valt, ze houden elkaar de hand boven het hoofd .. ik gun jou iets, wat gun jij straks mij? ... komt hier maar weer al te goed naar voren.”

(‘Donpedro’ in reactie op ‘Directeur Delta hoeft na omstreden verhoging geen loon in te leveren’ op *nu.nl* op 5 februari 2016, <http://www.nu.nl/ondernemen/4209804/directeur-delta-hoeft-omstreden-verhoging-geen-loon-in-leveren.html>)

Ronde 1:

1. Genoeg is blijkbaar nooit genoeg bij bedrijfsleiders

(1.1a want bedrijfsleiders verdienen heel veel geld)

(1.1b want bedrijfsleiders doen illegale dingen om meer geld te verdienen)

1.1b.1 want [bedrijfsleiders vormen een] boevengilde

1.1b.1.1 want ze houden elkaar de hand boven het hoofd

(1.1’ Als bedrijfsleiders heel veel geld verdienen en illegale dingen doen om meer geld te verdienen, dan is genoeg (waarschijnlijk) blijkbaar nooit genoeg bij bedrijfsleiders.)

Ronde 2:

1. [Bedrijfsleiders en andere boevengildes] houden elkaar de hand boven het hoofd

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.1 [Bedrijfsleiders en andere boevengildes] houden elkaar de hand boven het hoofd

>>>> vanaf 1.1

(1.1’ Als er geen bewijs is dat bedrijfsleiders en andere boevengildes elkaar de hand boven het hoofd houden, houden ze elkaar (waarschijnlijk) de hand boven het hoofd)

19. “Google what you like. But Google hide their tax business behind closed doors because they have something to hide.”

(‘georgina45’ in reactie op “Google tax deal: MPs criticize secretive settlement” op *guardian.co.uk* op 24 februari 2016, <http://www.theguardian.com/technology/2016/feb/24/google-tax-deal-mps-criticise-secretive-settlement>)

Ronde 1:

1. Google heeft iets te verbergen

1.1 want Google houdt haar belastingzaken achter gesloten deuren

(1.1.1 want hoe veel je ook Googlet, je zult de belastingzaken van Google niet vinden)

(1.1’ Als Google haar belastingzaken achter gesloten deuren houdt, heeft Google iets te verbergen.)

Ronde 2:

(1. Google doet zaken die het grote publiek niet zou accepteren)

1.1 Google heeft iets te verbergen

1.1.1 Google verbergt haar belastingzaken achter gesloten deuren

1.1.1' Als Google haar belastingzaken achter gesloten deuren verbergt, heeft Google iets te verbergen

(1.1.2 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.2.1 Google verbergt bewijzen voor het feit dat het iets te verbergen heeft)

1.1.2.1.1 Google heeft iets te verbergen

>>> vanaf 1.1.1 en 1.1.2

(1.1' Als Google iets te verbergen heeft, doet Google (waarschijnlijk) zaken die het grote publiek niet zou accepteren)

(4)

20. "Cannot be properly assessed by MPs because of secrecy. Of course there's secrecy. It's to hide the underhanded dealings by the treasury & HMRC. If it was above board it wouldn't be secret. Osborne knows he'd get lynched if the public actually knew what was going on. Politics still stinking of self serving corruption."

('Juke2020' in reactie op "Google tax deal: MPs criticize secretive settlement" op guardian.co.uk op 24 februari 2016)

Ronde 1:

1. Natuurlijk worden er zaken geheimgehouden [door het Britse ministerie van Financiën en de Britse belastingdienst]

1.1 want het Britse ministerie van Financiën en de Britse belastingdienst willen hun slinkse deals [met elkaar] geheimhouden

1.2 en [de Britse minister van Financiën George] Osborne weet dat hij gelyncht zou worden als het volk zou weten wat er [in werkelijkheid] aan de hand is

(1.1' Als het Britse ministerie van Financiën en de Britse belastingdienst hun slinkse deals met elkaar geheim willen houden en de Britse minister van Financiën George Osborne weet dat hij gelyncht zou worden als het volk zou weten wat er in werkelijkheid aan de hand is, dan worden er (waarschijnlijk) natuurlijk zaken geheimgehouden door het Britse ministerie van Financiën en de Britse belastingdienst.)

Ronde 2:

(1. Het Britse ministerie van financiën en de Britse belastingdienst doen zaken die het grote publiek niet zou accepteren)

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.1 er is (natuurlijk) geheimhouding

1.1.1.1 de geheime zaken tussen [het Britse ministerie van financiën] en [de Britse belastingdienst] moeten geheim blijven

1.1.1.1.1 [het Britse ministerie van financiën] en [de Britse belastingdienst] doen zaken die het grote publiek niet zou accepteren

>>>> vanaf 1.1

(1.1' Als er geen bewijs is dat het Britse ministerie van financiën en de Britse belastingdienst zaken doen die het grote publiek niet zou accepteren, doen het Britse ministerie van financiën en de Britse belastingdienst (waarschijnlijk) zaken die het grote publiek niet zou accepteren)

(2)

22. “Its all talk and no bloody action. As the old saying goes they all piss in the same pot.”
(‘whitecross’ in reactie op “Google tax deal: MPs criticize secretive settlement” op guardian.co.uk op 24 februari 2016)

Ronde 1:

(1. Google, het Britse ministerie van Financiën en de Britse belastingdienst hebben gezamenlijke belangen)

1.1 want zoals het gezegde luidt, “they all piss in the same pot” [ze houden elkaar allemaal de hand boven het hoofd]

1.1.1 want [Google, het Britse ministerie van Financiën en de Britse belastingdienst] praten veel, maar doen niets.

(1.1’ Als ze elkaar allemaal de hand boven het hoofd houden, hebben Google, het Britse ministerie van Financiën en de Britse belastingdienst (waarschijnlijk) gezamenlijke belangen.)

Ronde 2:

(1. De Britse belastingdienst helpt Google doelbewust met belastingontwijking)

1.1 er wordt veel gepraat [door de Britse belastingdienst, over Google’s belastingontwijking], maar er wordt niets aan gedaan [door de Britse belastingdienst]

(1.1.1 omdat de Britse belastingdienst een belang heeft bij de belastingontwijking van Google)

1.1.1.1 Zoals het oude gezegde luidt, “they all piss in the same pot” [ze houden elkaar allemaal de hand boven het hoofd]

(1.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1.1.1 omdat Google en de Britse belastingdienst het bewijs geheim houden)

1.1.1.1.1.1.1 Zoals het oude gezegde luidt, “they all piss in the same pot” [ze houden elkaar allemaal de hand boven het hoofd]

(1.1.1.1.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1.1.1.1

(1.1’ Als de Britse belastingdienst veel praat over Google’s belastingontwijking zonder er iets aan te doen, helpt de Britse belastingdienst Google (waarschijnlijk) doelbewust met belastingontwijking)

(“they all piss in the same pot” vervult hier twee functies)

(4)

23. “Wiebes is al weer bezig de boel onder het tapijt te vegen. DNB en belastingdienst zijn natuurlijk zo partijdig als de pest. Er wordt volop geprofiteerd van de status van Nederland als belastingparadijs ! De gegevens moeten in ruwe vorm openbaar worden, (Nederlandse) spelers moeten geïdentificeerd worden en onafhankelijk kunnen worden onderzocht. Als dat niet gebeurt, zal er selectief en politiek worden gewinkeld en krijgen valsspelers de gelegenheid om hun belangen alsnog veilig te stellen.”

(Bert Prins in reactie op “Belastingdienst onderzoekt uitkomsten Panama Papers” op *rtnieuws.nl* op 4 april 2016, <http://www.rtnieuws.nl/economie/home/belastingdienst-onderzoekt-uitkomsten-panama-papers>)

Ronde 1:

1. [Staatssecretaris van Financiën Eric] Wiebes is alweer bezig [de onthullingen in de Panama Papers] onder het tapijt te vegeen.
  - 1.1 want [De Nederlandse Bank] en [de Nederlandse] belastingdienst zijn natuurlijk zo partijdig als de pest.
    - 1.1.1 want [De Nederlandse Bank en de Nederlandse belastingdienst] profiteren volop van de status van Nederland als belastingparadijs.
(1.1' Als De Nederlandse Bank en de Nederlandse belastingdienst zo partijdig als de pest zijn, dan is Staatssecretaris van Financiën Eric Wiebes (waarschijnlijk) alweer bezig de onthullingen in de Panama Papers onder het tapijt te vegeen.)

Ronde 2:

1. [Eric] Wiebes [staatssecretaris van Financiën] is bezig [belastingontwijking van Nederlandse bedrijven en personen] onder het tapijt te vegeen
(1.1 hiervoor is geen bewijs)
  - 1.1.1 (De Nederlandse Bank, de Belastingdienst en Eric Wiebes houden het bewijs geheim)
    - 1.1.1.1 De Nederlandse Bank is (natuurlijk) zo partijdig als de pest
      - 1.1.1.1.1a [De Nederlandse Bank] profiteert volop van de status van Nederland als belastingparadijs
        - (1.1.1.1.1a.1 hiervoor is geen bewijs)
>>>> vanaf 1.1.1.1
      - 1.1.1.1.1b valsspelers krijgen de gelegenheid om hun belangen alsnog veilig te stellen
        - 1.1.1.1.2.1 er wordt selectief gewinkeld [door De Nederlandse Bank]
          - 1.1.1.1.2.1.1 gegevens zijn niet in ruwe vorm openbaar
          - 1.1.1.1.2.1.2 (Nederlandse) spelers worden niet geïdentificeerd
          - 1.1.1.1.2.1.3 (Nederlandse) spelers kunnen niet onafhankelijk worden onderzocht
    - 1.1.1.2 de Belastingdienst is (natuurlijk) zo partijdig als de pest
      - 1.1.1.2.1a [de Belastingdienst] profiteert volop van de status van Nederland als belastingparadijs
        - (1.1.1.2.1a.1 hiervoor is geen bewijs)
>>> vanaf 1.1.1.2
      - 1.1.1.2.1b valsspelers krijgen de gelegenheid om hun belangen alsnog veilig te stellen
        - 1.1.1.2.1b.1 er wordt selectief gewinkeld [door de Belastingdienst]
          - 1.1.1.2.1b.1.1 gegevens zijn niet in ruwe vorm openbaar
          - 1.1.1.2.1b.1.2 (Nederlandse) spelers worden niet geïdentificeerd

1.1.1.2.1b.1.3 (Nederlandse) spelers kunnen niet onafhankelijk worden onderzocht

1.1.1.3 [Eric] Wiebes [staatssecretaris van Financiën] is bezig [belastingontwijking van Nederlandse bedrijven en personen] onder het tapijt te vegen

(1.1.1.3.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1.1, 1.1.1.2 en 1.1.1.3

(1.1' Als er geen bewijs is dat Eric Wiebes, staatssecretaris van Financiën, bezig is belastingontwijking van Nederlandse bedrijven en personen onder het tapijt te vegen, is hij (waarschijnlijk) bezig belastingontwijking van Nederlandse bedrijven en personen onder het tapijt te vegen)

(4)

24. “Nog belangrijker is de vraag: Hoe is dit lek tot stand gekomen?? Kan me niet onttrekken dat er andere dan nobele gedachten hieraan ten grondslag hebben gelegen. Dat een Duitse krant de info al eerste kreeg is bedoeld als misleiding want daarna is het naar een Amerikaanse organisatie gegaan (ICIJ). Het wekt toch de indruk dat Amerika de aanstichter is om geopolitiek gewin te behalen.” (John Gommers in reactie op “Zo kwamen de Panama Papers tot stand” op rtlnieuws.nl op 4 april 2016, <http://www.rtlnieuws.nl/economie/home/zo-kwamen-de-panama-papers-tot-stand>)

Ronde 1:

1. [De Panama Papers] wekken toch de indruk dat [de VS] de aanstichter [ervan] is om geopolitiek gewin te behalen

1.1 want dat een Duitse krant de info [uit de Panama Papers] als eerste kreeg is bedoeld als misleiding

1.1.1 want daarna [zijn de Panama Papers] naar het ICIJ [International Consortium for Investigative Journalism] gegaan

(1.1' Als het als misleiding bedoeld is dat een Duitse krant de info uit de Panama Papers als eerste kreeg, wekken de Panama Papers toch de indruk dat de VS de aanstichter ervan is om geopolitiek gewin te behalen.)

Ronde 2:

1. De VS zijn de aanstichters [van de Panama Papers]

1.1 omdat de VS geopolitiek gewin willen behalen

1.1.1. er hebben andere dan nobele gedachten ten grondslag gelegen [aan de Panama Papers]

(1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1.1 de VS willen geheim houden hoe de Panama Papers tot stand zijn gekomen)

1.1.1.1.1a het is niet duidelijk hoe [de Panama Papers] tot stand zijn gekomen

1.1.1.1.1b dat [de Süddeutsche Zeitung] de info [van de Panama Papers] als eerste kreeg is bedoeld als misleiding [door de VS]

1.1.1.1.1b.1 want daarna is de info [van de Panama Papers] naar de Amerikaanse organisatie ICIJ [International Consortium for Investigative Journalism] gegaan

1.1.1.1.1b.1' Als de info [van de Panama Papers] eerst naar [de Süddeutsche Zeitung] ging en daarna naar de Amerikaanse organisatie ICIJ, is dat bedoeld als misleiding [door de VS]

(1.1.1.1.1b.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1.1b.1'.1.1 de VS willen geheim houden hoe de Panama Papers tot stand zijn gekomen)

>>>> vanaf 1.1.1.1.1

(1.1' Als de VS geopolitiek gewin willen behalen, zijn ze (waarschijnlijk) de aanstichters van de Panama Papers)

(4)

25. “Het wordt allemaal, in de hogere kringen die meestal afgesloten zijn voor de lagere buitenwereld, als stoer en bewonderenswaardig gezien, als men de belastingdienst goed kan nekken. Men stijgt in achting, in de hogere kringen (bedrijfsleven, regering, openbaar bestuur), als men de belastingdienst en de inspecteur een flinke slimme loer kan draaien. Die het hardste de fiscus belazeren, genieten de meeste bewondering. Vandaar dat het flessen van de fiscus al heel lang bestaat, en juist naar buiten komt, in slechte tijden. Oplichten van de belastingdienst wordt in de samenleving ook helemaal niet als misdadig gezien. Eerder flink, em brutaal, krachtig, gespierd, sterk, slim, listig, sluw, uitgekookt en gehaaid. Vandaar dat er wat gelimlacht wordt, en met een veelzeggende blik gekeken, als openbaar wordt, dat de een of de ander kan niet schelen wie, de belastingdienst heeft omzeild en bij de neus genomen voor vele miljarden guldens (euro's). Sommigen hebben een prachtig optrekje, een schitterend buitenverblijf met hoge hekken, in Panama. Daar kom je zo maar niet een twee drie binnen. Die hebben ook heel wat neer te leggen, als er iemand buiten staat om de schoenen te poetsen. Zo is he nu eenmaal geregeld in de wereld, e zo zal het altijd zijn. Veel geld, trekt nog veel meer geld aan. Eerlijk of oneerlijk verkregen dat maakt niet uit. Sommige belastinginspecteurs knijpen wel eens een oogje dicht, om in de hogere standen der maatschappij naar binnen te kunnen geraken.”

(Jules Zollner in reactie op “Zo kwamen de Panama Papers tot stand” op rtlnieuws.nl op 4 april 2016)

Ronde 1:

1. Sommige belastinginspecteurs knijpen wel eens een oogje dicht [wanneer rijke personen of bedrijven zich schuldig maken aan belastingfraude]

1.1 want [sommige belastinginspecteurs] willen in de hogere standen der maatschappij [terecht komen]

1.1.1 want [oneerlijk verkregen] geld, trekt nog veel meer [oneerlijk verkregen] geld aan

1.1.1.1 want zo is het nu eenmaal geregeld in de wereld, en zo zal het altijd zijn.

(1.1' Als sommige belastinginspecteurs in de hogere standen der maatschappij terecht willen komen, knijpen sommige belastinginspecteurs (waarschijnlijk) wel eens een oogje dicht wanneer rijke personen of bedrijven zich schuldig maken aan belastingfraude.)

Ronde 2:

(1. De hogere kringen (bedrijfsleven, regering, openbaar bestuur) kopen belastinginspecteurs om, om belasting te ontduiken)

1.1a sommige belastinginspecteurs knijpen weleens een oogje dicht om in de hogere standen der maatschappij te kunnen geraken

(1.1a.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1a.1.1 de betreffende belastinginspecteurs houden dit geheim)

1.1a.1.1.1 sommige belastinginspecteurs knijpen weleens een oogje dicht om in de hogere standen der maatschappij te kunnen geraken

>>>> vanaf 1.1a.1

1.1b de hogere kringen (bedrijfsleven, regering, openbaar bestuur) hebben heel wat [geld] neer te leggen als er iemand buiten staat om de schoenen te poetsen

1.1c in de hogere kringen (bedrijfsleven, regering, openbaar bestuur) wordt het als stoer en bewonderenswaardig gezien als men de Belastingdienst goed kan nekken

(1.1c.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1c.1.1 de hogere kringen (bedrijfsleven, regering, openbaar bestuur) zijn meestal afgesloten voor de lagere buitenwereld

1.1' Als sommige belastinginspecteurs weleens een oogje dichtknijpen voor financieel gewin, hogere kringen veel geld hebben en het als stoer zien om de Belastingdienst te nekken, dan kopen hogere kringen belastinginspecteurs om om belasting te ontduiken

1. Sommige belastinginspecteurs knijpen weleens een oogje dicht om in de hogere standen der maatschappij te kunnen geraken

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1 de betreffende belastinginspecteurs houden dit bewijs geheim)

1.1.1 sommige belastinginspecteurs knijpen weleens een oogje dicht om in de hogere standen der maatschappij te kunnen geraken

(1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1

(1.1' Als er geen bewijs is dat sommige belastinginspecteurs weleens een oogje dichtknijpen om in de hogere standen der maatschappij te kunnen geraken, knijpen sommige belastinginspecteurs (waarschijnlijk) weleens een oogje dicht om in de hogere standen der maatschappij te kunnen geraken)

(4)

26. "Manuel Noriega was a known drug kingpin when the CIA, under the leadership of George HW Bush, put him in charge of Panama. Panama is a CIA playground. Then when Noriega tried to shake of U.S. control, we invaded Panama to "arrest" him on drug charges. The same global banks that launder money for intelligence agencies also launder money for global billionaires and corporations to avoid taxes, international arms dealers, drug cartels, and terrorists. It has been shown mathematically that interdicting drugs makes them more profitable, but interdicting cash hurts the cartels. But that is rarely done. Money laundering flourishes because the people that use it write the laws. As George Carlin used to say, "It's one big club, and your not in it." According to Bloomberg News (a Wall Street firm) there is \$39 trillion hidden in offshore accounts. Meanwhile these same people want tax cuts and cuts in government services, because "there is no money." A few hundred people control half of the world's wealth. It is not possible that they are as productive as 3.5 billion

people. They manipulate governments and all markets to skim cash from you all the time. A NY State retirement account made \$2.5 billion and paid almost all of it in exorbitant hedge fund fees, even as hedge funds underperformed the market. Then the employees will get blamed for pension costs. When someone like Clinton says that single payer healthcare can "never, ever happen," this is why. Fight back!"

(‘J McGloin’ in reactie op “Panama Papers Leak Casts Light on a Law Firm Founded on Secrecy” op *nytimes.com* op 6 april 2016)

Ronde 1:

1. [Een paar honderd mensen die de helft van de rijkdom in de wereld controleren] manipuleren constant regeringen en alle markten om geld af te troggelen bij [het volk]

1.1 want het witwassen van geld floreert doordat de mensen die er gebruik van maken, de wetten maken.

1.1.1 Zoals George Carlin zei: “Het is één grote club, en jij zit er niet in.”

1.2 Volgens Bloomberg News (een bedrijf van Wall Street) is er 39 miljard dollar verstopt op offshore [bank]rekeningen [door de paar honderd mensen die de helft van de rijkdom in de wereld controleren], tegelijkertijd willen ze lagere belastingen en minder overheid, omdat “er geen geld is”.

1.3 Een pensioenfonds van de staat New York verdiende 2,5 miljard dollar en betaalde bijna alles aan exorbitante hedge fund-kosten, dan krijgen werknemers de schuld voor de pensioenkosten.

(1.1’ Als het witwassen van geld floreert doordat de mensen die er gebruik van maken, de wetten maken, dan manipuleren een paar honderd mensen die de helft van de rijkdom in de wereld controleren (waarschijnlijk) constant regeringen en alle markten om geld af te troggelen bij het volk.)

Ronde 2:

(1. Regeringen, globaal opererende banken, geheime diensten, miljardairs, bedrijven, wapenhandelaren, drugskartels en terroristen werken samen om geld wit te wassen en belasting te ontduiken)

1.1a dezelfde mensen die profiteren van geld witwassen [regeringen, maken de wetten [zonder daarbij wetten te maken die witwassen aanpakken]

(1.1a.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1a.1.1 dat wordt geheim gehouden door regeringen)

1.1a.1.1.1 witwassen floreert omdat de mensen die er gebruik van maken [regeringen], de wetten maken [zonder daarbij wetten te maken die witwassen aanpakken]

(1.1a.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1a.1.1

1.1a.1.1.2 zoals [publicist en komiek] George Carlin zei: “het is één grote club, en jij zit er niet in”

(1.1.1.1.2.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1a.1.1

1.1a.1.1.2’ Als [publicist en komiek] George Carlin het zegt, is het waar

1.1a.1.1.3 [de regering van de VS] en de CIA wassen al eens drugsgeld wit in Panama

(1.1a.1.1.3.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1a.1.1

1.1b dezelfde globaal opererende banken die geld witwassen voor geheime diensten, wassen ook geld wit voor miljardairs en bedrijven om belasting te ontduiken, en voor wapenhandelaren, drugskartels en terroristen

(1.1b.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1a.1.1

(1.1c de regeringen, globaal opererende banken, geheime diensten, miljardairs, bedrijven, wapenhandelaren, drugskartels en terroristen halen financieel gewin uit het witwassen en het ontduiken van belasting)

1.1b.1 er wordt 39 triljoen dollar verborgen gehouden op overzeese [bankrekeningen]

1.1b.1.1 volgens Bloomberg News (een bedrijf op Wall Street)

(1.1b.1.1' Als Bloomberg News (een bedrijf op Wall Street) het zegt, is het waar)

(1.1b.1' Als er 39 triljoen dollar verborgen gehouden wordt op overzeese bankrekeningen, dan is dat geld van regeringen, globaal opererende banken, geheime diensten, miljardairs, bedrijven, wapenhandelaren, drugskartels en terroristen die samenwerken om geld wit te wassen en belasting te ontduiken)

(1.1b.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1a.1.1

(1.1' Als de mensen die profiteren van het witwassen van geld en ontduiken van belasting de wetten maken, en banken het witwassen en belastingontduiken van regeringen, globaal opererende banken, bedrijven, wapenhandelaren, drugskartels en terroristen faciliteren, en regeringen, globaal opererende banken, bedrijven, wapenhandelaren, drugskartels en terroristen daar financieel gewin uit halen, werken regeringen, globaal opererende banken, bedrijven, wapenhandelaren, drugskartels en terroristen (waarschijnlijk) samen om geld wit te wassen en belasting te ontduiken)

(4)

27. "Some have questioned why the Panama Papers were reported earlier and more amply in The Guardian and other sources, as NYTimes delayed and demurred. One can only imagine that owners of many seldom-inhabited eight-figure mid-Manhattan residences would rather this story vanish quickly as possible, and that their NYTimes will be only too happy to comply."
(‘vishmael’ in reactie op “Panama Papers Leak Casts Light on a Law Firm Founded on Secrecy” op *nytimes.com* op 6 april 2016)

Ronde 1:

(1. De New York Times wil niet berichten over de Panama Papers)

(1.1 want sommige invloedrijke New York Times-lezers worden in de Panama Papers genoemd)

1.2 want de Panama Papers werden eerder verslagen in The Guardian en andere bronnen, terwijl de New York Times dat pas veel later deed.

(1.1' Als sommige invloedrijke New York Times-lezers genoemd worden in de Panama Papers en de Panama Papers eerder verslagen worden in The Guardian en andere bronnen terwijl de New York Times dat pas veel later deed, wil de New York Times niet berichten over de Panama Papers.)

Ronde 2:

1. *The New York Times* werkt mee [aan het zo snel mogelijk laten verdwijnen van een verhaal als rijke lezers dat willen]

1.1 Er werd eerder over de Panama Papers in *The Guardian* en andere kranten, terwijl *The New York Times* dat pas veel later deed

(1.1.1a omdat *New York Times*-lezers genoemd in de Panama Papers hebben verzocht de Panama Papers zo snel mogelijk te laten verdwijnen)

1.1.1a.1 eigenaren van veel niet vaak bewoonde peperdure optrekjes middenin Manhattan [die *The New York Times* lezen] zouden [de Panama Papers] het liefst zo snel mogelijk zien verdwijnen [omdat ze zelf genoemd worden in de Panama Papers]

(1.1.1a.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1a.1.1.1 omdat de in de Panama Papers genoemde lezers wel vaker negatieve publiciteit verborgen houden)

(1.1.1a.1.1.1.1 omdat *New York Times*-lezers genoemd in de Panama Papers hebben verzocht de Panama Papers zo snel mogelijk te laten verdwijnen)

1.1.1b *The New York Times* wilde graag meewerken [aan het verzoek van haar in de Panama Papers genoemde lezers]

(1.1.1b.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1b.1.1.1 omdat *The New York Times* wel vaker negatieve publiciteit verborgen houdt)

1.1.1b.1.1.1.1 *The New York Times* werkt graag mee [aan het zo snel mogelijk laten verdwijnen van een verhaal als rijke lezers dat willen]

>>>> vanaf 1.1

(1.1' Als *The New York Times* veel later publiceert over een verhaal dan *The Guardian* en andere kranten, dan werkt *The New York Times* (waarschijnlijk) mee aan het zo snel mogelijk laten verdwijnen van een verhaal als rijke lezers dat willen)

(3)

28. "Headline should be: "Corporate Media Gatekeepers Protect Western 1% From Panama Leak" Have you noticed that the Panama Papers scandal is focused on China, Russia, Iceland, etc.... (Iceland: the one country in the world that jailed bankers and bailed out the PEOPLE, after the 2008 crash)..... "The leak is being managed by the grandly but laughably named "International Consortium of Investigative Journalists", which is funded and organised entirely by the USA's Center for Public Integrity. Their funders include Ford Foundation, Carnegie Endowment, Rockefeller Family Fund, W K Kellogg Foundation, Open Society Foundation (Soros), among many others. Do not expect a genuine expose of western capitalism. The dirty secrets of western corporations will remain unpublished. Expect hits at Russia, Iran and Syria and some tiny "balancing" western country like Iceland. A superannuated UK peer or two will be sacrificed – someone already with dementia. The corporate media – the Guardian and BBC in the UK – have exclusive access to the database which you and I cannot see. They are protecting themselves from even seeing western corporations' sensitive information by only looking at those documents which are brought up by specific searches such as UN sanctions busters. Never forget the Guardian smashed its copies of the Snowden files on the instruction of MI6." <https://www.craigmurray.org.uk/archives/2016/04/corporate-media-gatekeepers-protect-western-1-from-panama-leak/>"

(James Myers in reactie op “Panama Papers Leak Casts Light on a Law Firm Founded on Secrecy” op *nytimes.com* op 6 april 2016)

Ronde 1:

1. Verwacht geen werkelijke onthullingen over [de ‘dirty secrets’ van Westerse bedrijven] [in de Panama Papers]

1.1 want de Panama Papers focussen [alleen] op [onbelangrijke landen].

1.1.1 want [de Panama Papers] worden beheerd door het International Consortium of Investigative Journalists, dat wordt gefinancierd en gecontroleerd door het Center for Public Integrity uit de VS.

1.2 de media houden de geheimen van Westerse bedrijven geheim

1.2.1 The Guardian en de BBC hebben exclusieve toegang tot de database [van de Panama Papers] en zoeken alleen naar documenten [die niet over Westerse bedrijven gaan]

(1.1’ Als de Panama Papers alleen op onbelangrijke landen focussen en de media de geheimen van Westerse bedrijven geheimhouden, dan moet je (waarschijnlijk) geen werkelijke onthullingen over de ‘dirty secrets’ van Westerse bedrijven verwachten in de Panama Papers.)

Ronde 2:

1. [De media die de Panama Papers in handen heeft] beschermen Westerse [bedrijven en regeringen] tegen [onthullingen uit de Panama Papers]

(1.1a alleen niet-Westerse bedrijven, personen en regeringen worden genoemd in de Panama Papers)

1.1a.1 het Panama Papers-schandaal gaat om China, Rusland, IJsland, etc.

1.1a.2 er zijn alleen nog [onthullingen] te verwachten over Rusland, Iran, Syria, kleine Westerse landen als IJsland en onbelangrijke Britse politici

1.1b [de media hebben er een belang bij dat de geheime zaken van] het Westerse kapitalisme [Westerse bedrijven en regeringen] [niet] geopenbaard worden

(1.1b.1 het International Consortium of Investigative Journalists heeft er belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

1.1b.1.1 het International Consortium of Investigative Journalists wordt volledig gefinancierd en georganiseerd door het Center for Public Integrity van de VS

(1.1b.1.1.1 het Center for Public Integrity is van de regering van de VS)

(1.1b.1.2 het International Consortium of Investigative Journalists beschermt de belangen van haar financiers)

(1.1b.1.2.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1b.1.2.1.1 het International Consortium of Investigative Journalists houdt deze bewijzen geheim)

(1.1b.1.2.1.1.1 het International Consortium of Investigative Journalists is partijdig)

>>>> vanaf 1.1b.1.1, 1.1b.1.2 en 1.1b.1.3

1.1b.1.2.2 de financiers van het International Consortium of Investigative Journalism zijn onder meer de Ford Foundation, Carnegie Endowment, Rockefeller Family Fund, W.K. Kellogg Foundation en Open Society Foundation (Soros)

(1.1b.1.2.2’ Als een medium wordt gefinancierd door onder meer Ford Foundation, Carnegie Endowment, Rockefeller Family Fund, W.K. Kellogg

Foundation en Open Society Foundation (Soros), heeft het medium er (waarschijnlijk) belang bij dat de geheime zaken van die bedrijven niet geopenbaard worden)

(1.1b.1.2.2'.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1b.1.2.2'.1.1 het International Consortium of Investigative Journalists houdt deze bewijzen geheim)

(1.1b.1.2.2'.1.1.1 het International Consortium of Investigative Journalists heeft er belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

>>>> vanaf 1.1b.1.1, 1.1b.1.2 en 1.1b.1.3

(1.1b.1.3 het International Consortium of Investigative Journalist zoekt [in de Panama Papers] alleen naar gevoelige informatie van niet-Westerse bedrijven, personen en regeringen)

(1.1b.1.3.1a het International Consortium of Investigative Journalists heeft exclusieve toegang tot de Panama Papers)

(1.1b.1.3.1b in de Panama Papers staat veel gevoelige informatie over Westerse bedrijven, regeringen en personen)

(1.1b.1.3.1b.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1b.1.3.1b.1.1 omdat het International Consortium of Investigative Journalists deze bewijzen geheim houdt)

(1.1b.1.3.1b.1.1.1 het International Consortium of Investigative Journalists heeft er een belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

>>>> vanaf 1.1b.1.1, 1.1b.1.2 en 1.1b.1.3

(1.1b.1.3.1c het International Consortium of Investigative Journalists heeft er een belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

>>>> vanaf 1.1b.1.1, 1.1b.1.2 en 1.1b.1.3

(1.1b.2 *The Guardian* en *The BBC* hebben er belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

1.1b.2.1 *The Guardian* en *The BBC* zijn 'corporate media' [media die wordt gecontroleerd door het bedrijfsleven]

(1.1b.2.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1b.2.1.1.1 *The Guardian* en *The BBC* houden deze bewijzen geheim)

(1.1b.2.1.1.1.1 *The Guardian* en *The BBC* hebben er belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

1.1b.2.2 *The Guardian* en *The BBC* zoeken [in de Panama Papers] alleen naar gevoelige informatie van niet-Westerse [bedrijven, personen en regeringen]

1.1b.2.2.1a *The Guardian* en *The BBC* hebben exclusieve toegang tot de [Panama Papers]

(1.1b.2.2.1b in de Panama Papers staat veel gevoelige informatie over Westerse bedrijven, regeringen en personen)

(1.1b.2.2.1b.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1b.2.2.1b.1.1 omdat *The Guardian* en *The BBC* deze bewijzen geheim houden)

(1.1b.2.2.1b.1.1.1 *The Guardian* en *The BBC* hebben er een belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

>>>> vanaf 1.1b.2.1 en 1.1b.2.2

(1.1b.2.2.1c *The Guardian* en *The BBC* hebben er een belang bij dat de geheime zaken van Westerse bedrijven en regeringen niet geopenbaard worden)

>>>> vanaf 1.1b.2.1 en 1.1b.2.2

(1.1' Als alleen niet-Westerse bedrijven genoemd worden in berichtgeving over de Panama Papers en de media die de Panama Papers in handen hebben er een belang bij hebben dat geheime zaken van Westerse bedrijven niet geopenbaard worden, dan beschermen de media die de Panama Papers in handen hebben Westerse bedrijven en regeringen (waarschijnlijk) tegen onthullingen uit de Panama Papers)

(4)

29. "What's missing here? The names of Americans involved and the fact that this is another scandal emerging from policy backed by Clinton and opposed from the onset by Sanders. The fact that US leaders have not been included speaks to the kind of "journalism" behind this leak and makes it highly suspect."

('Al M' in reactie op "Panama Papers Leak Casts Light on a Law Firm Founded on Secrecy" op *nytimes.com* op 6 april 2016)

Ronde 1:

1. Het soort journalistiek dat achter [de Panama Papers] zit is zeer verdacht

1.1 want er worden geen [Amerikaanse politici] genoemd [in de Panama Papers]

(1.1' Als er geen Amerikaanse politici genoemd worden in de Panama Papers, dan is het soort journalistiek dat achter de Panama Papers zit zeer verdacht.)

Ronde 2:

(1. De journalisten achter de Panama Papers bevoordelen doelbewust regeringsleiders van de VS)

1.1. het soort 'journalistiek' achter [de Panama Papers] is zeer verdacht [van subjectiviteit]

1.1.1 er zijn geen leiders uit de VS betrokken [bij de Panama Papers]

1.1.2 het feit dat het schandaal [van de Panama Papers] voortkomt uit beleid dat gesteund werd door [democratische presidentskandidaat Hillary] Clinton en niet gesteund werd door [democratische presidentskandidaat Bernie] Sanders, wordt niet genoemd

(1.1' Als het soort 'journalistiek' achter de Panama Papers zeer verdacht is van subjectiviteit, dan bevoordelen de journalisten achter de Panama Papers (waarschijnlijk) doelbewust regeringsleiders van de VS)

(1.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1'.1.1 de journalisten achter de Panama Papers houden dit bewijs geheim)

(1.1'.1.1.1 de journalisten achter de Panama Papers bevoordelen doelbewust regeringsleiders van de VS)

>>>> vanaf 1.1

(4)

30. ““International ships flew the Panamanian flag to take advantage of its advantageous corporate tax structure, which some experts say was copied almost directly from the state of Delaware.” Have you ever wondered why so many American companies were incorporated in Delaware? My guess is that the clock is ticking on the financial corruption built into the laws and Constitution of the state of Delaware. It cannot use its contacts among the elites in the media and politics to keep hiding its foundation of corruption. Not in this internet age. The more we Americans learn about Delaware, the more we are ashamed of it. It has long been an enabler and facilitator of tax evasion and money laundering. Don't take my word for it. Just read "Treasure Islands: Tax Havens and the Men who Stole the World" (2011) by the brilliant British author Nicholas Shaxson.”
(‘Timothy Bal’ in reactie op “Panama Papers Leak Casts Light on a Law Firm Founded on Secrecy” op *nytimes.com* op 6 april 2016)

Ronde 1:

1. De financiële corruptie in de wetten en grondwet van [de Amerikaanse staat Delaware] [kan niet lang meer zo doorgaan]

1.1a want [de Amerikaanse staat Delaware] heeft lang belastingontduiking en witwassen gefaciliteerd

1.1a.1 want dat zegt de briljante Britse schrijver Nicholas Saxson in [zijn boek] ‘Treasure Islands: Tax Havens and the Men who Stole the World’.

1.1b want [de Amerikaanse staat Delaware] kan haar contacten met de elite in de media en politiek niet blijven gebruiken om haar corrupte fundering te verbergen

1.1b.1 want dat kan niet in deze tijd van het internet

1.1b.2 en hoe meer Amerikanen over Delaware te weten komen, hoe meer ze zich erover schamen.

(1.1’ Als de Amerikaanse staat Delaware lang belastingontduiking en witwassen heeft gefaciliteerd en haar contacten met de elite in de media en politiek niet kan blijven gebruiken om haar corrupte fundering te verbergen, kan de financiële corruptie in de wetten en grondwet van de Amerikaanse staat Delaware (waarschijnlijk) niet lang meer zo doorgaan.)

Ronde 2:

1. De [Amerikaanse] staat Delaware gebruikt haar contacten binnen de media-elite en de politieke elite [van de VS] om [de corruptie in haar wetten en grondwet] te verbergen

1.1a financiële corruptie zit ingebouwd in de wetten en de grondwet van de [Amerikaanse] staat Delaware

(1.1a.1 veel Amerikaanse bedrijven zijn gevestigd in Delaware om te profiteren van de corruptie in de hand werkende wetten daar)

1.1a.1.1a veel Amerikaanse bedrijven zijn gevestigd in Delaware

(1.1a.1.1b de wetten in Delaware werken corruptie in de hand)

1.1a.1.1b.1 de wetten in Delaware lijken op die van Panama [waar grootschalige corruptie en belastingontwijking is ontdekt]

1.1a.1.1b.1.1 sommige experts zeggen dat de wetten in Delaware lijken op die van Panama

(1.1a.1.1b.1.1' Als sommige experts iets zeggen, is dat waar)

1.1b de [Amerikaanse] staat Delaware heeft contacten binnen de media-elite en de politieke elite [van de VS] [houden zaken geheim voor Delaware]

(1.1b.1a de [Amerikaanse] staat Delaware heeft contacten binnen de media-elite en de politieke elite [van de VS])

(1.1b.1a.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1b.1a.1.1 de [Amerikaanse] staat Delaware heeft contacten binnen de media-elite en de politieke elite [van de VS] [houden zaken geheim voor Delaware]

>>>> vanaf 1.1b.1a en 1.1b.1b

(1.1b.1b de contacten van de [Amerikaanse] staat Delaware binnen de media-elite en de politieke elite houden zaken geheim voor Delaware)

(1.1b.1b.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1b.1b.1.1 de [Amerikaanse] staat Delaware heeft contacten binnen de media-elite en de politieke elite [van de VS] [houden zaken geheim voor Delaware]

>>>> vanaf 1.1b.1a en 1.1b.1b

(1.1' Als de financiële corruptie zit ingebouwd in de wetten en de grondwet van de Amerikaanse staat Delaware en de Amerikaanse staat Delaware contacten heeft binnen de media-elite en de politieke elite van de VS die zaken geheim houden voor Delaware, gebruikt de Amerikaanse staat Delaware (waarschijnlijk) haar contacten binnen de media-elite en politieke elite van de VS om de corruptie in haar wetten en grondwet te verbergen)

(4)

31. "Net als hij vast ook gelooft in Sinterklaas en sprookjes..... Totaal ongeloofwaardig geworden deze man. Graag een bezem door al die bonden. UEFA, FIFA, KNVB ze houden elkaar allemaal de hand boven het hoofd."

('HJMD' in reactie op "Van Praag gelooft ondanks inval bij UEFA in onschuld Infantino" op *nu.nl* op 7 april 2016, <http://www.nuij.nl/algemeen/van-praag-gelooft-ondanks-inval-bij-uefa-in-35679358.lynkx>)

Ronde 1:

1. [Er moet] een bezem door alle [voetbal]bonden.

1.1 want de UEFA, FIFA [en] KNVB houden elkaar allemaal de hand boven het hoofd

1.1.1 want [KNVB-voorzitter Michael van Praag] is totaal ongeloofwaardig geworden.

(1.1.1.1 want hij gelooft in de onschuld van FIFA-voorzitter Gianni Infantino.)

(1.1' Als de UEFA, FIFA en KNVB elkaar allemaal de hand boven het hoofd houden, moet er (waarschijnlijk) een bezem door alle voetbalbonden.)

Ronde 2:

1. [Alle voetbalbonden] houden elkaar de hand boven het hoofd

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1 de voetbalbonden houden geheim dat ze elkaar de hand boven het hoofd houden)

1.1.1.1 [alle voetbalbonden] houden elkaar de hand boven het hoofd

>>>> vanaf 1.1

(1.1' Als er geen bewijs is dat alle voetbalbonden elkaar de hand boven het hoofd houden, houden ze elkaar (waarschijnlijk) de hand boven het hoofd)

(1)

32. "Het wordt tijd om de hele administratie van UEFA en FIFA door te spitten!! Dan gaat het pas echt stinken!!!"

('Topperz' in reactie op "Van Praag gelooft ondanks inval bij UEFA in onschuld Infantino" op *nu.nl* op 7 april 2016)

Ronde 1:

1. Het wordt tijd om de hele administratie van de UEFA en FIFA door te spitten

1.1 want [als de hele administratie van de UEFA en FIFA doorgespit worden] [gaan er pas echt illegale zaken ontdekt worden]

(1.1.1 want de UEFA en FIFA houden illegale zaken geheim)

(1.1' Als er pas echt illegale zaken ontdekt worden als de hele administratie van de UEFA en FIFA doorgespit worden, dan wordt het (waarschijnlijk) tijd om de hele administratie van de UEFA en FIFA door te spitten.)

Ronde 2:

(1. De FIFA en UEFA houden nog onacceptabeler zaken dan nu al bekend zijn, geheim)

(1.1a de FIFA en UEFA geven geen inzage in hun hele administratie)

(1.1a.1 de hele administratie van de FIFA en UEFA is nog niet ingezien)

1.1a.1.1 het wordt tijd om de hele administratie van [de] UEFA en FIFA door te spitten

(1.1b de FIFA en UEFA doen nog onacceptabeler zaken dan nu al bekend zijn)

1.1b.1 [als de hele administratie van de FIFA en UEFA doorgespit wordt] dan gaat het pas echt stinken

(1.1b.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1b.1.1.1 de FIFA en UEFA houden nog onacceptabeler zaken dan nu al bekend zijn, geheim)

>>>> vanaf 1.1a en 1.1b

(1.1' Als de FIFA en UEFA geen inzage geven in hun hele administratie en nog onacceptabeler zaken doen dan nu al bekend zijn, dan houden de FIFA en UEFA (waarschijnlijk) nog onacceptabeler zaken dan nu al bekend zijn, geheim)

(1)

33. "Heel die bende daar bij de uefa en fifa zijn corrupt. Iedereen houdt elkaar het hand boven het hoofd en dekken elkaar."

('MrMasterMan' in reactie op "Van Praag gelooft ondanks inval bij UEFA in onschuld Infantino" op *nu.nl* op 7 april 2016)

Ronde 1:

1. [Iedereen] bij de UEFA en FIFA is corrupt

1.1 want iedereen [bij de UEFA en FIFA] houdt elkaar de hand boven het hoofd en dekt elkaar

(1.1' Als iedereen bij de UEFA en FIFA elkaar de hand boven het hoofd houdt en elkaar dekt, is iedereen bij de UEFA en FIFA (waarschijnlijk) corrupt.)

Ronde 2:

1. Iedereen [binnen de UEFA en FIFA] houdt elkaar de hand boven het hoofd en dekt elkaar

1.1 heel die bende daar bij de UEFA en FIFA is corrupt

(1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1 iedereen binnen de UEFA en FIFA houdt geheim dat ze elkaar de hand boven het hoofd houden en elkaar dekken)

1.1.1.1.1 iedereen [binnen de UEFA en FIFA] houdt elkaar de hand boven het hoofd en dekt elkaar

>>>> vanaf 1.1

(1.1' Als de hele bende bij de UEFA en FIFA corrupt is, houdt iedereen binnen de UEFA en FIFA elkaar (waarschijnlijk) de hand boven het hoofd en dekt iedereen elkaar)

(1)

34. "Met een winstmarge van 50-60% is dat natuurlijk peanuts! Kijk maar eens hoeveel mensen ze op de loonlijst hebben en onderhands betalen iedere keer als de merknaam te kust en te keur schaamteloos op radio en tv wordt gescandeerd! De reclame code commissie zal ook wel een flinke hap meeprofitieren, want ze weigeren er iets aan te doen! Zodoende denken veel kinderen dat er niets anders of beters bestaat!"

('Geen moordkuil' in reactie op "Franse toezichthouder klaagt Apple aan voor 48,5 miljoen" op *nu.nl* op 7 april 2016, <http://www.nuij.nl/algemeen/franse-toezichthouder-klaagt-apple-aan-voor-48-5.35679575.lynkx>)

Ronde 1:

(1. Apple en de Reclame Code Commissie werken samen om Apple-producten te promoten)

1.1a want kijk maar eens hoeveel mensen [Apple] op de loonlijst heeft en onderhands betaalt iedere keer als de merknaam te kust en te keur schaamteloos op radio en tv wordt gescandeerd

1.1b want de Reclame Code Commissie zal ook wel een flinke hap [geld] meeprofitieren

1.1b.1 want ze weigeren iets te doen [aan het onderhands betalen van mensen door Apple]

(1.1' Als Apple veel mensen op de loonlijst heeft staan en onderhands betaalt iedere keer als de merknaam te kust en te keur schaamteloos op radio en tv wordt gescandeerd en de Reclame Code Commissie ook wel een flinke hap geld zal meeprofitieren, werken Apple en de Reclame Code Commissie (waarschijnlijk) samen om Apple-producten te promoten.)

Ronde 2:

Dubbele beschuldiging

- 1. Apple koopt mensen om [om de goede naam van haar merk te behouden]
  - (1.1 hiervoor is geen bewijs)
    - (1.1.1 Apple houdt het bewijs dat het mensen omkoopt om de goede naam van haar merk te behouden, geheim)
      - 1.1.1.1 Apple koopt mensen om [om de goede naam van haar merk te behouden]
        - >>>> vanaf 1.1
  - 1.1' Als er geen bewijs is dat Apple mensen omkoopt om de goede naam van haar merk te behouden, koopt Apple (waarschijnlijk) mensen om om de goede naam van haar merk te behouden
- (1)
- 1. De Reclame Code Commissie [wordt omgekocht door Apple om niets te ondernemen tegen Apple]
  - (1.1a de Reclame Code Commissie onderneemt niets tegen Apple)
    - 1.1a.1 de Reclame Code Commissie weigert iets te doen [aan wanpraktijken van Apple]
      - (1.1a.1.1a Apple maakt zich schuldig aan wanpraktijken)
        - (1.1a.1.1a.1 hiervoor is geen bewijs)
          - 1.1a.1.1a.1.1 Apple koopt mensen om [om de goede naam van haar merk te behouden]
            - (1.1a.1.1a.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)
              - (1.1a.1.1a.1.1.1.1 Apple houdt het bewijs dat het mensen omkoopt om de goede naam van haar merk te behouden, geheim)
                - 1.1a.1.1a.1.1.1.1.1 Apple koopt mensen om [om de goede naam van haar merk te behouden]
                  - >>>> vanaf 1.1a.1.1a.1.1.1
        - (1.1a.1.1b de Reclame Code Commissie weigert hier iets aan te doen)
          - (1.1a.1.1b.1 hiervoor is geen bewijs)
            - (1.1a.1.1b.1.1 de Reclame Code Commissie houdt het bewijs dat het weigert iets te doen aan wanpraktijken van Apple, geheim)
              - 1.1a.1.1b.1.1.1 de Reclame Code Commissie [wordt omgekocht door Apple om niets te ondernemen tegen Apple]
                - >>>> vanaf 1.1a en 1.1b
    - 1.1b Apple koopt mensen om [om de goede naam van haar merk te behouden]
      - (1.1b.1 hiervoor is geen bewijs)
        - (1.1b.1.1 Apple houdt het bewijs dat het mensen omkoopt om om de goede naam van haar merk te behouden, geheim)
          - 1.1b.1.1.1 Apple koopt mensen om [om de goede naam van haar merk te behouden]
            - >>>> vanaf 1.1b.1
      - (1.1' Als de Reclame Code Commissie niets onderneemt tegen Apple en Apple mensen omkoopt om de goede naam van haar merk te behouden, wordt de Reclame Code Commissie (waarschijnlijk) omgekocht door Apple om niets te ondernemen tegen Apple)

(4)

35. “We weten nog geen 1% van wat deze mensen achter onze rug uitvreten”
(Richard Wielinga in reactie op “Commissaris ABN Amro in Panama Papers” op *rtnieuws.nl* op 7 april 2016, <http://www.rtnieuws.nl/nieuws/binnenland/commissaris-abn-amro-panama-papers>)

Ronde 1:

(1. Bankiers voeren veel illegale, geheime activiteiten uit)

1.1 want we weten nog geen één procent van wat [bankiers] achter onze rug uitvreten

(1.1' Als we nog geen één procent weten van wat bankiers achter onze rug uitvoeren, voeren bankiers (waarschijnlijk) veel illegale, geheime activiteiten uit.)

Ronde 2:

1. [Het grote publiek] weet nog geen één procent van wat [hooggeplaatste zakenmensen] achter [de rug van het grote publiek] uitvreten

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1 hooggeplaatste zakenmensen houden bewijzen voor dat het grote publiek nog geen één procent weet van wat ze uitvreten, geheim)

1.1.1.1 [Het grote publiek] weet nog geen één procent van wat [hooggeplaatste zakenmensen] achter [de rug van hooggeplaatste zakenmensen] uitvreten

(1.1' Als er geen bewijs is dat het grote publiek nog geen één procent weet van wat hooggeplaatste zakenmensen achter de rug van het grote publiek uitvreten, weet het grote publiek (waarschijnlijk) nog geen één procent van wat hooggeplaatste zakenmensen achter de rug van het grote publiek uitvreten)

(1)

36. “Voetbal is de allergrootste sport en amusementsindustrie van de wereld. De commerciële belangen zijn reusachtig, dat loopt in de miljarden dollars, of euro's zo u wilt. Dus wat denkt u waarom er de controles op doping zo kleinschalig blijven en er zo weinig voetballers op doping worden betrapt. Of beter gezegd, waarom er zo weinig voor doping worden bestraft. Dat zelfde geldt voor commercieel miljarden opbrengende sporters uit andere sporten, zoals bijv. Usain Bolt, Nadal, enz.”

(‘mijneigen’ in reactie op “Vaker controleren in het voetbal is nog niet nodig” op *ad.nl* op 7 april 2016, <http://www.ad.nl/ad/nl/38501/Doping/article/detail/4277462/2016/04/07/Vaker-controleren-in-het-voetbal-is-nog-niet-nodig.dhtml?show=react>)

Ronde 1:

(1. De FIFA zorgt ervoor dat er weinig voetballers worden bestraft voor dopinggebruik)

1.1 want de commerciële belangen [bij het voetbal] zijn reusachtig

1.1.1 want voetbal is de allergrootste sport en amusementsindustrie van de wereld.

1.2 want ook commercieel miljarden opbrengende sporters uit andere sporten [worden niet bestraft voor dopinggebruik]

(1.1' Als de commerciële belangen bij het voetbal reusachtig zijn en ook commercieel miljarden opbrengende sporters uit andere sporten niet bestraft worden voor dopinggebruik, dan zorgt de FIFA er (waarschijnlijk) voor dat er weinig voetballers worden bestraft voor dopinggebruik.)

Ronde 2:

Dubbele beschuldiging

(1. Commercieel miljarden opbrengende sporters gebruiken doping)

(1.1 voetballers gebruiken doping)

(1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1.1 de wereldvoetbalbond FIFA houdt dopinggebruik onder voetballers geheim uit commerciële overwegingen)

(1.1.1.1.1a de FIFA houdt dopinggebruik onder voetballers geheim)

1.1.1.1.1a.1 de controles op doping zijn kleinschalig

1.1.1.1.1a.2 er worden weinig voetballers voor doping bestraft

(1.1.1.1.1a.1' Als controles op doping kleinschalig zijn en er weinig voetballers voor doping worden bestraft, houdt de FIFA dopinggebruik geheim)

(1.1.1.1.1a.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1.1

(1.1.1.1.1b de FIFA verdient geld aan dopinggebruikende voetballers die niet gestraft worden)

1.1.1.1.1b.1 voetbal is de allergrootste sport en amusementsindustrie van de wereld

1.1.1.1.1b.1.1 de commerciële belangen lopen in de miljarden euro's

(1.1.1.1.1b.1' Als voetbal de allergrootste sport en amusementsindustrie van de wereld is, verdient de FIFA geld aan dopinggebruikende voetballers die niet gestraft worden)

(1.1.1.1.1b.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1.1

1.2 commercieel miljarden opbrengende sporters [uit andere sporten] gebruiken doping

(1.2.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.2.1.1 sportbonden van andere sporten dan voetbal houden dopinggebruik onder miljarden opbrengende sporters geheim uit commerciële overwegingen)

(1.2.1.1.1 sportbonden van andere sporten dan voetbal doen dit op eenzelfde manier als de FIFA het bij voetbal doet)

(1.2.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.2.1.1

(1.2.1.2 Usain Bolt gebruikt doping)

(1.2.1.2.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.2.1.2.1.1 de wereldatletiekbond IAAF houdt dopinggebruik onder miljarden opbrengende atletiekers geheim uit commerciële overwegingen)

(1.2.1.2.1.1.1 het IAAF doet dit op eenzelfde manier als de FIFA het bij voetbal doet)

(1.2.1.2.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.2.1.2.1.1

(1.2.1.3 Rafael Nadal gebruikt doping)

(1.2.1.3.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.2.1.3.1.1 de wereldtennisbond ITF houdt dopinggebruik onder miljarden opbrengende tennissers geheim uit commerciële overwegingen)

(1.2.1.3.1.1.1 het ITF doet dit op eenzelfde manier als de FIFA het bij voetbal doet)

(1.2.1.3.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.2.1.3.1.1

1.1' Als voetballers en commercieel miljarden opbrengende sporters uit andere sporten doping gebruiken, gebruiken commercieel miljarden opbrengende sporters (waarschijnlijk) doping

(4)

1. Sportbonden houden dopinggebruik onder commercieel miljarden opbrengende sporters geheim uit commerciële overwegingen

(1.1. de wereldvoetbalbond FIFA houdt dopinggebruik onder voetballers geheim uit commerciële overwegingen)

(1.1.1a de FIFA houdt dopinggebruik onder voetballers geheim)

1.1.1a.1 de controles op doping zijn kleinschalig

1.1.1a.2 er worden weinig voetballers voor doping bestraft

1.1.1a.1' Als controles op doping kleinschalig zijn en er weinig

voetballers voor doping worden bestraft, houdt de FIFA dopinggebruik geheim)

(1.1.1a.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1a.1'.1.1 de FIFA houdt dopinggebruik onder voetballers geheim uit commerciële overwegingen)

>>>> vanaf 1.1.1a en 1.1.1b

(1.1.1b de FIFA verdient geld aan dopinggebruikende voetballers die niet gestraft worden)

1.1.1b.1 voetbal is de allergrootste sport en amusementsindustrie van de wereld

1.1.1b.1.1 de commerciële belangen lopen in de miljarden euro's

(1.1.1b.1' Als voetbal de allergrootste sport en amusementsindustrie van de wereld is, verdient de FIFA geld aan dopinggebruikende voetballers die niet gestraft worden)

(1.1.1b.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1b.1'.1.1 de FIFA houdt dopinggebruik onder voetballers geheim uit commerciële overwegingen)

>>>> vanaf 1.1.1a en 1.1.1b

(1.2 sportbonden van andere sporten dan voetbal houden dopinggebruik onder miljarden opbrengende sporters geheim uit commerciële overwegingen)

(1.2.1 sportbonden doen dit op eenzelfde manier als de FIFA het bij voetbal doet)

(1.2.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.2.1.1.1 sportbonden houden dopinggebruik onder miljarden opbrengende sporters geheim uit commerciële overwegingen)

>>>> vanaf 1.1 en 1.2

(1.1' Als de FIFA en sportbonden van andere sporten dan voetbal dopinggebruik onder miljarden opbrengende sporters geheimhouden uit commerciële overwegingen, houden sportbonden dopinggebruik onder miljarden opbrengende sporters geheim uit commerciële overwegingen)

(3)

37. "Ik ben er nog steeds heilig van overtuigd dat Nederland zeker een keer een finale WK voetbal verloren heeft door doping bij de tegenstander. Na de rust kwamen de Argentijnen als opgefokte marines het veld op en hun spel vertoonde onnatuurlijke agressie. Maar dat is toen nooit onderzocht, omdat het Argentinië betrof in Argentinië."

('Yacoub Nasr' in reactie op "'Vaker controleren in het voetbal is nog niet nodig'" op *ad.nl* op 7 april 2016)

Ronde 1:

1. Het [Argentijnse voetbalelftal] gebruikte doping [in de WK-finale van 1978]

1.1a want na rust kwam de [Argentijnse voetballers] als opgefokte marines het veld op en hun spel vertoonde onnatuurlijke agressie

1.1b want [vermeend dopinggebruik door het Argentijnse voetbalelftal] is [na de WK-finale van 1978] nooit onderzocht

1.1b.1 omdat het Argentinië betrof in Argentinië

(1.1' Als de Argentijnse voetballers na rust als opgefokte marines het veld op kwamen, hun spel onnatuurlijke agressie vertoonde en het vermeende dopinggebruik door het Argentijnse voetbalelftal na de WK-finale van 1978 nooit is onderzocht, gebruikte het Argentijnse voetbalelftal (waarschijnlijk) doping in de WK-finale van 1978.)

Ronde 2:

(1. In de WK-finale van 1978 gebruikte het Argentijnse elftal doping)

1.1 na de rust kwamen de Argentijnen als opgefokte marines het veld op

1.2 na rust vertoonde [het spel van de Argentijnen] onnatuurlijke agressie

1.3 [mogelijk dopinggebruik van het Argentijnse elftal in de WK-finale van 1978] is toen nooit onderzocht

1.3.1 omdat het Argentinië betrof in Argentinië

(1.3.1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.3.1.1.1 dat bewijs wordt geheim gehouden door Argentinië)

(1.3.1.1.1.1 Argentinië houdt wel vaker zaken geheim

1.3.1.1.1.1 [mogelijk dopinggebruik van het Argentijnse elftal in de WK-finale van 1978] is toen nooit onderzocht

>>>> vanaf 1.3.1

(1.1' Als Argentijnse voetballers in de WK-finale van 1978 na de rust als opgefokte marines het veld op kwamen, een onnatuurlijke agressie vertoonden en dat daarna nooit onderzocht werd, gebruikte het Argentijnse elftal tijdens de WK-finale van 1978 (waarschijnlijk) doping)

(4)

38. “Belangenverstremgeling is alom aanwezig, iedereen weet het en zoals gebruikelijk wordt er niets of te laat tegenactie ondernomen. Jan met de pet draait toch overal voor op. Ook dat weten de graaiers en rad voor de ogen draaiers maar al te goed.”

(‘Charlie Bruin’ in reactie op “‘Als ik iemand wil omkopen, doe ik dat niet met een ijsje’” op *ad.nl* op 12 april 2016, <http://www.ad.nl/ad/nl/38261/Nieuws/article/detail/4280480/2016/04/12/Als-ik-iemand-wil-omkopen-doe-ik-dat-niet-met-een-ijsje.dhtml?show=react>)

Ronde 1:

1. Belangenverstremgeling is alom aanwezig

1.1 want iedereen weet [dat belangenverstremgeling alom aanwezig is]

1.2 want er wordt niet of te laat tegenactie ondernomen

1.2.1 want [het volk] draait toch overal voor op

(1.1’ Als iedereen weet dat belangenverstremgeling alom aanwezig is en er niet of te laat tegenactie ondernomen wordt, is belangenverstremgeling alom aanwezig.)

Ronde 2:

1. Belangenverstremgeling [in het bedrijfsleven en de politiek] is alom aanwezig

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1 de betrokken partijen houden het bewijs geheim)

1.1.1.1 het is gebruikelijk om niet of te laat tegenactie te ondernemen

(1.1’ Als er geen bewijs is dat belangenverstremgeling in het bedrijfsleven en de politiek alom aanwezig is, is belangenverstremgeling (waarschijnlijk) alom aanwezig in het bedrijfsleven en de politiek)

(1)

39. “It would make sense for the CIA to seek to change Brazilian politics considering the threat to the American economy that BRICS poses, also for the NSA to want them out considering the Telebras communication cable project threatening their espionage, and also considering the current governments refusal to allow US oil and gas firms to return. There have been numerous articles suggesting this, not hard to read about it, but obviously even if it is true there will be no "evidence" of a clandestine operation currently to overthrow yet another government in South America, but their track record sure does count against them.”

(‘kieran2698’ in reactie op “Brazil’s congressional committee votes in favour of impeaching Dilma Rousseff” op *guardian.co.uk* op 12 april 2016, <http://www.theguardian.com/world/2016/apr/12/brazilian-congressional-committee-votes-to-impeach-dilma-rousseff#comments>)

Ronde 1:

(1. De VS willen de regering van Brazilië omver werpen)

1.1 want de CIA ziet BRICS [een samenwerkingsverband tussen Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika] als een gevaar voor de Amerikaanse economie

1.1.1 want zelfs als dat waar is, zal er geen bewijs voor zijn

1.2 want de NSA ziet het nieuwe communicatiekabelproject van Telebras als een bedreiging voor hun spionage

1.2.1 want zelfs als dat waar is, zal er geen bewijs voor zijn
1.3 want [Brazilië] weigert olie- en gasbedrijven uit de VS terug te laten keren naar [het land]

1.3.1 want zelfs als dat waar is, zal er geen bewijs voor zijn
(1.1' Als de CIA BRICS als een gevaar voor de Amerikaanse economie ziet, de NSA het nieuwe communicatiekabelproject van Telebras als een bedreiging voor hun spionage ziet en Brazilië olie- en gasbedrijven uit de VS weigert terug te laten keren naar het land, dan willen de VS (waarschijnlijk) de regering van Brazilië omver werpen.)

Ronde 2:

1. De VS willen de regering van Brazilië omver werpen

1.1 de CIA wil [de regering van Brazilië omver werpen]

1.1.1 BRICS [een samenwerkingsverband tussen Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika] vormt een gevaar voor de Amerikaanse economie

(1.1.1' Als BRICS een gevaar vormt voor de Amerikaanse economie, dan wil de CIA (waarschijnlijk) de regering van Brazilië omver werpen)

(1.1.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.1.1'.1.1 de VS houden het bewijs geheim)

1.1.1'.1.1.1 zelfs als het waar is zal er geen 'bewijs' van een clandestiene operatie om weer een regering in Zuid-Amerika omver te werpen

(1.1.1'.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1'.1.1

1.2 de NSA wil [de regering van Brazilië omver werpen]

1.2.1 het communicatiekabelproject van Telebras vormt een bedreiging voor de spionage van de NSA

1.2.2 de huidige regering [van Brazilië] weigert de terugkeer van Amerikaanse olie- en gasbedrijven [naar Brazilië]

(1.2.1' Als het communicatiekabelproject van Telebras een bedreiging vormt voor de spionage van de NSA en de huidige regering van Brazilië de terugkeer van Amerikaanse olie- en gasbedrijven naar Brazilië weigert, wil de NSA (waarschijnlijk) de regering van Brazilië omver werpen)

(1.2.1'.1 hiervoor is geen bewijs)

(1.2.1'.1.1 de VS houden het bewijs geheim)

1.2.1'.1.1.1 zelfs als het waar is zal er geen 'bewijs' van een clandestiene operatie om weer een regering in Zuid-Amerika omver te werpen

(1.2.1'.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1'.1.1

(1.1' Als de CIA en de NSA de regering van Brazilië omver willen werpen, willen de VS (waarschijnlijk) de regering van Brazilië omver werpen)

(4)

40. "Yup, as if the 'evidence' is available online on the HuffPo. Did the CIA ever admit to operation TP Ajax in Iran, or the other numerous coups that it fomented in Central and South America? It's not beyond imagination to think that the US could be behind something like this, they've done it

before, and it's not beyond them to do it again. They HATED Chavez in Venezuela because he prevented them from controlling the oil and from letting American corporations exploit Venezuela.” (‘SenorSol’ in reactie op “Brazil’s congressional committee votes in favour of impeaching Dilma Rousseff” op *guardian.co.uk* op 12 april 2016)

Ronde 1:

1. Het is niet ondenkbaar dat de VS achter [de rechtszaak tegen de Braziliaanse president Dilma Rousseff] zitten

1.1a want ze hebben eerder [in het geheim regeringen omver geworpen]

(1.1a.1 Daar is geen bewijs voor)

1.1a.1.1 De CIA heeft operatie TP Ajax in Iran of de talloze coups die het opzette in Midden- en Zuid-Amerika, nooit toegegeven

1.1b want ze kunnen weer [in het geheim regeringen omver werpen]

(1.1b.1 Daar is geen bewijs voor)

1.1b.1.1 De CIA heeft operatie TP Ajax in Iran of de talloze coups die het opzette in Midden- en Zuid-Amerika, nooit toegegeven

(1.1’ Als de VS eerder in het geheim regeringen omver geworpen heeft en dat weer kunnen doen, dan is het niet ondenkbaar dat de VS achter [de rechtszaak tegen de Braziliaanse president Dilma Rousseff] zitten.)

Ronde 2:

1. De VS zitten achter [het corruptieproces tegen de Braziliaanse president Dilma Rousseff]

(1.1 hiervoor is geen bewijs)

1.1.1 alsof het ‘bewijs’ op de [Huffington Post] staat [=de VS houden het bewijs geheim]

1.1.1.1 de CIA [de VS] houden operatie TP Ajax in Iran ook geheim

(1.1.1.1.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1

1.1.1.2 de CIA houdt [de betrokkenheid bij] talloze staatsgrepen in Midden- en Zuid-Amerika geheim

(1.1.1.2.1 de VS zaten achter de dood van president Hugo Chávez van Venezuela)

1.1.1.2.1 de VS haatten Hugo Chávez

1.1.1.2.1.1 Hugo Chávez belette Amerikaanse bedrijven om Venezuela te exploiteren

(1.1.1.2.1’ Als de VS Hugo Chávez haatten, zaten ze achter zijn dood)

(1.1.1.2.1’.1 hiervoor is geen bewijs)

>>>> vanaf 1.1.1

(1.1’ Als er geen bewijs is dat de VS achter het corruptieproces tegen de Braziliaanse president Dilma Rousseff zitten, zitten de VS (waarschijnlijk) achter het corruptieproces tegen de Braziliaanse president Dilma Rousseff)

(4)

Bijlage 3 - Uitbreiding corpus

1. "Clinton supporters make up lies about Sanders supporters. They are no different to the ISIS terrorists or the Nazis during World War II. These people should had known that the DNC is a corrupt machine, run by money interests, run by elites, and run by the Clintons. The Democrats never wanted Sanders to get the party nomination, nor they don't want his supporters. That what it came down to in NV. And the party elites are asking for a full blown riot come summer in Philadelphia. Clinton is truly a cancer to the Democratic Party and she is threatening to blow the entire party apart. As for the mainstream press, you people who called yourself "professional journalists" have been living on the BS magical mystery tour with the Clinton camp for too long and too disconnected with reality. You have been dismissing Sanders from the very beginning of his political campaign for President, refusing to even considered that he can be electable by the people of the United States of America. And the fact that you people who worked for "The Guardian" carried water for an unpopular US Presidential candidate and interfering in on our election process just prove how rotten, deeply corrupt, out of touch, and bias your newspaper is across the pond. No wonder you pro-corporate snobs truly hated Corbyn as Labour leader in the UK. We get that here in America. And your press credentials are pulling out the long knives against Sanders for over about a year while protecting Clinton for any form of justified criticism regarding her character and shady political background."

(‘Ben Groetsch’ in reactie op ‘Sanders condemns Nevada convention violence but refuses to apologize’ op *guardian.co.uk*, op 18 mei 2016: <http://www.theguardian.com/us-news/2016/may/17/nevada-democrats-bernie-sanders-violence>)

2. "What did I tell you? The DNC should SACK Bernie Sanders immediately and stop him from using the "Democrat" name in the primaries. Tell him to run as independent. The behavior of Sanders supporters is the same as the Hitler Brown Shirts. They were violent and threw chairs on the stage. They physically threatened Clinton supporters. They even threaten the children of the Clinton supporters. They phone up and say "I know where your child goes to school and if you don't stop supporting Clinton, something may happen to your child". Sanders supporters are also like another evil group. Young immature students known as the Red Guards in Mao Communist China in 1966. Bernie Sanders is not a true Democrat. Do not allow him to campaign under the Democrat banner. Bernie Sanders is a COMMUNIST pretending to be a socialist, while hiding under the disguise of a Democrat. He only joined the Democrat party a few months before the primaries. This guy is NOT fit to tell the DNC how the Democrat party should be moulded. Guess what? Sanders refused to condemn the violent gangsterly actions of his supporters. I guess Jeff Weaver is behind all this and he is equally guilty. Both should be arrested, handcuffed and charged for terrorism."

(‘ricohflex’ in reactie op ‘Sanders condemns Nevada convention violence but refuses to apologize’ op *guardian.co.uk*, op 18 mei 2016)

3. "The guardian sells papers by pretending to be the voice of the left. Its journalists have no desire to see an actual left-wing government in the US or here in the UK."

(‘MrBillyBigBaws’ in reactie op ‘Sanders condemns Nevada convention violence but refuses to apologize’ op *guardian.co.uk*, op 18 mei 2016)

4. "There were no chairs thrown, and no violence. There was a lot of booing, that's all. Rightly so, since the Nevada Democratic chair bent a whole lot of rules. Actually, the Democratic Establishment is scared, and so now the corporate media is beginning to really distort the "news".

The corporate media is also going after Sanders' wife now. There are lots of videos posted, so please share if you have evidence of the claims about chairs being thrown and violence.”

(‘Marion Daniels’ in reactie op ‘Sanders condemns Nevada convention violence but refuses to apologize’ op *guardian.co.uk*, op 18 mei 2016)

5. “Sad commentary on America’s renowned democracy that standards are so distorted by the Trump vs Hillary battle. We deserve better than just to defeat a destructive, ignoramus, boorish egotist. And to do so we have to vote for one of the most disliked, most attached to Wall St, least trustworthy candidates in years. And one who will conduct a wife/husband co presidency continuing policies that got the country into trouble on many fronts. How far will Hill/Bill go now in what we desperately need? Namely, true reform in financial re-regulation, using govt to support the majority, not the elites, saying no to trade agreements that remove our jobs, reforming welfare to support families, and bringing our health care and criminal justice system in line with international norms of human rights. We know which candidate will bring America into the 21st century—and he’s sidelined in the media and NYT as “The Impossible Dream” —radical, left wing idealist. Yet his policies are obviously working in other countries. And once worked in the US. The media keeps this conveniently dark. Shame.”

(‘Meredith’ in reactie op ‘Bernie Sanders wins Oregon: Hillary Clinton Declares Victory in Kentucky’ op *nytimes.com*, op 17 mei 2016: [http://www.nytimes.com/2016/05/18/us/politics/bernie-sanders-oregon-results.html?](http://www.nytimes.com/2016/05/18/us/politics/bernie-sanders-oregon-results.html?target=comments&hp&action=click&pgtype=Homepage&modref=HPCommentsRefer&clickSource=story-heading&module=first-column-region&region=top-news&WT.nav=top-news#commentsContainer)

[&target=comments&hp&action=click&pgtype=Homepage&modref=HPCommentsRefer&clickSource=story-heading&module=first-column-region&region=top-news&WT.nav=top-news#commentsContainer](http://www.nytimes.com/2016/05/18/us/politics/bernie-sanders-oregon-results.html?target=comments&hp&action=click&pgtype=Homepage&modref=HPCommentsRefer&clickSource=story-heading&module=first-column-region&region=top-news&WT.nav=top-news#commentsContainer))

6. “The media doesn't not seem to understand that the public finds it insulting when powerful, rich, corporate owned "news" organizations declare tot he public that Hillary is the nominee. NPR doesn't not even mention Sanders anymore, they just report on Hillary as the nominee. Unless these media organizations have inside knowledge that the fix is in, they should allow the democratic process to play out, and allow the voters to vote. I understand that corporate new organizations are terrified, but obstructing democracy is not in their best interest, believe me.”

(‘Patnb’ in reactie op ‘Bernie Sanders wins Oregon: Hillary Clinton Declares Victory in Kentucky’ op *nytimes.com*, op 17 mei 2016)

7. “Hey, NYT...why aren't you actually reporting on why the Sanders campaign and his followers are so angry? There's a story there that you essentially ignoring. You cover the ongoing tribulations of the GOP in detail, but fail to identify ongoing obstructionism and voter manipulation by the DNC. We all know you want HRC to win but your obligation is to report the news that matters and uncover corruption and fraud where you find it...have you really turned a blind eye on this issue? Voting hours in your own state was limited to help her gain an advantage...you did know that didn't you? Come on...do you understand what you are contributing to here? Either you do...or you don't.”

(‘Bill Paterson’ in reactie op ‘Bernie Sanders wins Oregon: Hillary Clinton Declares Victory in Kentucky’ op *nytimes.com*, op 17 mei 2016)

8. “With the complete media blackout on Bernie Sanders it's a testament to his supports and his message that he's still winning and running so competitively with Hillary. Thanks NYT for being such a puppet for the democratic establishment with your news coverage.”

(‘Tav’ in reactie op ‘Bernie Sanders wins Oregon: Hillary Clinton Declares Victory in Kentucky’ op *nytimes.com*, op 17 mei 2016)

9. “De zorg op zich zal natuurlijk geld kosten maar ze vergeten er bij te vertellen dat de versnippering van zorgverzekeraars allemaal betaald moeten worden. De één wil nog een mooier gebouw dan de ander, een goed salaris en alle extra's waarvan ze vinden dat ze die verdienen. Niets is doorzichtig dus kunnen ze doen en laten wat ze willen en omdat we verplicht zijn te betalen lachen ze zich rot. Kom maar kom maar kunne we je verder uitkleden.”

(‘Anneke Karrenbelt’ in reactie op ‘Zorg kost 5628 euro per jaar per Nederlander’ op *rtnieuws.nl*, op 19 mei 2016: <http://www.rtnieuws.nl/gezondheid/zorg-kost-5628-euro-jaar-nederlander>)

10. “Moeten wij dat echt betalen? Kan hij dat niet uit eigen zak doen!!! Word tijd dat Rutte hier wat aan doet. Maar het zijn vrienden en die gun je wat!!!! Misschien kunnen ze nu iederdag dag koffie schenken bij de bejaarden want het personeel daar hebben er bijna geen tijd meer voor. Maar daar hebben ze oog voor!!!!”

(‘Marga de Vries’ in reactie op ‘Koning koopt nieuw serviesje: 1,4 miljoen euro’ op *rtnieuws.nl*, op 18 mei 2016: <http://www.rtnieuws.nl/nederland/politiek/koning-koopt-nieuw-serviesje-14-miljoen-euro>)

10. “Once again the Guardian misrepresents the matter of the emergency decree, saying it was declared last week, when it was merely extended due to the continuation of low electricity production due to drought, food shortages due to poor economic management by both the private and public sectors. Add to that the rich escaping with their dollars to the USA, the government's inability to reduce corruption, endemic for a century now, and you have the groundwork for trouble. The black market on subsidised basic goods and food with neighbouring Colombia's border region millions of poverty-stricken poor, contributes to the lack of basic goods in Venezuela. The Colombians, who cannot afford high market prices for basic goods in their 'free market' economy, have poured into Venezuela, which has taken in over a million Colombians over the past decade, seeking salvation from generational poverty and illiteracy. It is easy to tout the ills of Venezuela, and join in the international ‘shock doctrine’ campaign to oust leaders in Latin America whose policies are based on poverty eradication and housing, health care and education, v. the previous oligarchical governments’ pandering to their rich brethren. In this context, all mention of the successes of these governments over two decades in the above mentioned areas are forgotten, the current ills are stressed and fuel added to the fire. It is pathetic to read this propaganda, with no context, in the Guardian.”

(‘Odraudee’ in reactie op ‘President says Venezuela won’t be next to fall, but he may not have a choice’ op *guardian.co.uk*, op 19 mei 2016: <http://www.theguardian.com/world/2016/may/19/venezuela-unrest-nicolas-maduro-protests>)

11. “The simple fact of the matter is that as long as he wants to stay in power and continue the destructive work of Chavez, he has no choice. For years, they hired their incompetent cronies to run the country, including its now largely broken infrastructure, they wasted all their money during the boom years of high oil prices when they could have been making things better and saving for a rainy day, and now they have nothing in their favour, including low oil prices. This has been entirely inflicted on the ordinary people of Venezuela by both Chavez and his current heir. Their promises ordinary people have now finally been found to be like Chavez long rambling speeches: nothing more than hot air. Let's hope this regime collapses soon so that the people of Venezuela can start to put their country back together again.”

(‘NeverMindTheBollocks’ in reactie op ‘President says Venezuela won’t be next to fall, but he may not have a choice’ op *guardian.co.uk*, op 19 mei 2016)

12. “Where’s the Congressional investigation of this? How did it happen so fast, why is there such poor training for those employed and so much being invested in ever-more invasive and expensive equipment, and so little in basic intelligence: I’ve never felt "safe" with such arbitrary and inconsistent rules when I can see the screeners barely looking at WHO is passing through. Where’s the touted Israeli model, known for decades to be the best in the world, where passengers are approached and questioned from the time they enter the terminal? Every now & then, I see mention that the TSA has "consulted" with Israeli intelligence- and then ignores them. These conversations are casual, un-intrusive, and ever so sensible- where are you going? who are you staying with? how long will you be there?, etc., with a thinking, watching, perceptive, trained security agent looking for clues. THAT made me feel safe. And follow the \$\$- where is the record of how many BILLIONS are being paid for re-bookings, cancellations & fees, besides the considerable distress, lost wages, increased hotel, etc. costs.... There’s something behind this that needs to be exposed.”
(‘Melinda’ in reactie op ‘Airport Security: What’s Behind the Backups’ op *nytimes.com*, op 18 mei 2016: <http://www.nytimes.com/2016/05/19/us/tsa-airport-security-long-lines.html?ref=politics&target=comments&mtref=www.nytimes.com&gwh=FD460D2FB90730C102785A540EF013A5&gwt=pay#commentsContainer>)

13. “This is utter nonsense! Passenger may have increased over several years, but not in just one year. So why wasn’t this a big problem last summer?!? Placing the blame on increased passenger traffic and decreased inspectors OVER SEVERAL YEARS is a poor excuse and smoke screen. Do they think we’re stupid? I got in and out of O’Hare in an hour last year, but suddenly this year it’s three or four hours? Each and every aspect of life in this cpuntru, slowly but surely, is becoming more and more difficult and grueling, especially for those not fortunate to fly first class or choose leisurely to travel at off-peak times.”
(‘TM’ in reactie op ‘Airport Security: What’s Behind the Backups’ op *nytimes.com*, op 18 mei 2016)

14. “Let me see- the government takes half my income for public services. The airport charges two taxes, one for security, the nyt runs a story based solely on data coming from the tsa (more passengers etc) and what the times suggests is to pay 85 dollars for the privilege of not having to take your shoes off, which incidentally is a ridiculous mandate, particularly after we have to go through a privacy breaching full body scan. Is the nytimes invested in the tsa’s privatization? I just don’t understand. I love trusting the times but this makes me wonder if there’s an agenda.”
(‘Gabriel’ in reactie op ‘Airport Security: What’s Behind the Backups’ op *nytimes.com*, op 18 mei 2016)

15. “verlies???...wat een grap...trap niet meer in die lul verhalen...minder omzet gedraaid dat is heel wat anders...maar ja de graaiers op de eerste rij zullen hun baan niet verliezen...het zijn de hardwerkende vriendelijke winkel personeel dat de laan uit gestuurd zal worden...de hoge heren en dames kunnen daar nig iets van leren...hard werken bedoel ik daarmee...maar ja handjes ophouden en achterover leunen is veel makkelijker...”
(‘Neders’ in reactie op ‘Recordverlies voor Blokker, ontslagen niet uitgesloten’ op *ad.nl*, op 18 mei 2016: <http://www.ad.nl/ad/nl/5597/Economie/article/detail/4303076/2016/05/18/Recordverlies-voor-Blokker-ontslagen-niet-uitgesloten.dhtml>)

16. “De licentie intrekken was dus een te zware straf. De KNVB past vervolgens de regels gewoon even aan zodat Twente weer in een doods strijd komt . De KNVB zelf is Uri Geller. Krom met list en bedrog. Een echt UEFA en FIFA lid.”

(‘T.I.T.’ in reactie op ‘Fred Rutten: KNVB heeft gegoocheld’ op [ad.nl](http://www.ad.nl/ad/nl/1443/FC-Twente/article/detail/4303085/2016/05/18/Fred-Rutten-KNVB-heeft-gegoocheld.dhtml?show=react), op 19 mei 2016: <http://www.ad.nl/ad/nl/1443/FC-Twente/article/detail/4303085/2016/05/18/Fred-Rutten-KNVB-heeft-gegoocheld.dhtml?show=react>)

17. “Waar blijft het verslag over Nuit Debout in Frankrijk? Momenteel zijn er maar liefst 50 steden volledig platgelegd door protesten van het volk tegen de overheid. Maar daar krijgen we niks over te horen natuurlijk. Dat is informatie dat niet bevorderlijk is voor de agenda. Ben verder wel blij dat het NOS journaal ons laat weten hoe moeilijk FC Twente het momenteel heeft. Blijf afgeleid mensen.”

(‘fluitblazer’ in reactie op ‘Vliegtuig EgyptAir verdwenen van radar’ op [nu.nl](http://www.nu.nl), op 19 mei 2016: <http://www.nu.nl/algemeen/vliegtuig-egyptair-verdwenen-van-radar.36042162.lynkx>)

18. “Het wordt tijd dat de hele beerput open gaat. Alle clubs in de eredivisie onderzoeken naar wanbeleid. Weet zeker dat het dan heel erg druk wordt in de JL”

(‘knientie’ in reactie op ‘Supporters FC Twente vestigen hoop op rechter’ op [nu.nl](http://www.nu.nl), op 19 mei 2016: <http://www.nu.nl/algemeen/supporters-fc-twente-vestigen-hoop-op-rechter.36042928.lynkx>)

19. “Als de KNVB nu eens alle betaalde clubs serieus zou doorlichten dan weet ik zeker dat er net als bij FC Twente ook dubieuze constructies aan het licht komen. Deze straf is buiten alle proporties en als het Ajax of Feyenoord was overkomen had de KNVB wel een elegante oplossing bedacht. FC Twente is al genoeg gestraft, is door het stof gekropen en heeft alles netjes op orde om met een schone lei te beginnen.”

(‘Kees van Barneveld’ in reactie op ‘Supporters FC Twente vestigen hoop op rechter’ op [nu.nl](http://www.nu.nl), op 19 mei 2016)

20. “Er zijn mensen (de elite) die hier aan verdienen. In de jaren 50 werd in Amerika al vanuit een vliegtuig 300.000 muggen gedropt die de gele koorts verspreidde, zoek maar op operation big buzz. Mensen word wakker en wapen je tegen de elite, zij hebben alle touwtjes in handen, ook die van de medische wereld.”

(‘swietme’ in reactie op ‘WHO wil massavaccinaties tegen gele koorts’ op [nu.nl](http://www.nu.nl), op 19 mei 2016: <http://www.nu.nl/algemeen/who-wil-massavaccinaties-tegen-gele-koorts.36048721.lynkx>)